

BOSNA SREBRENA

Službeno-informativno glasilo
FRANJEVAČKOG PROVINCIJALATA U SARAJEVU

Godina LXI • broj 4/2010.

IZDAJE
Franjevački provincijalat
Bosne Srebrene
Zagrebačka 18
BiH-71000 Sarajevo
Tel.: +387 33 722 450
Fax: +387 33 722 451
www.bosnasrebrena.ba
tajprov@bih.net.ba

ODGOVARA
fra Lovro Gavran

UREĐUJE
fra Janko Ćuro

LEKTORIRA
fra Marijan Karaula

DOPISNICI
fra Miljenko Petričević - Sarajevo
fra Ivan Šarčević – Sarajevo
fra Ivan Nujić – Visoko
fra Nikola Matanović – Dubrave
fra Ivica Baketarić – Fojnica
fra Marko Ešegović – Gorica-Livno
fra Danijel Nikolić – Guča Gora
fra Stipo Rašteggorac – Jajce
fra Vjeko Tomić – Kraljeva Sutjeska
fra Ivo Bošnjak – Kreševo
fra Velimir Blažević – Petričevac
fra Mirko Filipović – Plehan
fra Tomislav Brković – Rama-Ščit
fra Joso Oršolić – Tolisa
fra Franjo D. Stjepanović – Tuzla
fra Mijo Šuman – Đakovica
fra Leopold Rochmes – Beograd
fra Zvonko Benković - Podsused

TISKA
Grafički atelje OSKAR, Sarajevo

IZ SADRŽAJA

Provincijalovo pismo braći	3
Iz Generalne kurije	5
Božić: svetost i poslanje	5
Iz Provincijalata	9
Sjednica JKPM OFM	9
Sjednica međunarodnog Vijeća za misije	12
Posjet Apostolskog nuncija Teologiji	13
Franjevački odgoj u Bosni Srebrenoj	14
Za Nekrologije	17
Iz tajništva	18
Đakonsko ređenje	18
Diplomirao fra Josip Mrnjavac	19
Doktorirao fra Josip Jozić	19
Zapisnici definitorijskih sjednica	20
Nove adrese	21
Vijesti iz Provincije	22
Prilozi	37
Obljetnice: više od sjećanja	37
Ivan Duns Scot - Dan Teologije	39
Služba đakona	41
Bog - Što se pod tim misli?	43
Bog - u Novom Zavjetu	44
Pitanje o Bogu danas	46
In memoriam	49
† Fra Franjo Filipović	49
† Fra Andrej Matoc	53
† Fra Franjo Grebenar	61
† Alojz Perić	69
† Anda Kovačević	70
Dodatak	73
Fraternitas br. 11 i 12 /2010	

PROVINCIJALOVO PISMO BRAĆI

*Slava Bogu na visini,
a mir ljudima dobre volje!*

Draga braćo u Kristu i sv. Franji!

U ovo predbožićno i božićno vrijeme trajno nam je pred očima maleno Dijete Isus, u kojem se krije i ujedno objavljuje veliki, jedini pravi Bog. Kršćanstvo je, pored svoga utemeljenja na tajni Kristova uskrsnuća, najviše očarano njegovim utjelovljenjem. Koliko god je za ljudski razum neshvatljiva tajna uskrsnuća mrtvih, još mu je neshvatljivije Božje utjelovljenje: kako to da veliki, beskrajni svemogući Bog može dopustiti da bude ograničen i u svemu ovisan o drugome, u tijelu malog bespomoćnog djeteta!?

U Djetetu Isusu objavljuje nam se tajna neizmjerne i bezuvjetne ljubavi trojedinoga Boga, koji silno umanjuje i gotovo poništava samoga sebe – kako bi uzvisio i pobožanstvenio svoje stvaranje, čovjeka. Toj su se ljubavi s pravom divili svi sveci i velikani Crkve, dive joj se i danas i divit će se dok je svijeta i vijeka.

Sve velike religije svijeta jasno vide da je beskrajni vječni Bog krajnji cilj ljudskoga uma i duha, a najveći mistici Crkve vide da nema boljeg, sigurnijeg i savršenijeg puta k Bogu od ljudske naravi Isusa Krista. Bog je svojim utjelovljenjem, u osobi Isusa Krista, uzeo našu ljudsku narav i nerazdvojivo ju je povezao sa svojom božanskom naravi, kako bi čitavo čovječanstvo, po ljudskoj naravi Božjeg Sina, imalo uvijek nesmetan pristup nebeskom Ocu.

Toga je Crkva bila svjesna u svim vremenima, braneći od početka vjeru u istobitnost Oca i Sina (tj. da po Sinu imamo izravan pristup k Ocu), kao i vjeru u bogomajčinstvo Blažene Djevice Marije, Majke Božje (tj. da po Bogorodici Mariji, mi obični smrtni ljudi, imamo siguran pristup njezinu Božanskom Sinu, Bogočovjeku).

Toga je na poseban način bio svjestan sv. Franjo Asiški, pa je nastojao u svemu *nasljedovati stope Sina Božjega*, a svoju braću i sve druge vjernike je poticao na takvo nasljedovanje. Božić mu je bio jedna od najdražih svetkovina liturgijske godine, pa se potrudio u Grecciu zorno prikazati rođenje Isusovo, što je prihvatila prije svega franjevačka tradicija, a potom i cijela Crkva, praveći betlehemske štalice i jasllice kao neizostavan ambijent slavljenja Božića.

Sv. Klara, sv. Anto Padovanski, sv. Bonaventura, sv. Terezija Avilska i mnogi drugi sveci i mistici Crkve nasljeđuju sv. Franju u njegovu hodu prema Bogu putem čovještva i čovjekoljublja Isusa Krista. Krist je svakom kršćaninu, a na kraju krajeva i svakom čovjeku jedini pravi „*Put, Istina i Život*“ – tako da nitko nema pristupa k Bogu, osim po njemu (usp. Iv 14, 6).

Draga braćo franjevci, s tim mislima svima vama gdje god bili diljem svijeta – čestitam predstojeće božićne blagdane, a preko vas i svim sestrama franjevkaama Drugog i Trećeg franjevačkog reda, cijelom Franjevačkom svjetovnom redu i Franjevačkoj mladeži, vašim dragim župljanima, starim i mladim, zdravim i bolesnim, a posebno djeci, siromasima i osamljenima, kao i svim ostalim kršćanima i drugim ljudima dobre volje. Neka vas sve novorođeni Krist Gospodin obdari obiljem svojih milosti, kako biste i u novoj 2011. godini i tijekom cijelog svog zemaljskog životnog putovanja mogli ustrajno slijediti Njegove stope i svi skupa stići u vječnu domovinu – u Dom nebeskog Oca.

Sretan vam Božić i Nova Godina!

Fra Lovro Gavran, provincijal

BOŽIĆ: SVETOST I POSLANJE

Draga braćo i sestre, Riječ tijelom postala ušatoruje se u srcu svakoga nas i u našim bratstvima (usp. *Iv* 1,14), i svojim dolaskom ispunja nas radošću. Samo tako će za sve nas biti Božić. Svetkovina Boga koji postaje čovjekom, čovjeka koji je konačno uzdignut u kategoriju sina u Sinu i koji je oslobođen i otkupljen u Onomu koji je svoj život dao kao otkupninu za nas (usp. *Mk* 10,45).

Božić je: Otac potaknut ljubavlju prema ljudima, kad se ostvarila punina vremena, poslao nam je vlastitoga Sina, rođena od žene (*Gal* 4,4). Božić je: Bog se je po osobi Sina definitivno sagnuo prema palome čovječanstvu. Božić je: nismo više prepušteni svojoj sudbini. Svevišnji ima ime: Emanuel, Bog s nama (*Mt* 1,23). Božić je: kao pastiri pohitimo da susretnemo Novorođenče, da bismo onda komunicirali dar koji smo primili (usp. *Lk* 2,18).

Sjećajući se prošlosti zahvalno i ugodno

Godina 2010., koju završavamo, podsjetila nas na tri važna događaja: 600. obljetnicu uspostave katoličke hijerarhije u Kini, kad je bio imenovan prvi nadbiskup Pekinga fra Ivan iz Montecorvina; 500. obljetnicu smrti sv. Franje Solanskoga i 150. obljetnicu smrti mučenika Damaska, bl. Manuela Ruiza i drugova.

Ivan iz Montecorvina napustio je Italiju i pošao evangelizirati Daleki istok. Ostavio nam je primjer inkulturirane evangelizacije. Čovjek zanosan za stvar evanđelja što ga je dovelo do toga da na kineski jezik prevede Novi zavjet i Psalme, da sagradi brojne crkve za puk, da mlade poučava latinski i grčki, i da ih formira kako bi bili budući kler Istoka. Učinio se Kinezom s Kinezima.

Sveti Franjo Solanski ostavio je Španjolsku, svoju zemlju gdje je rođen, da naviješta Radosnu vijest u Americi. Solanski nam ostavlja primjer putujućeg, kreativnog i pučkog misionarenja.

Za 14 godina pješice je prošao paragvajski Chaco, Urugvaj, Rio de la Platu, Santa Fe, Cordobu (Argentina) i Perú, gdje je umro. Naučio je jezike urođenika i da pridobije srca Guaranija, evangelizirao je pjevanjem, gitarom i violinom. Propovijedao je *inter gentes*: u trgovinama, na ulicama, u crkvama i u dvorištima kazališta.

Mučenici u Damasku, većinom Španjolci, potaknuti Duhom nisu oklijevali da pođu među «Saracene» (usp. *NPr* 16, 1sl.) i, kad je došao trenutak, svjedočili su, kao bratstvo, svoju vjeru, prolivši svoju krv za Krista. Oni nam ostavljaju svjedočanstvo misije potvrđene mučeništvom. To nastavlja i danas biti vrhuncem svake evanđeoske i franjevačke misije, jer, kako kaže Isus u evanđelju: «*Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje*» (Iv 15,13).

Da slijedimo njihove primjere

Za ovu našu braću, koja su svoj život uložila u naviještanje evanđelja, daleko od svojih zemalja i svoje kulture, i za njihovo junačko svjedočanstvo kršćanskoga i franjevačkoga života, zahvaljujemo «svevišnjemu Gospodinu Bogu, komu pripada svako dobro» (OP 7, 4), dok imamo na umu opomenu oca sv. Franje koji nas upozorava na napast da želimo postići slavu zbog onoga što su drugi učinili (usp. OP 6, 3).

Da ne bismo upali u tu napast, trebamo se upitati o našem životu, prihvaćajući otvorena i raspoložena srca primjer što su nam ga naša braća ostavila. Samo tako ćemo moći opjevati njihove slave. U ovom trenutku, u kojem sa zahvalnošću promatramo prošlost, usmjeravajući oči u budućnost prema kojoj nas potiče Duh (usp. *Vita Consecrata* 110), da je prihvatimo s nadom, želimo s dubokom zahvalnošću prihvatiti najbolje iz naše prošlosti da to ostvarujemo i «*hranimo, po oslobođiteljskoj ponudi evanđelja, naš podijeljeni, nejednaki i smisla gladan svijet, onako kako su to u svoje vrijeme učinili Franjo i Klara iz Asiza*» (*Gospodin ti dao mir* 2).

Sveti budite kao što je svet Otac vaš nebeski

Prvo što trebamo prihvatiti od svjedočanstva te braće je poziv na svetost. Ako ih se danas sjećamo, onda je to upravo zbog toga što su evanđelje uzeli ozbiljno. Njihov život nas podsjeća da smo i mi pozvani da budemo sveti. Drugi vatikanski sabor u 5. poglavlju Dogmatske konstitucije o Crkvi *Lumen gentium* podsjeća nas na sveopći poziv na svetost, shvaćen «u svom temeljnom značenju pripadnosti Onom koji je antonomastički Svetac, tri puta svet» (Ivan Pavao II., *NMI* 30).

Smatram da tvrdnja sv. Pavla, «ovo je volja Božja: vaše posvećenje» (usp. 1 Sol 4,3), upućena svim kršćanima, treba biti prihvaćena kao osoban i hitan poziv za one, kao mi, koji smo izabrali «izbližega nasljedovati Krista» (GGKK 5,2). Naš se poziv ne razumije ako ne polazi od obnovljenog i velikodušnog odgovora da se postigne savršenstvo Ljubavi (usp. *LG* 40), to znači: svetost.

Draga braćo, kad se stalno govori o nužnosti oživljavanja života i poslanja svih posvećenih osoba, i tvrdi da o tom ovisi znakovitost našega života, «bilo bi besmisleno zadovoljiti se životnom prosječnošću (mlakim životom) živeći pod znakom minimalističke etike i *površne religioznosti*» (Ivan Pavao II., *NMI* 31). Kad govorimo o nužnosti da koračamo polazeći od evanđelja, ne možemo se odreći da živimo evanđeoski radikalizam, onako kako nam ga je predložio sv. Franjo u načinu života kojega smo prigrlili, i *Generalne konstitucije koje su aktualizacija Pravila i Učiteljstva Crkve, nego radije* «*zapažamo potrebu da ne ublažavamo proročke riječi evanđelja kako bismo ih prilagodili nekom ugodnom stilu života*». *Vrijeme je, braćo i sestre*, «da prihvatimo Duha, da osjetimo unutarnju evanđeosku neodgodivost da se 'nanovo rodimo' na osobnoj i ustanovnoj razini» (*Gospodin ti dao mir* 2).

Temeljni projekt života svakog krštenika, i još više svake posvećene osobe, jest ovaj: «Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski» (Mt 5,48). Tražim da u našim kućama formacije i u

našim bratstvima ne prestane odjekivati hitan poziv na taj visoki stupanj redovitoga života. Tražim da se svatko propitkuje o vlastitom životu u svjetlu ovoga poziva na svetost i na radikalnost evandeoskoga života.

Crkva i društvo trebaju muškaraca i žena koji bi posve živjeli u Gospodinu, da on bude sav u svima. Crkva i društvo trebaju osoba koje žedaju apsolutnost Boga i koje svjedoče svetost (usp. *Vita Consecrata* 39). Crkva treba vjeru jednostavnih i manjih da razori idole sadašnjeg društva koji nastoje ukrasti nam srce (usp. Benedikt XVI. na Sinodi za Srednji istok). Red manje braće i cijela Franjevačka obitelj imaju potrebu braće i sestara koji se, motreći preobraženo lice Gospodinovo, osjećaju pozvanima na preobraženu egzistenciju. Naš Red i naša Obitelj imaju zvijezde svetosti među najljepšima. Ne smijemo dopustiti da to bude jednostavna danost kronike. Ne smijemo se zadovoljiti da prenosimo tu bogatu povijest prošlosti, trebamo nastaviti pisati bogatu i čudesnu povijest svetosti u sadašnjosti.

Na ovom raskrižju na kojem se nalazimo trebamo maštu svetaca za duboko oživljavanje našega života i poslanja; trebamo svete braće da dopremo do srca mnoštva gladnog riječi života koja je postala autentičnom po vlastitoj egzistenciji; trebamo ovih svjedoka svjetla koji bi osvjetljavali naš put kreativne i velikodušne vjernosti.

Podite i naviještajte Evandelje svakom stvorenju

Crkva se rađa i živi za misiju, jer na svom početku ima Sina koga je Otac poslao. On je prvi misionar. Također i naš Red je, u svom najdubljem identitetu, misijski Red. Pozvani smo da budemo «poslani u cijeli svijet» (PBr 9), na takav način da je misija u najširem smislu (misija *inter gentes*) i u specifičnom značenju (misija *ad Gentes*) ključ da se razumiju i ponovno ožive bitni elementi našega života.

Primjer Ivana iz Montecorvina, Franje Solanskoga i Manuela Ruiza i drugova mučenika, govori nam o misiji *ad gentes*, ići svijetom, kao putnici i pridošlice, da se, životom i riječju, uzvrati dar *evanđelja*. Ako je misija «točan pokazatelj naše vjere u Krista i u njegovu ljubav prema nama» (RM 11), onda s pravom možemo tvrditi da je misija *ad gentes* termometer životnosti Reda.

Generalni kapitul 2009. godine je potvrdio šest misijskih projekata. Ne možemo potvrditi ono što kasnije nismo raspoloženi podržati osobljem i ekonomskom solidarnošću. Jedna stvar je ne moći, druga stvar veoma različita je ne zanimati se za to. Bila bi to neodgovorna stvar s naše strane. Red od nas traži ozbiljno zauzimanje u tim projektima.

Ne zaboravljajući nijedan od projekata koje je Kapitul potvrdio (usp. *Nalozi Kapitula* 21-27), osobito franjevačku prisutnost u vikarijatima Amazonije gdje smo već od 16. stoljeća, danas želim svratiti vašu pozornost na misiju u Svetoj zemlji i u Maroku.

S obzirom na misiju Svete zemlje, «najvažniju međunarodnu misiju Reda» (Kapitul 2009., *Nalozi Kapitula* 22), tražim da se pogleda naše zakonodavstvo koje zahtijeva: «Neka svaka pojedina provincija nastoji uvijek u Kustodiji Svete zemlje imati pokojega prikladnoga brata, da ondje služi barem četiri godine» (GGSS 73). Kad je pak riječ o Maroku ne smijemo zaboraviti da je to «izvorna misija Reda, započeta svjedočenjem prvih mučenika» (Kapitul 2009., *Nalozi Kapitula* 22). Obje misije trebaju osoblja. To je uistinu hitno. Red se ne može odreći tih misijskih prisutnosti koje sačinjavaju dio naše povijesne i duhovne baštine. Tražim od ministara napor da pošalju kojega brata u te dvije misije, čak ako će to značiti i smanjenje prisutnosti u provincijama.

Zauzimanje u korist misija treba započeti već od početne formacije, da se nastavi s trajnom formacijom. Stoga smatram da se u početnoj formaciji treba formirati za novu svijest i osjetljivost za misije, kao sastavni dio franjevačkoga poziva, prenoseći teološku viziju koju Crkva imao o misiji. Postaje nužno da se zapali «apostolski oganj» u srcu naših mladih, da se ožive težnje i zahtjevi mladih za misiju. Bit će nužno ponovno učiniti da odjekne Isusov zahtjev: «Idite i vi u moj vinograd» (Mt 20,7). Nužno je provoditi projekt formacije koji omogućuje ići u misije: projekt

koji polazi od evanđelja; projekt koji je uistinu zahtjevan u onom bitnom našega života – kontemplativna dimenzija, bratstvo i malenost – a da se ne upadne u rigidnost; projekt koji bi formirao misionarsku duhovnost, označenu, kako nas uče Ivan iz Montecorvina, Franjo Solanski i mučenici iz Damaska, inkulturiranom nazočnošću, solidarnošću, kreativnošću i svjedočenjem života.

To animiranje u početnoj formaciji treba biti popraćeno za vrijeme perioda trajne formacije s misijskim danima, s ponovnim dimenzioniranjem provincijskih struktura u funkciji misije *inter gentes* i *ad gentes*, slanjem kojega brata u neki od misijskih projekata Reda.

Dok vam s velikim pouzdanjem predajem ova razmišljanja, molim Gospodina da prosvijetli naše pameti i pokrene srca da prepoznamo njegovu svetu volju i da je uvijek ostvarujemo (usp. Molitva pred križem Sv. Damjana).

Zaključak

Božić je. Da, Bog se učinio jednim od nas. «Bog je na zemlji; i tko neće biti nebeski? Bog nam dolazi, rođen od Djevice, i tko danas neće postati božanski, neće žudjeti za svetošću Djevice i neće zanosno tražiti mudrost da bude bliži Bogu? Bog je umotan u siromašne pelene; i tko neće postati bogat božanstvom Božjim, ako prihvati nešto ponizno?» (Sofronije Jeruzalemski, Omelie, Roma, 1991., 55-57).

Draga braćo i sestre, iziđimo ususret Bogu koji dolazi, Bogu koji s nama stvara povijest. Iziđimo iz samih sebe da prihvatimo milost svetosti koja dolazi od Betlehemskega djeteta. Iziđimo iz naših komotnosti i sigurnosti da pođemo *inter* i *ad gentes*, jer oni trebaju Radosnu vijest: «Danas vam je rođen Spasitelj koji je Krist Gospodin» (Lk 2,11). Iziđimo, nastojmo biti manje usredotočeni na same sebe (*autoreferencijalni*), kako je od nas tražio posljednji Generalni kapitul, podsjećajući nas na primjer Sina Božjega (usp. *Fil* 2,6-7; *PdV* 14). Iziđimo, Sin Svevišnjega nam je prethodio.

Moja draga braćo i sestre: Sretan Božić!

Rim, Generalna kurija, 1. studenoga 2010. g., Svetkovina Svih svetih

Vaš ministar i sluga
fra José Rodríguez Carballo, OFM,
generalni ministar

Prot. 101447

Okrugli stol: Franjevački odgoj u Bosni Srebrenoj

SJEDNICA JUŽNOSLAVENSKE KONFERENCIJE PROVINCIJALNIH MINISTARA OFM

Sveta Gora (Slovenija), 25 – 26. listopada 2010.

U franjevačkom samostanu uz svetište Gospe Svetogorske, u kojem je i kuća novicijata Slovenske franjevačke provincije Sv. Križa, bila je 25. i 26. listopada redovita sjednica JKPMOFM. U radu sjednice su sudjelovali svi provincijalni ministri i tajnik Konferencije.

Sjednica je započela molitvom srednjega časa te pozdravima domaćina fra Staneta Zorea i predsjednika Konferencije fra Željka Tolića. Fra Stane je, pozdravljajući braću, kratko iznio i početke franjevačke prisutnosti u ovom Svetištu. Povijest Svetišta počinje 1539. godine, a franjevačka prisutnost već 1565. godine kad je fra Marijan, bosanski provincijal, sa 25 braće u bijegu pred Turcima došao do ovoga mjesta. Tu su ih ljudi i biskup rado prihvatili da rade za Boga i za narod, jer nije bilo svećenika koji bi se brinuli za Svetište. Fra Stane je rekao da i oni danas rado prihvaćaju Konferenciju i žele da ovdje rade za Boga, za narod i za Red, i zaželio Marijin zagovor i blagoslov za rad Konferencije.

Fra Željko Tolić, predsjednik, također je pozdravio svu braću i izrazio radost što smo se sastali baš u ovom svetištu gdje je i kuća novicijata te je zaželio da naš rad bude praćen zagovorom BDM. Čestitao je fra Lovri Gavranu i Provinciji Bosni Srebrenoj na imenovanju i ređenju njihova člana fra Marka Semrena, pomoćnog biskupa u Banjoj Luci.

Nakon toga prihvaćen je predloženi dnevni red i započeo je rad. Donosimo one najvažnije točke koje bi trebale zanimati svu braću.

Zajednička priprava za doživotne zavjete

Ponovno je dotaknuto i pitanje zajedničke priprave za doživotne zavjete. Naime, neki magistri smatraju da bi jedan tjedan priprave bilo dobro imati u vlastitoj provinciji, jer cijeli mjesec im se čini predugo zajedno i teško je organizirati kvalitetan zajednički program. Osim toga naši GGSS čl. 107. zahtijevaju da taj mjesec bude vrijeme povučenosti, molitve, sabranosti i razmišljanja.

Bilo je još puno upitnika, razmišljanja i prijedloga, i na kraju su provincijalni ministri zaključili da je to važno pitanje i da zaslužuje i jednu tematsku sjednicu Konferencije provincijalnih ministara općenito o formaciji, pa bi se i to pitanje razradilo i riješilo. Do tada će trebati formirati i Međuprovincijsko tajništvo za formaciju i studije koje bi trebalo sudjelovati u pripremi sjednice na kojoj će provincijalni ministri zajedno s odgojiteljima i provincijskim tajnicima za formaciju i studije proučiti tematiku i napraviti dugoročni program formacije.

Odlučeno je da ta sjednica bude 22. veljače 2011. godine u Franjevačkom samostanu u Dubravi – Zagreb.

Izveštaji pojedinih provincijalnih ministara o radu na područjima za koja su zaduženi

Najprije je **fra Željko Železnjak, zadužen za pastoral zvanja**, izvijestio što su oni učinili na tom području. Oni su se sastali 13. 10. 2010. godine u Splitu (Trstenik) u samostanu Oca fra Ante Antića. Bili su svi osim fra Simona iz Ljubljane. Već prije je Konferencija imenovala fra Milana Krištu (Zagreb) za međuprovincijskog koordinatora provincijskih promicatelja zvanja, a u Splitu je za tajnika izabran fra Josip Vlašić (Mostar).

Fra Milan Krišto je izvijestio o međunarodnom hodočašću ministranata u Rim a podijelio je svima i Papinu katehezu koja može poslužiti u pastoralu zvanja. Na tom hodočašću nitko od naših nije bio, ali je fra Milan dobio sve potrebne informacije i materijale od vlč. Josipa Ivešića (Đakovo) koji redovito sudjeluje u europskim i svjetskim susretima ministranata i voditelja ministranata.

Iz izvješća pojedinih provincija čini se da se rad s ministrantima smanjuje i da ima i određenih poteškoća (ministrantice), a postoji i dobra suradnja s biskupijskim promicateljima zvanja.

U razgovoru su zaključili da se prije izrade detaljnijeg plana promicanja zvanja treba savjetovati sa odgojiteljima, a možda i sa promicateljima drugih redovničkih zajednica. Sljedeći susret imat će prigodom Svećeničkoga tjedna u siječnju 2011. godine na Kaptolu 9.

Razmišljaju o izradi smjernica za pojedine provincije ili možda na razini Konferencije.

Predsjednik fra Željko je pohvalio zauzetost vijeća promicatelja zvanja i njihovog animatora fra Željka Železnjaka jer doista se trude i vide se plodovi.

Fra Lovro Gavran, zadužen za misije i evangelizaciju, izvijestio je o radu toga Tajništva. Nakon što je fra Mato Topić imenovan međuprovincijskim tajnikom za misije i evangelizaciju on je napravio izvješće koje će fra Pero Vrebac prevesti na engleski i podnijeti ga na susretu Međunarodnog franjevačkog vijeća za misije i evangelizaciju koji će biti krajem listopada u Petropolisu (Rio de Janeiro – Brazil). Fra Lovro će to izvješće poslati svim provincijalima.

Predsjednik je zahvalio i fra Lovri i braći koja rade na tom području.

Fra Ivan Sesar, zadužen za Framu i FSR, rekao je da su nastali problemi kad je napravljen preustroj FSR-a i Frame jer sad je to sve izmiješano. U BiH je jednostavnije jer su samo dvije naše provincije, ali je u Hrvatskoj složenije. Predloženo je da Konferencija tu brigu prepusti VFZ-a gdje su također naši provincijalni ministri, ali nije ništa zaključeno.

Usput se je razgovaralo kako se je rad s mladima uglavnom sveo na rad s Framom. Treba pohvaliti našu mladu braću koja rade s Framom, jer to nije lako, ali bilo bi dobro tražiti načine da se više pažnje posveti radu i s drugim mladima.

Franjevački Projekt Europa

Svi su provincijalni ministri dobili nacrt Projekta Europa i trebali su ga proučiti kako bi se dali prijedlozi i sugestije na nacrt. Budući da to provincijalni ministri nisu stigli bolje proučiti, kratko smo se dotakli samo nekih elemenata Projekta.

Poslije razgovora zaključeno je i odlučeno da fra Nikola Vukoja formulira odgovor koji bi uglavnom sadržavao to da mi već imamo toliko zadanih programa evangelizacije, među kojima i novih oblika evangelizacije (rad s ovisnicima, rad s traumatiziranimima, seminare kršćanske inicijacije, itd.) da jedva i to stignemo ispuniti, tako da za sada nismo spremni sudjelovati u nekim novim projektima evangelizacije. On će to formulirati i onda poslati Predsjedniku kako bi se na vrijeme mogao poslati odgovor na UFME.

Razno

Fra Željko Tolić je spomenuo da će u svibnju 2011. godine u Imotskom biti Nacionalni susret Frame. Bilo bi lijepo da i svi provincijalni ministri sudjeluju.

Godine 2012. bit će 800. obljetnica dolaska sv. Franje na hrvatsko tlo. To bi bilo dobro obilježiti i malo svečanije slaviti. Najava toga može biti već izložba Zadarske provincije u Klovićevim dvorima 14. 12. 2010. godine na koju je fra Jozo Sopta pozvao sve provincijalne ministre i drugu braću. Jednako tako s tim treba povezati i hrvatsko izdanje Franjevačkih izvora jer i to je nešto veliko za naše franjevaštvo.

Tu je i 800. obljetnica utemeljenja Drugoga franjevačkoga reda koja počinje na Cvjetnicu 2011. godine, a završit će 11. 08. 2012. godine.

Dogodine je i 25. obljetnica Duha Asiza. I to nas izaziva da nešto učinimo. Treba bolje proučiti i reći što je pravi Duh Asiza, da se ne ostane na površini, a to može biti prigoda da svima malo više približimo neke važne elemente franjevačke duhovnosti. U razgovoru se je reklo da bi to trebalo povjeriti Franjevačkom institutu za kulturu mira, da organizira simpozij i pokrene slične inicijative. Fra Ivan Sesar, koji je i predsjednik VFZ-a, je preuzeo na sebe obvezu da će o tome razgovarati sa fra Mijom Džolanom.

Bilo je razgovora i o web-stranici Konferencije. Fra Željko je rekao da je to spreman preuzeti fra Frano Doljanin, ali njemu trebaju materijali. I o tome se je kratko razgovaralo, a kako su provincijali bili već pomalo umorni zaključili su da je najbolje da fra Frano predloži kako on to zamišlja i što bi trebalo pa će se onda odlučiti da li i kada s tim krenuti.

Fra Željko Železnjak je upitao što je s kanonizacijom bl. Jakova Zadranina i koliko to nosi Zadarska provincija. Fra Jozo je rekao da to nosi Provincija iz Foggie, ali i oni su zainteresirani za to. To bi se moglo dogoditi već dogodine i bilo bi dobro da to i naša Konferencija ima na umu jer ipak je riječ o našem čovjeku. On će o tome na vrijeme obavijestiti sve provincijale.

Fra Željko Železnjak je braću izvijestio o novoj situaciji s milodarima Božjega groba (za Svetu Zemlju). Naime, do sada je jedan dio išao preko našega komisara za Svetu Zemlju u Zagrebu. Sada je Nuncij rekao da sve mora ići preko Nuncijature. To je bila velika pomoć našoj braći u Svetoj Zemlji, kako će od sada biti nije baš jasno. To postavlja i pitanje pripremanja materijala za promicanje i upoznavanje potreba Svete Zemlje jer je upravo uz takav propagandni materijal (plakate, biltene...) vidno porasla milostinja Božjega Groba.

Na kraju je Predsjednik zahvalio svoj braći na dolasku i doprinosu koji su dali radu Konferencije. Osobito je zahvalio domaćinu fra Stanetu i braći u kući, na čelu s gvardijanom fra Bogdanom, koji su nas ugostili.

Fra Nikola Vukoja, tajnik

SJEDNICA MEĐUNARODNOG VIJEĆA ZA MISIJE I EVANGELIZACIJU

Petropolis, Brazil, 22-30. 10. 2010.

Sjednica se odvijala u franjevačkom samostanu Presvetog Srca Isusova u Petropolisu, u brazilske provinciji Bezgrešnog Začeca BDM. U radu sjednice sudjelovalo je 13 delegata franjevačkih konferencija sa svih kontinenata, 3 člana Generalnog tajništva iz Rima i članovi Izvršnog odbora na čelu s generalnim definatorom za misije i evangelizaciju. Komunikacija se odvijala na tri službena jezika Reda (talijanskom, španjolskom i engleskom), kao i na portugalskom i francuskom.

Nakon predstavljanja sudionika i programa rada, pročitano je pismo generalnog ministra Reda fra Jose-a Carballa u kojem naglašava misijsku i evangelizacijsku dimenziju kao važne sastavnice našeg franjevačkog zvanja. Spominjući naloge Generalnog kapitula 2009. posebno je istaknuo: hitnost misijske evangelizacije pred izazovima vjerskog relativizma i ravnodušnosti, apsolutnu potrebu životnog svjedočenja koje čini naše propovijedanje vjerodostojnim, misionarski iskorak u hodu prema ljudima, u dijalogu s drugima i drugačijima, kao i prelazak preko zemljopisnih, kulturalnih i religioznih granica koje nas razdvajaju kako bismo došli do onih koji trpe na rubu društva, zaboravljeni od svijeta, udaljeni od Boga, često ispunjeni beznađem.

Generalni definator fra Nestor Schwerz je zatim govorio o „Evangelizaciji i misijama“ Reda tijekom zadnjeg šestogodišta (2003–2009). Na Generalnom kapitolu 2003. ustanovljeno je Generalno tajništvo za misije i evangelizaciju koje je napravilo plan animacije i formuliralo prioritete Reda. Na području evangelizacije dana je prednost radu na župama, odgojnim ustanovama, novim oblicima evangelizacije, kao i ekumenskom i međuvjerskom dijalogu. Na području misijske evangelizacije Red je nastojao obnoviti misionarski duh „ad gentes“ u provincijama, pripremajući nova misijska zvanja, promičući misijske projekte Reda i provincija, surađujući sa sveučilištima Reda, franjevačke obitelji i drugim misionarskim ustanovama.

U svom zaključku fra Nestor je naglasio da ima pozitivnih pomaka na razini Reda glede misijskih projekata, naročito u suradnji s braćom u Kini, dok je broj novih misionara i solidarnost između provincija na poprilično niskoj razini. Postoje još uvijek jezične nejasnoće glede koncepta misija i evangelizacije. Što je misija ili misije? A što je evangelizacija? Koji su to novi oblici evangelizacije? Po čemu su oni „novi“? Što znači re-evangelizacija? Ove će jezične nedoumice nestajati u onolikoj mjeri u kojoj mi budemo zaživljavali franjevačku misijsku karizmu, dodao je fra Nestor na kraju.

Nakon ovog uvodnog izlaganja generalnog definitora, uslijedila su izvješća prisutnih delegata o radu u njihovim konferencijama. U trećem bloku fra Massimo Tedoldi, generalni tajnik za misije i evangelizaciju, govorio je o „Izazovima evangelizacijske misije Reda“. Predstavio je četiri izazova: *napast zaustavljanja, inflaciju riječi, invaziju konzumerizma i napast podjela.*

Nakon što je fra Stefano Ottenbreit predstavio „Evangelizacijski plan“ brazilske provincije Bezgrešnog Začeca BDM, kao plod 13-godišnjeg timskog rada, radilo se u tri jezične skupine. Svakodnevni rad u manjim skupinama podrazumijevao je produbljivanje spoznaja o najvažnijim točkama iz Generalovog pisma, fra Nestorovog izlaganja o šestogodišnjem radu, izvješća delegata o radu svake konferencije, fra Massimovog razmišljanja o misijskim izazovima, fra Stefanovom evangelizacijskom planu, kao i nalogima Generalnog kapitula 2009. (br. 19-32).

Zadnja dva dana sumirali su se rezultati rada u manjim skupinama i formulirali prijedlozi Generalnom definatoriju.

Fra Pero Vrebac, delegat južnoslavenske konferencije

POSJET APOSTOLSKOG NUNCIJA FRANJEVAČKOJ TEOLOGIJI U SARAJEVU

Na poziv gvardijana Franjevačkog samostana sv. Pavla na Nedžarićima, Apostolski nuncij u BiH, mons. Alessandro D'Errico, skupa s novim savjetnikom Nuncijature, mons. Josephom Arshadom, posjetio je 6. studenog 2010. Franjevačku teologiju u Sarajevu. Predvodio je svečanu Večernju molitvu, koju naši bogoslovi svake subote jako lijepo organiziraju – uz procesiju, pjevanje i kađenje...

Nakon kratkog čitanja nuncij je održao prigodni nagovor. Pozdravivši sve nazočne – od provincijala, gvardijana i profesora, pa do studenata i časnihi sestara, nuncij je izrazio svoje veliko zadovoljstvo ovim posjetom, tim više što je mogao sudjelovati u tako lijepo organiziranoj molitvi – po uzoru na Večernje, kojima često predsjedava i sam papa u Vatikanu.

Zatim je istaknuo vrlo važnu ulogu franjevacu u našoj mjesnoj Crkvi, a i u svijetu uopće. Crkva u BiH vuku naprijed dva snažna motora: franjevački i dijecezanski. U tursko vrijeme briga za Crkvu u BiH pala je isključivo na franjevce. Zatim ju je gotovo u potpunosti preuzeo dijecezanski kler. Ni jedno ni drugo nije dobro. Zato je sad papa imenovao biskupom i jednog franjevca, mons. fra Marka Semrena, člana Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

Nuncij je uputio studentima i svim redovnicima dvije važne poruke:

1) Čuvajte svoje zvanje, razvijajte ga i produbljujte. Vi redovnici, svojim zavjetima čistoće, siromaštva i poslušnosti već sada u ovom svijetu živite po uzoru na nebesku Crkvu, gdje nema ni ženidbe, ni materijalnog bogatstva, ni vlasti. Vjernici su se uvijek morali boriti za očuvanje svog kršćanskog identiteta i svojih ideala. Nekad nam se suprotstavljao vanjski neprijatelj: turska i komunistička vlast. A danas je neprijatelj mnogo suptilniji, ali ništa manje opasan, jer se uvukao pod kožu današnjeg svijeta. To je sekularizam. To je podcjenjivanje i obezvrjeđivanje svih duhovnih vrednota. Zato: čuvajte svoje zvanje!

2) Druga nuncijeva poruka bila je ustvari papina poruka: Crkva od redovnika i redovnica u BiH očekuje više nego što može očekivati od svjetovnog klera i laika. Više – u kvalitativnom smislu. Jer redovništvo je stalež koji teži prema kršćanskoj savršenosti, pa se to mora očitovati i u našem životu i u zalaganju za dobro mjesne i opće Crkve.

Nakon molitve, za vrijeme večere, visoke goste je pozdravio provincijal, fra Lovro Gavran. Zahvalio je nunciju na ovom posjetu i na njegovim lijepim i poticajnim riječima i pozvao ga da posjeti i naše Franjevačko sjemenište u Visokom, što je on rado prihvatio.

Iza večere nuncij se još neko vrijeme zadržao u prijateljskom razgovoru s profesorima, a zatim i sa studentima u njihovoj razgovornici.

PROVINCIJALOV POZDRAV NUNCIJU

Preuzvišeni oče, Apostolski Nuncije!

Radujem se našem ponovnom susretu – tim više što se on odvija upravo u našoj najvažnijoj odgojnoj ustanovi, na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, koja je prošle godine proslavila 100-tu obljetnicu svog neprekidnog rada u Sarajevu. Zahvaljujemo Vam što ste našli vremena da posjetite i ovu našu važnu zajednicu, kako profesore, tako i studente – jer nam je jako važna Vaša nazočnost ne samo negdje u Bosni ili u Sarajevu, nego upravo u našoj sredini.

Sveti Franjo Asiški je jasno rekao da **svaki brat franjevac mora biti katolik**. U **Nepotvrđenom Pravilu** piše: „*Neka sva braća budu katolici, neka žive i govore kao katolici! Ako pak netko, bilo riječima bilo činom, zabludi od katoličke vjere i života i neće da se popravi, neka bude potpuno istjeran iz našega bratstva*“ (Np 19). A u **Oporuci** Franjo kaže: „... sva su braća, gdje god bila, gdje god bi pronašla kojega od takvih, pod posluš dužna predati ga najbližem kustodu onoga mjesta, gdje su ga našli...“ Ovaj bi ga morao predati provincijalu, a provincijal kardinalu prokuratoru Reda (tj. Svetoj Stolici) – **jer Franjo nipošto nije trpio nikakav nekatolički duh u svom Redu**.

Hvala Bogu, pa mi u Vašoj osobi, mons. Alessandro, imamo blizinu Sv. Oca Pape i Svete stolice, imamo svjedočanstvo i garanciju katoliciteta naših zajednica, koje tvore mjesnu Crkvu u Bosni i Hercegovini. Zato nam je drago da ste danas ovdje među nama, da se uvjerite o iskrenom i čistom katoličkom duhu naše Teologije i sve naše braće, te da mognete prenijeti Sv. Ocu Papi izraze našeg dubokog poštovanja i iskrenog uvažavanja svih njegovih uputa i poruka, koje on na razne načine šalje Crkvi i svijetu.

Mi Vas već sada pozivamo da posjetite i naše Franjevačko sjemenište i Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom, čim imadnete za to slobodan termin. Tamo mi imamo i svoj postulat, tako da svi naši kandidati za Franjevački red, prije novicijata, prolaze kroz Visoko.

Hvala Vam na lijepim riječima i važnim porukama koje ste nam uputili u svom nagovoru. Dobro nam je poznata Vaša ljubav kako prema Bosni i Hercegovini, tako i prema nama fratrima. Zahvaljujemo Vam na toj ljubavi i na očinskom stavu prema našoj zajednici. Želimo Vam dug život i dobro zdravlje i da se još mnogo puta u radosti susretnemo u ovoj našoj redovničkoj zajednici.

Dobro nam došli!

Fra Lovro Gavran, provincijal

FRANJEVAČKI ODGOJ U BOSNI SREBRENOJ

Jednodnevni okrugli stol na temu odgoja u Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj održan je 4. prosinca 2010. godine na Franjevačkoj teologiji na Nedžarićima u Sarajevu

Na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, 4. prosinca 2010. godine, u organizaciji Tajništva za franjevačku duhovnost, odgoj i izobrazbu Franjevačke provincije Bosne Srebrene, održan je jednodnevni okrugli stol na temu «Franjevački odgoj u Bosni Srebrenoj». Cilj ovog okupljanja bio je upoznati i unaprijediti dinamiku franjevačkog odgoja u Bosni Srebrenoj. Budući da franjevačka budućnost Bosne Srebrene ovisi o kvaliteti odgoja u provinciji, na susret su bili pozvani – pored redovitih izlagača, voditelja odgojnih ustanova – i svi ostali koji izravno rade na odgoju franjevačke mladeži, posebice profesori i odgojitelji u sjemeništu, postulaturi, novicijatu i na Teologiji.

Susret je započeo čitanjem odlomka iz Evanđelja (Mt 7,21-27), te Molitvom pred raspelom sv. Franje u crkvi sv. Damjana u kojoj traži milost prosvjetljenja kako bi otkrio i vršio volju Božju.

Zatim je provincijski moderator trajne formacije fra Pero Vrebac, pozdravivši mnogopoštovanog oca provincijala fra Lovru Gavrana, izlagače i sudionike, predstavio program i rad okruglog stola prema kojemu se pozornost usmjerila na tri važna pitanja: Što je dobro u našem franjevačkom odgoju? Što je loše? Kako konkretno nadići negativne tendencije? Za tajnika okruglog stola imenovan je fra Marko Ešegović.

Okrugli stol, na kojem se okupilo četrdesetak izlagača i sudionika, započeo je pozdravom i uvodnom riječi mnogopoštovanog oca provincijala fra Lovre Gavrana koji je između ostaloga rekao: «Formacija u Franjevačkom redu nikad ne prestaje – kao ni u običnom ljudskom i kršćanskom životu. Ona samo mijenja svoj oblik i proširuje svoje ciljeve, pa zato i govorimo o početnoj formaciji, koja obuhvaća sve etape – od sjemeništa, pa preko postulature, novicijata i teologije – sve do svećanih zavjeta i svećeničkog ređenja. A odmah potom se nastavlja trajna formacija, počevši od dodatne formacije mlađe svećano zavjetovane braće, preko formacije onih srednje životne dobi, pa do formacije za ispravno ljudsko, kršćansko i redovničko prihvaćanje starosti, slabosti, bolesti i smrti.»

U prvom dijelu prijepodnevnog rada, nakon što je provincijski tajnik za odgoj i izobrazbu fra Pero Vrebac predstavio temu: *Bitne odrednice odgoja Reda Manje braće*, govorili su predstavnici Teologije (fra Marinko Pejić, meštar bogoslova: *Odgoj na Franjevačkoj teologiji*; fra Jozo Šarčević, predstavnik bogoslova: *Iskustvo odgoja na Franjevačkoj teologiji*; fra Mile Babić, dekan Teologije: *Akadska izobrazba na Franjevačkoj teologiji* i Novicijata (fra Marko Ešegović, meštar novaka: *Franjevački odgoj u novicijatu*; fra Goran Barešić, predstavnik novaka: *Iskustvo odgoja u novicijatu*).

U drugom dijelu prijepodnevnog rada predstavljena su razmišljanja i iskustva iz postulature, sjemeništa, konvikta i gimnazije (fra Vitimir Silić, meštar postulanata: *Franjevački odgoj u postulaturi*; Danijel Šantić, predstavnik postulanata: *Iskustvo odgoja u postulaturi*; fra Stjepan Lovrić, prefekt sjemeništa: *Franjevački odgoj u sjemeništu*; Denis Jurić, predstavnik sjemeništaraca: *Iskustvo odgoja u sjemeništu*; fra Stipo Alandžak, odgojitelj u konviktu: *Odgoj u konviktu*; fra Zvonko Miličić, ravnatelj Gimnazije: *Izobrazba u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji*), te još dva završna priloga provincijskog promicatelja duhovnih zvanja fra Mate Topića (*Pastoral duhovnih zvanja*) i predstavnika pastoral duhovnih zvanja fra Nikice Vujice (*Iskustvo pastoral duhovnih zvanja*).

Nakon podnevne stanke, u ranim popodnevnim satima nastavljeno je s radom u tri tematske skupine. Svaka skupina je imala svoga animatora i tajnika. Prva skupina je razgovarala *O izazovima u odgoju na Franjevačkoj teologiji*. Njezin animator je bio provincijal fra Lovro Gavran, a tajnik bogoslov fra Robert Slišković. Druga skupina je razgovarala *O problematici odgoja u novicijatu*. Animator ove skupine bio je fra Pero Vrebac, a tajnik bogoslov fra Ivan Mijatović. Treća skupina je razgovarala *O problematici odgoja u sjemeništu, postulaturi i promociji duhovnih zvanja*. Animator ove skupine bio je fra Mato Topić, dok je tajnik bio fra Zvonko Miličić.

Nakon rada u skupinama, tajnici pojedinih skupina iznijeli su zaključke skupina osvrćući se na pozitivne i negativne aspekte u odgoju u pojedinim ustanovama, te prijedloge za daljnji rad. Zatim je uslijedila živa rasprava o pojedinim pojavama u odgoju, kako ih poboljšati i ostvariti što kvalitetnije odgojno-obrazovne rezultate u provincijskim odgojnim ustanovama.

Zajednički zaključak i stav okruglog stola je da bi trebalo:

- Poraditi na komunikaciji unutar odgojne zajednice, prvenstveno na komunikaciji između odgojitelja i odgajanika, naravno i profesora i ostalih članova provincije.
- Njegovati susrete i druženja odgojitelja i odgajanika koji su važni za izgradnju međusobnog povjerenja.

- Probuditi motiviranost za učenje/studij kreativnijom interaktivnom dinamikom tijekom predavanja profesora.
- Pojačati odgoj za zajedništvo/bratstvo koje je bitna značajka franjevačkog odgoja.
- Pružati molitveno svjedočanstvo koje pobuđuje i hrani duhovno zvanje.

Fra Marko Ešegović

PRECIZIRANJE INFORMACIJE IZ PROŠLOG BROJA BOSNE SREBRENE

U posljednjem broju službenoga glasila Provincije (BS 3/LVI) na stranici 51. objavljen je prilog s naslovom *Izjava prigodom potpisa Memoranduma o razumijevanju*, koji je potpisao o. Provincijal i koji je većim dijelom i sazdan od njegova govora održana u zgradi Vijeća ministara BiH 20. rujna o.g. u prigodi potpisivanja navedenog dokumenta. U uvodu teksta naznačeno je da je potpisan *memorandum kojim se podržava sufinanciranje obnove Ferhadija džamije u Banjoj Luci, Saborne crkve u Mostaru i Franjevačkog samostana Plehan*. Informacija je točna, ali bi je trebalo precizirati da svi čitatelji glasila budu dokraja informirani, ali i da se za povijest arhivira potpuna informacija.

Radi se, naime, o tome da se potpis ovoga meoranduma nije odnosio na izgradnju Franjevačkog samostana Plehan, nego na izgradnju **zgrade Muzeja, galerije i knjižnice Franjevačkog samostana Plehan**. Ovo je važno naglasiti, jer se novac dobiven od španjolske vlade posredstvom UNESCO-va ureda u BiH ne može koristiti za izgradnju zgrade samostana, koje još uvijek nažalost na Plehanu nema, nego na izgradnju prostora u koji će se moći smjestiti samostanska zbirka pokretnog kulturnog blaga, koje je prije tri godine proglašeno nacionalnim spomenikom kulture. Zbog toga smo mi Uredu UNESCO-a morali do potpisivanja ovoga memoranduma dostaviti urađen idejni i izvedbeni projekt zgrade, kako bi oni raspisali natječaj za izgradnju te zgrade i na svoj način to vodili i nadgledali. Novac, dakle, neće biti dodijeljen samostanu, nego UNESCO-vu uredu, a samostan bi trebao dobiti zgradu za smještaj zbirke. Nažalost, novac španjolske vlade neće biti dovoljan za potpunu izgradnju i opremanje ovakve zgrade, ali će biti odličan temelj da se zgrada na proljeće započne graditi i da se, jednoga dana, ako Bog da, uz pomoć drugih donatora i dovrši.

Na koncu, potrebno je precizirati još dva podatka. Zbog toga što se Ministarstvo kulture RS-a nije interesiralo za ovaj projekt, mada je po protokolu i teritorijalnoj logici za to bilo zaduženo, samostan nije na vrijeme uvršten u ovaj projekt te smo tek na intervenciju federalnog ministarstva kulture obaviješteni o čemu se radi i što smo dužni bili pripremiti. Zato nije bilo vremena da se ispoštuje cjelovita procedura odobravanja izgradnje ove zgrade, nego je dobiveno suglasje samo samostanskoga kapitula. Projekt smo ipak uspjeli dovršiti i predati na samom potpisivanju memoranduma.

Drugi podatak jest da je naš samostanski kapitul zaključio da se započne s akcijom prikupljanja novca za izgradnju samostanske zgrade i u tu svrhu je otvoren žiro-račun sa zamolbom svim našim domaćim fratrima da na taj račun uplate svoje priloge za izgradnju samostana. Do sada je to učinio samo jedan fratar i jedna župa je pokupila kolektu na tu nakanu.

S poštovanjem,

Fra Mirko Filipović, gvardijan

ZA NEKROLOGIJE

Prot. br.: 716/10

Sarajevo, 6. 12. 2010.

- Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Franjo Filipović preminuo je 9. 10. 2010. u Zagrebu.

Fra Franjo Filipović, sin Ante i Sare r. Stjepanović, rođen je u Donjim Laništima, župa Ulice, 8. 3. 1948. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Franjevački habit je obukao u Kraljevoj Sutjesci 14. 7. 1967., a tu je položio i svoje prve zavjete – 15. 7. 1968. Teologiju je studirao na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Svečane zavjete položio 14. 10. 1974. Za đakona je zaređen 8. 12. 1974., a za svećenika 2. 2. 1975. u Sarajevu.

Vršio je službu župskog vikara u Novoj Biloj (1976), u Biloj (kod Livna, 1976), u Rumboci-
ma (1977), u Tolisi (1978), u Jajcu (1979), ponovno u Tolisi (1982-1985).

Bio je samostanski i župni vikar u Dubravama (1985-1988). Župnik u Špionici (1988-1991).

Ponovno župni vikar u Tišini (1991), u Ulicama (1992), zatim kao izbjeglica na Šćitu, te neko vrijeme boravi i u Nizozemskoj. Od 1994. pa do 2000. godine je obnašao službu gvardijana u Dubravama. Od 2000. pa do svoje smrti – župni vikar u Dubravama.

Fra Franjo je pokopan 12. 10. 2010. u Dubravama. Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

- Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Andrej Matoc preminuo je 14. 10. 2010. u Wollongongu, Australija.

Fra Andrej Matoc, sin Josipa i Zlate r. Šimić, rođen je u Varešu, župa Vareš, 26. 10. 1965. Osnovnu i srednju školu završio je u rodnom mjestu. Franjevački habit je obukao u Rami (Šćit) 2. 10. 1995. Prve zavjete položio je u Zoviku 4. 10. 1996. Teologiju je studirao na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Svečane zavjete je položio 14. 9. 2001. na Plehanu. Za đakona je zaređen 1. 5. 2002. u Olovu, a za svećenika 1. 12. 2002. u Sarajevu.

Vršio je službu župskog vikara u Kraljevoj Sutjesci (2002 - 2006) i u Busovači (2006 - 2007). Bio je također vikar i ekonom samostana u Kraljevoj Sutjesci (2003 – 2006)

Od 22. 10. 2007. pa sve do svoje rane smrti bio je voditelj HKM u Wollongongu u Australiji.

Fra Andrej je pokopan 2. 11. 2010. u Kraljevoj Sutjesci. Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

- Član Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Franjo Grebenar preminuo je 1. 12. 2010. u Novoj Biloj.

Fra Franjo Grebenar, sin Joze i Slavke r. Gudelj, rođen je u Malom Mošunju, župa Vitez, 12. 11. 1951. Osnovnu je školu završio u rodnom mjestu, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Franjevački habit je obukao u Visokom 14. 7. 1970. Godinu novicijata je proveo u Kraljevoj Sutjesci. Prve zavjete položio je u Kraljevoj Sutjesci 13. 7. 1971. Teologiju je studirao na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Svečane zavjete je položio 19. 10. 1977. u Sarajevu. Za đakona je zaređen 7. 5. 1979. u Münsteru (Njemačka), a za svećenika 12. 5. 1979. također u Münsteru (Njemačka).

Vršio je službu župskog vikara u Tolisi (1979 - 1980), Podhumu/Livno (1980 – 1982), Breškama (1982 – 1984), Podmilačju (1984 – 1985), Novoj Biloj (1994 – 2000), Brajkovićima (2000 – 2004), Ovčarevu (2004 – 2006) i u Novoj Biloj od 2006., pa sve do svoje smrti.

Obnašao je službu župnika u Drijenči (1986 – 1988) i u Novoj Biloj (1988 – 1994).

Fra Franjo je pokopan 2. 12. 2010. u Gučoj Gori. Misu zadušnicu i ukopne obrede predvodio je mnp. fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrene.

* * * * *

Neka se ovi ili slični tekstovi unesu u Nekrologij Provincije, a za pokojnike neka se slavi sveta misa i izmoli časoslov.

Fra Lovro Gavran, provincijal

NAŠI NOVI ĐAKONI

Na prvu nedjelju došašća, 28. studenog 2010. u župi Osova, pomoćni biskup banjolučki mons. dr. fra Marko Semren, predvodio je svečano misno slavlje i podijelio red đakonata trojici franjevačkih bogoslova. Red đakonata su primili: fra Branimir Mlakić iz župe Bučići, fra Josip Jukić iz župe Osova i fra Domagoj Šimić iz župe Bihać. Uz biskupa fra Marka Semrena, suslavili su: provincijal fra Lovro Gavran, odgojitelji, profesori i župnici župa iz kojih dolaze ređenici, te rodbina i prijatelji ređenika. Nakon misnog slavlja u osovskoj crkvi, slavlje je nastavljeno u prostorijama župnog ureda.

Fra Branimir Mlakić, iz Bučića, župa Bučići, rođen je 22. 3. 1984. u Sarajevu, od Ive i Dragice r. Batalija. Kršten je 12. 5. 1984., a krizman 6. 6. 1998. u Bučićima. Osnovnu školu je završio u Bučićima, a gimnaziju u Katoličkom školskom centru u Travniku s odličnim uspjehom. Ušao je u postulaturu u Visoko 2003. Redovnički habit je obukao u Visokom 15. 7. 2004. Godinu novicijata je proveo na Gorici (Livno), a prve zavjete je položio 10. 7. 2005. Od rujna 2005. je redovni student Franjevačke teologije. Službe akolita i lektora primio je 20. 12. 2007. Svečane zavjete položio 14. rujna 2009. u Novom Šeheru.

Fra Josip Jukić, iz Osove, župa Osova, rođen je 18. 5. 1985. u Zenici od Perice i Dragice r. Ivandić. Kršten je 12. 6. 1985., a krizman 14. 5. 2000. u Osovi. Osnovnu je školu završio u Žepču, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom s dobrim uspjehom. Redovnički habit je obukao u Visokom 15. 7. 2004. Godinu novicijata je proveo na Gorici (Livno), a prve zavjete je položio 10. 7. 2005. Od rujna 2005. je redovni student Franjevačke teologije u Sarajevu. Službe akolita i lektora primio je 20. 12. 2007. Svečane je zavjete položio 14. rujna 2009. u Novom Šeheru.

Fra Domagoj Šimić, iz Vedrog Polja, župa Bihać, rođen je 26. 5. 1986. u Bihaću, od Vlade i Dragice r. Vuković. Kršten je 28. 6. 1986., a krizman 18. 6. 2000. u Bihaću. Osnovnu školu je završio u Bihaću, Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom s dobrim uspjehom. Redovnički habit

je obukao u Visokom 15. 7. 2004. Godinu novicijata je proveo na Gorici (Livno), a prve zavjete je položio 10. 7. 2005. Od rujna 2005. je redovni student Franjevačke teologije u Sarajevu. Službe akolita i lektora primio je 20. 12. 2007. Svečane je zavjete položio 14. rujna 2009. u Novom Šeheru.

Želimo im Božji mir, blagoslov, uspjeh u radu i ustrajnost u službi!

ĐAKONSKA PRAKSA

Novozaređeni đakoni vršit će svoju đakonsku praksu u sljedećim župama:

Fra Branimir Mlakić u župi Svih Svetih u Livnu.

Fra Josip Jukić u župi sv. Josipa u G. Bogičevcima (Hrvatska).

Fra Domagoj Šimić u župi sv. Ivana Krstitelja u Podmilačju.

Želimo im plodonosne prve pastoralne korake!

DIPLOMIRAO FRA JOSIP MRNJAVAC

U utorak 19. listopada 2010. naš subrat fra Josip Mrnjavac uspješno je obranio diplomski rad pod naslovom "Utjecaj grčkoga votivnog epigrama na ciklus *Votiva* Rajmunda Kunića" na Odsjeku klasične filologije Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Od rujna ove godine fra Josip je namješten za profesora klasičnih jezika na našoj gimnaziji u Visokom. Čestitke fra Josipu uz iskrenu želju za uspješan i plodonosan odgojno-obrazovni angažman.

FRA JOSIP JOZIĆ PROMOVIRAN U DOKTORA FILOZOFIJE

Naš subrat fra Josip Jozić, obranio je 3. prosinca na Hochschule für Philosophie, SJ, u Münchenu, doktorsku disertaciju pod naslovom „Freiheit als Hingabe. Eine Auseinandersetzung mit Nicolai Hartmann über die Metaphysik der personalen Freiheit“ („Sloboda kao predanje. Spor s Nikolaiem Hartmannom oko metafizike osobne slobode“).

Fra Josip je rođen 1977. u Mostaru. Osnovnu školu završio je u Ripcima, u Rami; Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom; teološki studij na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Studij filozofije u Münchenu (2005 – 2007) na Hochschule für Philosophie, SJ. Doktorantski studij (2007 – 2010) na odsjeku za etiku i socijalnu filozofiju pod vodstvom prof. dr. Norberta Brieskorna. Profesor Brieskorn je, zbog teške bolesti, početkom 2010. prekinuo profesorsku karijeru i nije bio na obrani. Komisiju su činili: prof. dr. Godehard Brüntrup, prof. dr. Josef Schmidt i dr. Johannes Hergzsell.

Uspješnom obranom doktorske disertacije fra Josip je promoviran u doktora filozofije.

Čestitamo našem subratu!

NAPUSTIO RED I ZAJEDNICU

Dana 8. listopada 2010. godine novak fra Pavao (Ivan) Mrnjavac je napustio novicijatsku zajednicu. Fra Pavao zahvaljuje na svemu što mu je pružila naša Provincija.
Neka ga u daljnjem životu i radu prate mir i dobro!

ZAPISNICI DEFINITORIJALNIH SJEDNICA

Iz Zapisnika 29. sjednice

30. rujna 2010.

- Razgovarano je o gradnji župne crkve u Ulicama. Očekuje se da se o ponuđenim projektima razgovara na samostanskom kapitulu u Dubravama, a potom da se izabranu ponudi kao rješenje župljanima župe Ulice.

- Razgovarano je o mogućoj namjeni naše kuće u Podsusedu, nakon preseljenja samostana u Sesevetsku Sopnicu.

Iz Zapisnika 30. sjednice

16. listopada 2010.

- Ustanovljeno je Vijeće za duhovnost i trajnu izobrazbu. Članovi Vijeća su: fra Pero Vrebač, pročelnik, fra Ivan Bubalo, fra Tomo Anđić, fra Mirko Filipović i fra Josip Ikić.

- Svako Vijeće u Provinciji treba napraviti svoj Pravilnik, ako to još nisu učinili.

- Fra Drago Prgomet, nakon smrti fra Andreja Matoca, privremeno se imenuje voditeljem misije u Wollongongu, Australija.

Iz Zapisnika 31. sjednice

9. studenog 2010.

- Za Dan Duha Asiza sljedeće godine, trebat će osmisliti i organizirati više aktivnosti. Pročelnik i članovi Vijeća za ekumenizam i međuvjerski dijalog trebaju predložiti aktivnosti za tu prigodu.

- Glasovanjem su kandidati za đakone fra Branimir Mlakić, fra Josip Jukić i fra Domagoj Šimić pripušteni ređenju, koje će biti u Osovi 28. 11. 2010., a zaredit će ih pomoćni biskup banjolučki, dr. fra Marko Semren.

- Sastavljen je i usvojen Prijedlog ugovora sa časnim sestrama za korištenje kuće u Rupnovcu – Fojnica.

- Usvojen je Pravilnik Vijeća za kulturno-znanstvenu djelatnost, izdavaštvo i komunikacije. Istaknut je program proslave fra Matije Divkovića sljedeće godine.

Iz Zapisnika 32. sjednice

30. studenog 2010.

- Razgovarano je o mogućim boljim rješenjima mirovinskog fonda članova Provincije.

- Razgovarano je o pokretanju Dijecezanskog kanonskog procesa u Vrhbosanskoj nadbiskupiji za beatifikaciju slugu Božjega fra Šimuna Filipovića. To je nastavak procesa koji je do sada vođen u Italiji.

NOVE ADRESE

Fra Šimo Ivelj, student
 Collegio Internazionale Sant'Antonio
 Fraternità "Ven. Fr. Gabriele M. Allegra OFM"
 Via Merulana, 124b
 00185 Roma
 ITALIA
 Tel. +39 06 703 73 724
 sifra_3@hotmail.com, simoivelj.bs@hotmail.com

ERDWEG

Pfarrverband Erdweg
 Pater-Cherubin-Str.1
 D-85253 Erdweg
 Telefon: +49 8138-666 70, +49 8138-666 711
 Telefax: +49 8138-666 715
 PV-Erdweg@erzbistum-muenchen.de
 www.pfarrverband-erdweg.de
Fra Vislav Krijan, župnik, mob.: +49 176 781 061 86, vislav.krijan@t-online.de
Fra Ivo Kramar, župni vikar, mob.: +49 175 277 4833, ivo.kramar@yahoo.de

BUGOJNO

Kulina bana 31
 70230 Bugojno BiH
 Telefon: 030 252 099
 Fax: 030 260 486
 info@zupa-bugojno.org

Franjevački novicijat Bosne Srebrene
bankovni računi

UPLATE IZ BOSNE I HERCEGOVINE
 (unutarnji platni promet)
 FRANJEVAČKI NOVICIJAT BOSNE SREBRENE
 Gorička cesta bb, BiH – 80 101 LIVNO
 UniCredit bank d.d.
 Račun broj: 3381502281190222

UPLATE IZVAN BOSNE I HERCEGOVINE
 (inozemni platni promet)
 FRANJEVAČKI NOVICIJAT BOSNE SREBRENE
 Gorička cesta bb, BiH – 80 101 LIVNO
 UniCredit bank d.d.
 SWIFT: UNCRBA22
 IBAN: BA393381504881191608

Međuprovincijski susret novaka

IZABRANO VODSTVO BOSANSKOG FSR

Šćit (FIA) - U „Kući mira franjevačkog samostana Rama-Šćit“, 25-26. rujna, održan je godišnji kapitul FSR Bosanskog bratstva kraljice Katarine. Ovo je bio redovni izborni kapitul na kojem je sudjelovalo 26 delegata i 12 duhovnih asistenata iz 23 mjesna bratstva. Do izborne sjednice kapitolu je predsjedavala ministra s. Ana Cvitanušić, uz asistenciju nacionalne ministre s. Nives Kanevčev i duhovnog asistenta fra Mate Topića. Najprije su podnijeli izvještaje o radu područnog bratstva ministra s. Ana i duhovni asistent fra Mato, a zatim su mjesna bratstva predstavili svoje djelovanje u proteklom trogodištu.

Izornoj sjednici kapitula predsjedao je brat Gojko Jelić, ministar Hercegovačkog bratstva uz sudjelovanje i novoimenovanog duhovnog asistenta fra Josipa Vlašića. Novoizabrano vijeće Bosanskog bratstva kraljice Katarine čine: ministar Ivan Šekelja, zamjenik Željko Majdančić, tajnik Marijan Begić, rizničar Ana Cvitanušić, učiteljica novaka Ljerka Mikić, i vijećnici Mirjana Šarić i Ivica Rajić, te ranije imenovani duhovni asistent fra Mato Topić.

Drugog dana rada kapitolu je predsjedao novi ministar Ivan Šekelja. Razgovarali smo o planiranju rada bratstva za slijedeće trogodište. U planu je još bolji ustroj bratstva: evidencija prema maticama primljenih i zavjetovanih, uspostava vijeća prema statutima, registracija mjesnih bratstava pred civilnim institucijama. Kapitul smo završili misom zahvalnicom koju smo slavili zajedno s ramskim pukom.

SPORTSKI SUSRETI FRAMA-E U KISELJAKU

Kiseljak (FIA) - U subotu, 18. rujna, u Kiseljaku su održani Sportski susreti FRAME Bosne Srebrene. Okupilo se oko 600 framaša iz 22 bratstva: Kiseljak, Kreševo, Brestovsko, Busovača, Novi Šeher, Bučići, Rama – Šćit, Fojnica, Bugojno, Uskoplje, Podmilačje, Tuzla, Livno, Sivša, Guča Gora, Brajkovići, Vitez, Sarajevo, Visoko, Ljubunčić, Dolac i Jajce.

Mladi su se okupili u kiseljačkoj župnoj crkvi, obučeni u majice različitih boja, predvođeni svojim duhovnim asistentima na misno

slavlje koje je predvodio provincijski asistent fra Mato Topić. Svoju radost zbog susreta izrazio je župnik fra Vinko Ćuro u pozdravu na početku mise. „Novo nebo“ iz Zenice obogatilo je misu svojim pjevanjem kao i svirkom uz sportski program i zabavu na završetku susreta u dvorani. Nakon mise i okrepe mladi su u mimohodu prošli kiseljačkim cestama do srednjoškolske dvorane pozdravljeni s prozora i balkona od građana koji su pokazivali iskrenu radost zbog ovog događaja.

Prigodom otvaranja sportskih igara mlade su pozdravili: Dragan Glavaš, predsjednik bosanskog bratstva, Mladen Mišurić Ramljak, načelnik općine Kiseljak i domaćin ovih igara, i fra Mato Topić u ime uprave Provincije. Uslijedilo je natjecanje u malom nogometu u srednjoškolskoj dvorani a u ženskoj odbojci u dvorani osnovne škole. Prvo, drugo i treće mjesto od dvadeset dvije malonogometne ekipe momaka i trinaest odbojkaških ekipa djevojaka nagrađeni su pokalima, ali kako je više puta naglašeno da su svi mladi danas pobjednici, nećemo naglašavati imena pobjedničkih ekipa. Ipak, nije prvotni cilj ovih susreta osvojiti pokal, nego širiti franjevački duh radosti, zajedništva i zdravog odnosa prema unutar-njoj i vanjskoj prirodi, jer kako je naglašavao Franjo Asiški, sva su Božja stvorenja jednaka po stvorenosti, sva su stvorenja braća i sestre po stvorenosti.

ODRŽAN MIHOLJSKI KONCERT U VAREŠU

Vareš je u nedjelju 26. rujna 2010. uživao u glazbenoj poslastici za sladokusce. To je najsazetije što se može reći za koncert kojega su priredili Župni ured sv. Mihovila na čelu sa župnikom fra Bonom Tomićem te krug „Prijatelja Miholjskog koncerta“ kako je sebe nazvala neformalna skupina prijatelja glazbe, grada i Župe koju je animirao poduzetni Petar Jelić, Varešak i Varaždinac. Plod svega je kulturni događaj prvog reda koji je Vareš makar i na jednu večer vratio na glazbenu mapu svijeta, na ono mjesto kojemu mu i pripada i za koje bismo željeli da trajno bude njegovo.

Grad rudnika i rudara, već 20 godina uspavani gorostas, bremenit tradicijom, kulturom i trajanjem, gordošću i nikad zaboravljenom veličinom, nedjeljnim se koncertom svrstao u red kulturnih sredina u kojima je sve na svome mjestu, pa i glazba kao kruna smirenog blagostanja i svekolikog duhovnog i tvarnog gibanja. Vrsni glazbenici Gudačkog kvarteta Bogumila Kamenjašević, Gordana Mitrović, Amila Jankovski, Ivana Papišta, Željko Sertić, Rafo Dužnović, Rajmund Likić, Igor Hinger, Samir Ismić te posebni gost koncerta mladi solista Ivan Jelić podarili su vareškoj publici užitek kakav se samo mogao poželjeti, kojega je publika dugo iščekivala i kojemu se sa zadovoljstvom prepustila kao nečemu što joj oduvijek pripada a što joj splet nesretnih okolnosti nekom nepravdom već dvije decenije nepravedno uskraćuje.

Publika koja je ispunila župnu crkvu poslije Večernje mise, ne trepćući je pratila izvedbe vrsnih glazbenika obilno ih nagrađujući ovacijama te produžujući trajanje koncerta dugo u rujansku varešku noć. Zadovoljstvo publike, izvođača i organizatora obavezuju da ovakvih događanja u gradu na Stavnji bude što češće. Do sljedećeg Miholja bit će pak predugo čekati. Vareš i klasična glazba odlično se razumiju i trebaju jedno drugo. Na zadovoljstvo i radost svih. Svetom Mihovilu na čast.

NOVA AKADEMSKA GODINA NA FRANJEVAČKOJ TEOLOGIJI

Sarajevo (FIA) - Na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu započela je 27. rujna nova akademska godina. Misno slavlje predvodio je, uz koncelebraciju profesora i sudjelovanje studenata, definator i provincijski tajnik za odgoj i izobrazbu fra Pero Vrebac koji je održao i prigodnu propovijed. Dekan teologije dr. fra Mile Babić održao je nakon mise inauguralni

govor na temu *Teologija kao prakseologija* i proglasio novu akademsku godinu 2010/2011. otvorenom. Slijedio je upis studenata.

Uz franjevačke kandidate na Franjevačkoj teologiji studiraju i studentice i studenti civili. Novu akademsku godinu upisalo je 84 studenata od kojih su 41 franjevački kandidati i 43 studenata civila.

MEĐUPROVINCIJSKI SUSRET FRANJEVAČKIH NOVAKA

Gorica-Livno (FIA) - Ovogodišnji susret novaka Južnoslavenske konferencije (Republika Slovenija, Republika Hrvatska, Bosne i Hercegovine) održan je u Rami na Šćitu od 30. rujna do 3. listopada. Susret je završen svečanim euharistijskim slavljem u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla na Gorici u Livnu koje je predvodio novoizabrani pomoćni banjolučki biskup dr. Marko Semren u koncelebraciji vikara provincije Bosne Srebrene fra Marijana Karaule, samostanskih fratara na čelu s gvardijanom fra Anđelkom Barunom, meštara novaka fra Marka Ešegovića (Livno – Gorica), fra Slavka Solde (Humac) fra Bogdana Knavs (Sveta Gora – R. Slovenija), fra Zorana Bibića (Trsat), fra Jure Šimunovića i fra Edvarda Sokola (Visovac).

Novaci, mons. Marko i svećenici u koncelebraciji su u procesiji ušli u crkvu, gdje ih je, pošto je samostanski zbor otpjevao ulaznu pjesmu, pozdravio gvardijan fra Anđelko kao i ostale vjernike koji su se okupili na ovo nedjeljno misno slavlje. U propovijedi biskup Marko je govorio o sv. Franji, franjevaštvu, a posebno se osvrnuo na bratstvo i njegove tri razine: ljudska, kršćanska i franjevačka. Završio je govoreći o nazivu „ujak“ – kako se u Bosni nazivao, a neki i danas koriste taj naziv za fratra. „On je bio rodnom iz naroda, voljan da živi s njime i da ga pomaže u njegovim materijalnim i duhovnim potrebama, kao svećenik, učitelj, liječnik, savjetnik, branitelj, predstavnik, za kojega je taj narod često bio

spreman dati i krvi, i bio mu odan i privržen, pun poštovanja i neograničenog povjerenja“, rekao je mons. Marko govoreći o značenjima naziva „ujak“.

Na kraju sv. mise nazočnima se obratio i fra Marko, meštar novaka franjevačke provincije Bosne Srebrene. Najprije je zahvalio biskupu Marku što je pristao predsjedati ovom misnom slavlju. Rekavši nešto o zajedničkim projektima novicijata Južnoslavenske konferencije zahvalio je upravi Provincije koja je omogućila ovo trodnevno druženje, te samostanskoj zajednici na Gorici, na čelu sa gvardijanom fra Anđelkom, koja je ugostila novake zadnji dan.

Nakon sv. mise uslijedilo je zajedničko fotografiranje s biskupom Markom kojemu je ova sveta misa bila prva u samostanskoj crkvi na Gorici otkako je postao biskup.

BISKUP DR. FRA MARKO SEMREN – U RODNOJ ŽUPI

Bila (Livno) - Druga večer trodnevnice za svetkovinu sv. Franje u župi Bila kod Livna 2. 10. 2010. bila je na osobit način svečano proslavljena. Nakon svečanog obreda posvete za biskupa, pomoćni banjolučki biskup mons. dr. fra Marko Semren slavio je svečanu svetu misu u svojoj rodnoj župi. Uz sudjelovanje svećenika crkva je bila ispunjena vjernim pukom iz čitavog livanjskog kraja.

Župnik fra Zoran Tadić pozdravio je na početku biskupa i napomenuo kako je ovo prvi njegov nastup u biskupskoj službi u rodnoj župi, kako je rekao: „njegova druga Mlada misa“. Mnogima je potekla suza, osobito kada su biskupa pozdravile djevojke iz njegove rodbine, te djeca u narodnim nošnjama. Otac biskup je u svojoj propovijedi govorio o sv. Franji i franjevaštvu kao uzoru za ovo naše vrijeme. Na koncu svečanog misnog slavlja fra Marijan Karaula je uputio nekoliko zanimljivih i vrijednih informacija o samoj župi Bila, koja

proslavlja 85. godišnjicu svoga postojanja. Nakon misnog slavlja župnik je sve prisutne pozvao na svečanu večeru u obližnjem restoranu.

Fra Marinko Baotić

PRAVOSLAVNO-KATOLIČKA DELEGACIJA POHODILA CARIGRAD

Turska fondacija „Sema Bosna“ omogućila je skupini pravoslavaca i katolika iz Bosne i Hercegovine, kojoj se pridružio i predstavnik Hebrejske zajednice BiH g. Igor Kožemjakin, pohod vjerskim i kulturnim ustanovama Turske u Carigradu od 4. do 8. listopada 2010. Potrebne kontakte s članovima delegacije izvršilo je Međureligijsko vijeće BiH, a tijekom puta za delegaciju su brinuli predstavnici fondacije „Sema Bosna“ mr. Latif Hadžić i g. Mehmet Karsli, islamski teolozi.

Na čelu pravoslavnog dijela delegacije bio je episkop zvorničko-tuzlanski i član Međureligijskog vijeća BiH gospodin Vasilije, a uz njega su bili: protojerej stavrofor i dekan Pravoslavnog teološkog fakulteta u Foči prof. dr. Boris B. Brajović, jeromonah Vasilije Kostić te pravoslavni teolozi: gospođa Olivera Jovanović, gospođa Iris Bjelica Vlajić i gospođa Aleksandra Srdanović. U katoličkom dijelu delegacije bili su: provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovro Gavran i vikar Provincije fra Marijan Karaula, biskupski vikar za ekumenizam i dijalog iz Sarajeva mons. dr. Mato Zovkić, prodekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu prof. dr. Darko Tomašević, teolog mr. Božana Katava i generalni tajnik Biskupske konferencije mons. Ivo Tomašević.

Prvog dana delegacija je pohodila katolički hospicij za pacijente svih vjera u koji je smješten i umirovljeni svećenik Carigradske biskupije mons. George Marović, dugogodišnji savjetnik Apostolske nuncijature u Republici Turskoj. U lijepoj Gospinoj crkvi u okviru hospicija ukopani su gospodin Jakov

(Giacomo) Anderlić i gospođa Ana r. Perić, rodom iz Rijeke, koji su 1836. osnovali ovaj hospicij. U kratkom razgovoru mons. Marović istaknuo je blagodat dijaloga koji posljednjih godina iskreno njeguju muslimani kao većinska religija ove države. Na upit nazočnih katoličkih svećenika, odakle je, odgovorio je da se rodio u Carigradu ali da je njegov otac iz okolice Ulcinja. Istaknuo je da Turci cijene nuncija Roncallija, kasnije papu Ivana XXIII. koji je deset godina bio u Carigradu i osobito u vrijeme pritiska nacističke vlasti organizirao spašavanje oko 20.000 židovske djece tako da im je omogućio hodočašće u Palestinu i na taj način izbjegavanje sigurne smrti.

U dvorištu katoličke katedrale posvećene Duhu Svetom nalazi se veliki kip pape Benedikta XV. podignut kao izraz zahvalnosti katolika i drugih građana Turske za njegovo zauzimanje oko obustavljanja krvavih sukoba u prvom svjetskom ratu. Svećenik talijanski salezijanac, koji je skupini protumačio katedralu, pojasnio je zašto je posvećena Duhu Svetom i s ponosom pokazao sliku sv. Ivana Bosca, utemeljitelja salezijanaca, koji poslužuju tu crkvu. S radošću se sjetio posjeta toj katedrali pape Ivana Pavla II. i Benedikta XVI.

Tog dana skupina se susrela sa sirsko-katoličkim generalnim vikarom mons. Yusufom Sagom koji je protumačio da se dijeceza bori s državnim vlastima za zgradu biskupove rezidencije i ureda zbog koje su državu tužili međunarodnom sudu pravde u Strassbourgu. Također je istaknuo da su brojni vjernici toga obreda morali, zbog političkog pritiska i ekonomske oskudice iseliti u nordijske zemlje Europe gdje ih je on pohodio i posredovao da se organiziraju u župnu zajednicu. Darovao je svećenicima gostima svoju knjigu pisanu na turskom pod naslovom: „Život izručen Bogu“ izdanu 2008. godine te istaknuo da organizira vjeronauk za djecu i mlade svoje raštrkane dijeceze s oko 2000 katolika.

Jedna od ustanova fondacije „Sema“ je bolnica u azijskom dijelu Istanbula s 210 ležaja koju poslužuje 90 liječnika te dva puta toliko medicinskog osoblja. Otvorena je 2006. godine te nudi usluge pacijentima različitih ekonomskih mogućnosti. Skupinu je primio

predsjednik Upravog odbora i muslimanski teolog Mustafa Oesczan koji je rastumačio da se ova zdravstvena ustanova nadahnjuje načelima turskog teologa i socijalnog radnika Fethullaha Gülena. Pojasnio je da fondacije, nadahnute idejama gospodina Gülena, osnovala u posljednjih godina preko tisuću koledža u 160 zemalja. U BiH su otvorili četiri međunarodne škole i dva koledža.

Drugog dana skupina je razgledala crkvu sv. Sofije koju je dao podići car Justinijan u 6. stoljeću, a muslimanske vlasti pretvorile su je u džamiju nakon osvajanja Carigrada 1453. godine. Sada je ta crkva muzej u koji tisuće posjetitelja sa svih strana svijeta dolaze svakog dana. Dr. Zovkić se sjeća kako je unutrašnjost te crkve/muzeja u srpnju 1972. imala samo velike umjetničke napise s citatima iz Kurana. S udivljenjem je ustanovio da su sada restaurirane brojne ikone u svetištu crkve, postavljeni crkveni svijećnjaci te obnovljeni dijelovi interijera za tri zbor, za carsku obitelj na liturgiji i sjedište patrijarha u vrijeme liturgije. Prema njegovu mišljenju, to su znakovi da je turskim građanskim vlastima stalo ne samo do međunarodnih turista nego i do kršćanske povijesti te veličanstvene građevine.

Potom je skupina pohodila Ekumenski patrijarhat u Carigradu gdje je patrijarh Bartolomej I. upravo primao veliku grupu hodočasnika s kojima je govorio grčki i darovao im prigodne križeve. Tijekom prigodnog prijema patrijarha Bartolomeja pozdravio je u ime prisutnih pravoslavaca iz BiH episkop Vasilije, prenio mu pozdrav srpskog patrijarha Irineja i poziv da, prigodom svoga dolaska u Beograd pohodi pravoslavce u Bosni i Hercegovini. Patrijarh Bartolomej je s radošću zahvalio gospodinu Gülenu što je kod građana Turske stvarao povoljno ozračje za nedavni referendum na kojem su donesene odluke važne za međureligijski dijalog u toj državi s većinom muslimanskog stanovništva. Istaknuo je kako je tri godine studirao u Rimu, zahvaljujući ljubaznosti Katoličke Crkve, te da su mu to bile najljepše godine u svećeništvu. Osvrnuo se na nedavne izbore u BiH izrazivši želju da donesu promjenu na bolje. Mons. Zovkić je u ime delegacije darovao patrijarhu Bar-

tolomeju plaketu s fasadom četiriju glavnih bogoštovnih građevina u Sarajevu. Episkop Vasilije podsjetio je članove skupine kako je patrijarhova rezidencija sredinom prošlog stoljeća bila u ruševnom stanju te je predsjednik John F. Kennedy zamolio Vladu Turske da jedan Grk iz SAD financira temeljitu obnovu te građevine od osobite važnosti za Pravoslavnu Crkvu. Episkop Vasilije također je pokazao vrata na ulazu u Patirjaršiju na kojima je turska vlast, povodom pobune pravoslavaca zbog prisilnog iseljavanja iz Turske, objesila tadašnjeg patrijarha pa se od tada ta vrata više ne otključavaju. Jedna od osobito važnih stvari za Ekumenski patrijarhat jest nastojanje da država Turska dadne što skorije dopuštenje za ponovno djelovanje njihova Teološkog fakulteta na kojem bi studirali pravoslavni kandidati državljani Turske koji sada moraju ići na studij u inozemstvo.

Jedna od specifičnosti Istanbula je park s replikama znamenitih građevina iz povijesti i sadašnjosti turskog naroda. Skupina je obišla taj park te među minijaturama spomenika našla katoličku crkvu sv. Antuna koju su u Istanbulu izgradili Talijani početkom 20. stoljeća, zatim židovsku sinagogu iz 15. stoljeća u istom gradu, ali i stari most u Mostaru.

Trećeg dana skupina je posjetila Sultan Ahmetovu ili Plavu džamiju koja je izgrađena od u vremenu od 1609. do 1616. godine. Europski turisti u velikim skupinama dolaze zbog islamske umjetnosti pogledati ovu građevinu sa šest minareta, trideset kupola i 26 mramornih stubova. Zatim su se uputili na privatno sveučilište „Fatih“ na periferiji grada koje je otvoreno prije 15 godina i na kojem studira oko 11 000 studenata od čega oko 700 stranaca iz 74 države. Gosti su upoznati s programom studija i života studenata što im je izložio jedan doktorant s područja političkih znanosti. Na upit gostiju, postoji li na njihovu sveučilištu studij teologije, odgovorio je da teološki fakulteti mogu postojati samo u okviru državnih sveučilišta, ali i da se nada da će jednog dana državne vlasti to i njima omogućiti.

Skupina je potom pohodila crkvu sv. Ante u središtu grada koju vode talijanski i poljski konventalci. Katolički dio delegacije pohodio

je i obližnju franjevačku crkvu Blažene Djevice Marije u kojoj djeluju četiri franjevca s četiri kontinenta. Imaju deset stalnih župljana, ali nedjeljom slave Misu na talijanskom i francuskom jeziku jer na njima sudjeluju i turisti. Provincijal Gavran je sa zahvalnošću istaknuo da su neki članovi njihove Provincije odsjedali u tom samostanu tijekom svojih putovanja u ili kroz Carigrad te s ponosom podsjetio francuskog franjevca Gwenoleta Jeusseta, koji s još trojicom franjevaca u Carigradu svjedoči katoličku i franjevačku prisutnost, da je Provincija bosanskih franjevaca prevela i izdala njegovu knjigu pod naslovom „Sv. Franjo i sultan“.

Izostao je uplanirani pohod u sjedištu armenske dijeceze u Istanbulu.

Organizatori puta dogovorili su na vrijeme da skupinu primi carigradski muftija, ali on je ovih dana morao na jedan susret u Beč pa do susreta nije došlo. Putovanje je proteklo u opuštenom ozračju jer su se putnici iskoristili vrijeme da se bolje međusobno upoznaju, ali i da se kao vjernici obogate boljim poznavanjem vjere svojih suputnika. (kta)

ZBORNİK O GUČOJ GORI

Guča Gora / Sarajevo (FIA) – U izdanju Franjevačkog samostana Guča Gora i Kulturno povijesnog instituta provincije Bosne Srebrene – Sarajevo izašao je *Zbornik radova Franjevački samostan u Gučkoj Gori*. Zbornik donosi tekstove sa znanstvenog skupa održanog 25. i 26. rujna 2009. u Gučkoj Gori u povodu obilježavanja 150. obljetnice gučogorskog samostana.

Zbornik donosi 26 radova istaknutih znanstvenika koji su obradili različite teme iz povijesti Franjevačkog reda u Bosni, povijesti religije, kulture i umjetnosti s naglaskom na onim sadržajima, povijesnim likovima i izvorima koji su vezani uz djelovanje franjevaca u Lašvanskoj dolini. Istraživački radovi svojevrsno su oživljavanje prošlosti iz vremena gradnje samostana i spomen na njegove graditelje.

AKADEMIJA U ZENICI

Zenica (FIA) – U povodu 100. obljetnice od gradnje crkve i župne kuće župe Sv. Ilije Proroka u Katoličkom školskom centru u Zenici održana je 16. listopada prigodna akademija. Pred više od stotinu gostiju, uvodno izlaganje imao je fra Drago Bojić. Govoreći o važnosti ovakvih obljetnica, koje su više od pukog sjećanja, Bojić je podsjetio na povijesni put zeničkih katolika i Hrvata, od ranokršćanskog vremena preko srednjovjekovne Bosne do naših dana. Istaknuo je da je ova obljetnica prigoda za objektivno evaluiranje dalje i bliže povijesti, ali i za ukazivanje na sadašnju situaciju zeničkih katolika koje posebno hrvatska politička garnitura, ali i vlasti grada Zenice, zapostavljaju i ignoriraju.

Nakon toga uslijedilo je izlaganje fra Marka Karamatića, profesora povijesti na Franjevačkoj teologiji u Sarajevo. Karamatić je govorio o župi Sv. Ilije Proroka u kontekstu franjevačkog djelovanja u Bosni. Osvrnuo se na graditeljstvo austrougarskog razdoblja u Bosni i Hercegovini, ističući arhitekta Josipa pl. Vancaša kao najznačajnijeg stvaratelja toga vremena, ali i uopće u povijesti Bosne i Hercegovine. Župna crkva Sv. Ilije Proroka, koju je također projektirao Vancaš, jedinstveni je primjer secesije u Bosni i Hercegovini.

U drugom izlaganju, profesor književnosti na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, Enver Kazaz, govorio je o franjevačkoj paradigmi života, paradigmi margine, u Bosni i Hercegovini. Istaknuo je pritom posebno dvojicu bosanskih franjevaca, Zvizdovića i Markušića. Ukazao je i na pogubnost etnonacionalističkih i pseudoreligijskih koncepta za bosansko-hercegovačku multikulturalnu zajednicu. Kazao je također kako bosansko-hercegovačke kulture i identitete bitno karakterizira hibridnost te da nijedna nije monolitna, nego uvijek hibridna, kultura koja je u dijalektičkom toku povijesti sastavljena od bezbroj dijaloških odnosa prema svojoj tradiciji, ali i drugim kulturnim cjelinama, pa je uvijek otvorena za dijalog s drugim.

Na koncu se prisutnima obratio i župnik fra Slavko Petrušić, organizator ove akademije. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u ovoj akademiji, ali i gradu Zenici koji je ove godine župi Sv. Ilije Proroka uručio simbolično nagradu za doprinos ove institucije u kulturnom životu grada. Zahvalio je i Muzeju grada Zenica koji je ovim povodom u siječnju organizirao i izložbu crkvenih eksponata.

U glazbenom dijelu akademije koju je dijelom sponzorirala Union banka Sarajevo nastupili su i zenički vokalno-instrumentalni sastav Novo nebo, kvartet *Fugato*, te Katarina Kikić (sopranistica) i Tatjana Nakić (klavir).

POČETAK GRADNJE CRKVE U ŽUPI DOBRINJA

Sarajevo - Trinaest godina nakon kanonskog osnivanja župe sv. Franje Asiškog na Dobrinji, najmlađe župe na području Sarajeva, povjerene na upravljanje franjevcima Bosne Srebrene, kao i nakon mnogobrojnih problema koji su proizašli kroz minulo vrijeme oko lokacije i raznih dozvola i suglasnosti, konačno je započeta gradnja župne crkve i pastoralnog centra, u sklopu kojega će biti i pučka kuhinja *Kruha sv. Ante*. Valja napomenuti da je Dobrinja pogranično područje između dva entiteta koje je uvelike stradalo za vrijeme minulog rata kada je i osnovana jedna jezgra vjernika oko fratarata koji su duhovno i pastoralno skrbi- li za to područje.

Župa danas broji oko 300 obitelji s tendencijom doseljavanja mladih zbog povoljnosti cijene stanova. Sve do 2005. godine vjerski i karitativni život se odvijao u centru Dobrinje u prostorijama nekadašnje *Jugoplastike*. Od 2005. župa je preselila u atomsko sklonište na Dobrinji 3. U sklopu župe djeluje i pučka kuhinja KSA koji je uredio sve potrebne prostori- je i brine o financiranju cjelokupnog prostora.

Crkvu i župnu kuću je projektirao poznati sarajevski arhitekt i akademik gđin Ivan Štraus. Građevinska dozvola je dobivena polovicom

mjeseca listopada i odmah je potpisan ugovor sa firmom iz Kiseljaka „Gradnja“ doo, koja izvodi prvu fazu građevinskih radova, a nadzor nad gradnjom prati firma „IDEA“ iz Sarajeva, koja je i napravila svu potrebnu dokumentaciju za izvedbeni projekt.

Za sada je planirano izvođenje građevinskih radova uključujući i krovnu konstrukciju te osnovne vodo- i elektroinstalacije. Okvirni plan završetka predviđenih radova je 10 radnih mjeseci. Uz pomoć općinskih vlasti općina Novi Grad i Centar i prilozima i ušteđevinom župljana kroz minulo vrijeme, osigurana su sredstva od 5% za avans predviđenih radova.

Ovim putem molimo sve dobronamjerne pojedince i institucije da nam pomognu oko ovoga projekta kako bi ova mala ali hrabra župna zajednica dobila adekvatan prostor za bogoslužje i pastoralne aktivnosti. Unaprijed zahvaljujemo na svakom vašem daru uz trajnu obvezu sjećati vas se u našim molitvama.

Fra Pero Karajica

KRALJEVA SUTJESKA - „BOSANSKI ZID PLAČA“

Kraljeva Sutjeska - Dana 24. listopada u prepunoj samostanskoj crkvi u Kraljevoj Sutjesci tradicionalno je proslavljen spomendan blažene kraljice Katarine Kotromanić. Na početku euharistijskog slavlja sutješki gvardijan fra Ilija Božić zaželio je dobrodošlicu svim svećenicima i svjetovnim franjevcima i franjevkama Bosne i Hercegovine, koji danas slave svoj dan. Fra Mato Topić, provincijski ministar FSR-a i definator Bosne Srebrene i fra Josip Vlašić, duhovni asistent FSR-a predvodili su misno slavlje u koncelebraciji s 20 svećenika iz oba provincijska bratstva.

Fra Mato je u propovijedi istakao važnost hodočašća u životu kršćanina. Mnogi članovi FSR-a stigli su u Kraljevu Sutjesku da obidu svoje izvore, koje danas vidimo u ruševinama Bobovca i Grgureva- administrativnih mjesta slavnoga Bosanskog kraljevstva, koje je fra Mato nazvao našim *Zidom plača*.

Svaki kraj Bosne i Hercegovine ima svoje „Zidove plača“. Često u gledanju porušenih zidova vidimo samo patnju, mržnju, besmisao, zlo a zaboravljamo gledati preko zla do pomirenja i oprosta. S ruševina tuđom voljom se odlazilo, ali se i vraćalo. Za povratak na razrušena i spaljena mjesta nisu bili zaslužni ni moćni vladari i kraljevi, ni oružane sile i vojske, ni političari nego vjerni puk koji je računao na Božju sigurnost i snagu.

Propovjednik je naglasio da obilježavamo kraljicu Katarinu ne kao veliku vladaricu s prevelikom moći i vlasti koju je uživala u svom dvorcu Bobovcu, nego se sjećamo Katarine žene-kraljice koja je sveto živjela nasljeđujući Evanđelje kao franjevačka trećoredica. Rođena u Bosni pomirila je dvije zaraćene velikaške struje. Udala se za kralja Stjepana Tomaša i rodila sina Sigismunda i kćer Katarinu. Na dvoru za savjetnike i duhovne pomoćnike imala je dvojicu franjevac koji su joj približili Franjinu Oporuku i Pravilo. 1463. o padu Bosne bježi u Rim gdje se zauzima sve do svoje smrti za svoju Bosnu. Kraljica Katarina ostala je u sjećanju svoga puka kroz pobožne legende i običaje koje sutješke žene brižno čuvaju sve do danas.

Kao zaključnu misao fra Mato istakao je Katarinin aktivni angažman za svoj narod i kraj i vjerno nasljedovanje Evanđelja. Na hodočašća možemo ići kao žene s Kalvarije bijući se u prsa zbog životnih promašaja i krivih putova ili kao žene uskrsnog jutra koje se vraćaju s odvaljenog groba noseći poruku uskrslog Gospodina.

Pri kraju misnog slavlja franjevci i franjevke obnovili su svoja obećanja. Sutješki zbor svojim skladnim pjevanjem uljepšao je ovaj događaj. Franjevački bogoslovi s prof. fra Danimirom Pezerom pomogli su u asistenciji. Nakon mise uslijedilo je narodno veselje uz XI. susret folklornih skupina Bosne i Hercegovine, te jedne skupine iz Hrvatske. Bilo je lijepo vidjeti bogatstvo i raznolikost nošnja mnogih krajeva kao i napjeva i plesova. Pjesma, kolo i druženje nastavljeni su uz čašicu rakije i hranu koju su spremile vrijedne domaćice.

Gvardijan fra Ilija spomenuo je: „Lijepo je vidjeti ispunjenu crkvu!“ Nadam se da ovo neće biti posljednji susret koji će oživjeti Sutjesku i vratiti nadu ovom narodu u sigurnu i bolju budućnost, koju mogu ostvariti i samo odvažni i hrabri ljudi kao što je bila bosanska kraljica Katarina.

Fra Jurica Periša

FRAMAFEST 2010

Sarajevo - U organizaciji Nacionalnog vijeća FRAMA-e Bosne i Hercegovine, Franjevačke provincije Bosne Srebrene, te Hercegovačke franjevačke provincije, 23. listopada 2010. održan je 13. Framafest u sarajevskom „Bosansko kulturnom centru“. Na njemu je bilo prisutno 24 Frame: Livno, Čerin, Kiseljak, Nova Bila, Široki Brijeg, Sarajevo, Jajce, Vitina, Guča Gora, Rumboci, Vitez, Posuški Gradac, Uskoplje, Rama-Šćit, Kreševo, Bugojno, Osova, Fojnica, Ljubunčić, Novi Šeher, Sivša, Banja Luka, Dolac, Brajkovići, a novaci franjevačkog novicijata „Bosne Srebrene“ su kao gosti izveli nekoliko gregorijanskih korala.

Prvi dio ovog susreta bio je kod franjevačkog samostana sv. Ante na Bistriku, gdje je bilo okupljanje u prijepodnevnim satima. U 12 sati slavljena je sv. Misa koju je predvodio fra Bože Milić uz koncelebraciju fra Mate Topića, duhovnog asistenata Frame „Bosne Srebrene“, fra Josipa Vlašića, duhovnog asistenata Frame Hercegovačke franjevačke provincije, te ostalih duhovnih asistenata koji su dopratili svoje framaše. Poslije mise framaši su se okrijepili, te imali malo slobodnog vremena da obidu stari dio Sarajeva.

U 16 sati je počeo „Framafest 2010“, a „BKC“ je bio ispunjen do posljednjeg mjesta zbog dolaska preko 1000 mladih iz cijele Bosne i Hercegovine. Voditelji programa bili su Dinko Periša, Jozo Mostarac i Nikola Periša. U žiriju su bili Danijel Zontar, kompozitor i šef hora Sarajevske opere, Davor Stipičić, član „Emausa“, te Zoran Čurić, član „Novog Neba“. Ovogodišnji Framafest bio je natjecateljskog karaktera, gdje je bilo samo jedno prvo mjesto, a ostali su svi bili drugi.

Na početku festivala sve su pozdravili Ilijana Budimir, predsjednica Nacionalnog vijeća Frame Bosne i Hercegovine, fra Josip Vlašić, predstavnik i duhovni asistent Hercegovачke franjevačke provincije, te fra Mato Topić, koji je festival proglasio i otvorenim.

Ovaj festival duhovne glazbe održan je pod pokroviteljstvom „BH-Telecoma“ iz Sarajeva, Humanitarno-karitativne organizacije „Kruh sv. Ante iz Sarajeva, „Federalnog ministarstva kulture i sporta“ iz Sarajeva, Općine Prozor-Rama, „Ministarstva zdravstva rada i socijalne skrbi Hercegovачko-neretvanske županije iz Mostara, „Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica“ iz Sarajeva, „Kristala“ Vitez, te franjevačkog samostana sv. Ante Bistrik. Medijski pokrovitelj su bili „HTV KISS“ – Hrvatska televizija Kiseljak, BH Radio 1, te Svjetlo riječi.

Na Framafestu 2010. nastupili su:

1. Frama Livno *Molitva franjevačke mladeži*
2. Frama Čerin *Mene sjeti Nazaret*
3. Frama Kiseljak *Reci Franjo*
4. Frama Bova Bila *Put života*
5. Frama Široki Brijeg *Ponizan pred Tobom*
6. Frama Sarajevo (bend Antonius) *Tvoja riječ*
7. Frama Jajce *Kako puno ljubavi*
8. Frama Vitina *Gospodine*
9. Frama Guča Gora (sastav La Ver-na) *Kristovi misionari*
10. Frama Rumboci *Vjerujem u život*
11. Frama Vitez *Na pragu života*
12. Frama Posuški Gradac *Prijatelji iz Nazareta*
13. Frama Uskoplje (sastav Krijesnice) *Putem vjetrova*

Dok je žiri birao pobjednika novaci Bosne Srebrene otpjevali su nekoliko skladbi crkvenog koral.

Na kraju festivala predstavnik žirija je istaknuo kako je šteta što se mora uručiti samo nagrada za prvo mjesto budući da bi neke druge Frame možda dobile nagradu za najbolji aranžman, drugi opet za tekst, a treći možda za glazbu. Također je istaknuo zadovoljstvo što se skupilo ovoliko mladih koji na jednom mjestu slave Boga, kojeg se najbolje slavi

glazbom i pjesmom. Iako je ove godine, u natjecateljskom dijelu, nastupilo samo 13 skladbi, kvaliteta je bila jako velika kako je naglasio žiri. Pobjedu na 13. festivalu duhovne glazbe Framafest 2010. odnijela je Frama Uskoplje s pjesmom *Putem vjetrova*, u izvedbi sastava „Krijesnice“, a glazbu i tekst je napisao Ivan Boškić.

Dvoranom BKC-a vladala je pjesma, ples, gromoglasno navijanje i pljeskanje svima nakon svake pjesme. Ovim putem treba zahvaliti mladima što su se okupili u ovolikom broju i pokazali svoju ljubav i vjernost svom kršćanskom i franjevačkom pozivu.

Fra Ilija Dević

DUHOVNE VJEŽBE I SUSRET S PROVINCIJALOM

Wiesbaden (FIA) – Gotovo četvrtina braće naše Provincije žive, rade i(li) studiraju van granca Bosne i Hercegovine. Jedan dobar dio braće, mogli bismo zaokružiti, na brojku od tridesetak, živi i radi u Njemačkoj, Austriji i Nizozemskoj. Uprava Provincije Bosne Srebrene je donijela odluku kako bi sva braća trebala godišnje obaviti duhovne vježbe i to u mjestu gdje ih, u toj važnoj dimenziji njihovog duhovnog života, neće smetati svakodnevne obveze.

U tom duhu su i za braću koja žive i rade u Zapadnoj Europi (Njemačkoj, Austriji i Nizozemskoj) organizirane duhovne vježbe u mjestu Naurod/Wiesbaden, u specijaliziranoj kući za održavanje duh. vježbi i seminara „Wilhelm-Kempf-Haus“.

U večernjim satima u ponedjeljak na blagdan sv. Luke, evanđeliste (18.10.) otpočele su duhovne vježbe, koje je predvodio naš profesor iz Sarajeva dr. fra Anto Popović. Na duhovne vježbe se skupilo dvadesetak braće, koji su pomno pratili predavanje našeg duhovnika, uz predavanja smo molili časoslov, te slavili svakodnevne sv. mise. Svakodnevna koncelebrirana misna slavlja predvodili su fra Pavo Filipović, fra Ivica Alilović i fra Luka

Marković, definitor. Nije na odmet spomenuti, kako je svaki od sudionika duh. vježbi imao prigodu za ispovijed, te za razmjenu iskustava s braćom, kao i za plodonosne diskusije, bilo one nakon duhovnikova izlaganja, bilo one u večernjim satima u opuštenijoj atmosferi.

Duhovne vježbe su završene u četvrtak svečanom sv. misom.

Nakon duhovnih vježbi, braća su se susrela s mnp. fra Lovrom Gavranom, provincijalom Bosne Srebrene, koji je u pratnji prov. ekonomista i definitora fra Mirka Majdandžića došao posjetiti braću i sudjelovati na sjednici našega „Verein-a“ (udruge) u Njemačkoj. Sastanak je počeo u četvrtak navečer, te nastavljen u petak ujutro, a završen u petak s ručkom. Godišnji susret braće iz Zapadne Europe s Provincijalom i prov. ekonomom je već dugogodišnja tradicija, a nadamo se kako će i održavanje duhovnih vježbi prijeći u tradiciju.

FRA MARTIN NEDIĆ – ŽIVOT I DJELO

Tolisa - Međunarodni znanstveni skup *Fra Martin Nedić - život i djelo (1810. – 1895)* povodom 200. obljetnice rođenja fra Martina Nedića, svećenika franjevačke provincije Bosne Srebrene održan je u petak, 29. listopada u franjevačkom samostanu i župi Uznesenja Marijina u Tolisi u Bosanskoj Posavini. Skup je animirao fra Marijan Karaula, a pozdravnu riječ uputili su predstavnici organizatora: u ime franjevačke provincije Bosne Srebrene, provincijal o. Lovro Gavran, u ime samostana u Tolisi domaći gvardijan o. Marijan Živković, u ime Matice hrvatske Orašje prof. Vidan Janjić, u ime Hrvatskog instituta za povijest i umjetnost dr. Zlata Živaković Kerže, te ugledni gosti dr. Mato Zovkić u ime Vrhbosanske nadbiskupije, fra Domagoj Šimunović u ime franjevačke provincije Sv. Ćirila i Metoda, Mijo Matanović, predsjednik vlade u ime županije Posavske i Đuro Topić, načelnik općine.

Svoja izlaganja o liku i djelu fra Martina Nedića te prilikama u Katoličkoj crkvi i inače u BiH u vrijeme 19. stoljeća u kojem je živio,

održalo je sedamnaest uglednih predavača, znanstvenih djelatnika iz BiH, Hrvatske i inozemstva, među kojima i veći broj svećenika: Marko Oršolić, Petar Vrankić, Andrija Zirdum, Ante Bralić, Zoran Grljak, Zrinka Blažević, Vlasta Švoger, Tado Oršolić, Slavko Sliško-
vić, Kristina Feldvari, Vlado Pandžić, Marko Babić, Galib Šljivo, Anto Zrakić, Zvonko Mi-
ličić, Zvonko Benković i Mato Nedić.

«Ovo je značajan dan za Tolisu i širu regiju kao što je značajan lik fra Martina Nedića, ne samo za Bosansku Posavinu i za našu franjevačku provinciju Bosnu Srebreu u kojoj je djelovao i ostvario svoje životno djelo, nego i cijelu BiH. Ostvario ga je ponajprije, kao svećenik, kao franjevac kroz pastoral, kroz svoj spisateljski rad, kroz djelovanje u politici koje je bilo nužno, jer mi franjevci jedan doprinos dajemo i na tom području, boreći se za svoj narod da živi dostojanstveno, ljudski. Puno je toga što je u spisima, arhivi ostalo o njemu zapisano, ali je izbljedjelo iz sjećanja. Radosni smo što ćemo ovim skupom osvijetliti lik našeg velikana koji nam je uvijek na ponos», rekao je u pozdravu gvardijan Živković. Govoreći o liku i djelu fra Martina Nedića predavači su o tom velikanu kulturne i crkvene povijesti u BiH, koji je najvjerojatnije najpoznatija ličnost ne samo Tolise, nego i cijele Posavine, „mecena Posavine“, svatko sa svoga aspekta iznijeli zanimljive informacije: vrlo je važna bila njegova uloga kao člana uprave i provincijala Bosne Srebrene, bio je ne samo najznačajniji franjevac slavenskog Juga, nego i društveno-političkog života općenito, a njegovo malo, ali važno djelo *Stanje redodržave Bosne Srebrene u četiri vieka poslije pada bosanskog kraljevstva do okupacije* nedovoljno se ističe; povijesna zbivanja svog vremena ne samo da otkriva kao vrsni svjedok, nego ih i krajnje kritički procjenjuje i izlaže; veliki je njegov udio i u Barišićevoj aferi koja je duboko potresla Crkvu u BiH i provinciju Bosnu Srebreu; poslije Andrije Barukčića, Nedić je bio i prvi iz Bosne koji je u duhu narodnog prepodora tiskao na hrvatskom jeziku; imao je bitnu ulogu u razvitku ilirskog pokreta kao oblika hrvatske nacionalne integracije te je bio jedan od najistaknutijih sudionika i pristaša ilirskog pokreta u BiH, a ilirskoj koncepciji Ljudevita Gaja ostao je vjeran do smrti; s biskupom

Strossmayerom dijelio je iste političke ideje, imali su iste plemenite želje za kulturni napredak i vođeni istom ljubavlju prema hrvatstvu i katoličanstvu; kao nastavnika, odgojitelja te istaknutog pisca nezamjenjiva je njegova uloga i prinos u razvitku hrvatskoga školstva u BiH; poticao je osnivanje i otvaranje škola u nekoliko mjesta u BiH; doživio je rast i uspon, ali istodobno i zator školstva; kao ugledni franjevac koji je u crkvenim poslovima i na kulturnom polju obavljao visoke dužnosti često je morao pregovarati s državnim vlastima i tu je bila prepoznatljiva njegova umješnost; sudjelovao je u gradnji nekoliko samostana u BiH, no ono po čemu će ostati zapamćen u Tolisi i cijelom kraju Bosanske Posavine jest utemeljenje toliškog samostana i gradnja crkve, prostorno jedne od najvećih u BiH kao i podizanje dviju škola i osnivanje gimnazije za djecu koja su se pripremala za svećeničko zvanje.

U sklopu proslave u prostoru samostana otvorena je izložba koju čini dio kulturne baštine franjevačkog samostana u Tolisi koji ima vezu sa Nedićem; njegova tiskana djela, njegovi neobjavljeni spisi, uporabni predmeti koje je koristio, odličja koja je dobio od turskog sultana, i dr.

Sva predavanja sa skupa biti će naknadno tiskana u Zborniku.

Fra Martin Nedić rođen je u Tolisi 1. travnja 1810. Osnovnu je školu i gimnaziju završio u Kraljevoj Sutjesci, teologiju u Mađarskoj, za svećenika zaređen u Požunu, a u Vacsu gdje je proslavio mladu misu na službi bio dvije godine. Potom se vraća i djeluje u Bosni, a šest je godina boravio u Đakovu. Vrlo uspješno je svladao arapski i perzijski, a posebno turski jezik te je prozvan nadimkom Turkuša. Za svoga života putovao u Carigrad, u Beč, u Rimu je bio i predložen za generala franjevačkog reda, a na Strossmayerov je prijedlog dva puta bio predložen za bosanskog biskupa. Za svoj rad i zasluge dobio je Orden Medžidije III., postao je dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, počasni član Bečke akademije, ban Josip Jelačić imenovao ga je povjerenikom društva za područje sutješkog samostana. U 85-oj godinu umro je i pokopan u Tolisi 26. svibnja 1895.

Brankica Lukačević

BISKUPI BIH POSJETILI FRANJEVAČKI PROVINCIJALAT U SARAJEVU

Sarajevo - Prigodom jubilarnog 50. zasjedanja Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, 4. studenog u prijepodnevnim satima biskupi BiH su, zajedno sa delegatima Biskupskih konferencija Hrvatske, Međunarodne BK, Slovenije i Italije, pohodili sjedište Franjevačke provincije Bosne Srebrene (Zagrebačka 18) u Sarajevu. Dočekao ih je mnogopoštovani otac provincijal fra Lovro Gavran koji je zaželio srdačnu dobrodošlicu predsjedniku BK BiH mons. Franji Komarici, biskupu banjolučkom, kardinalu Vinku Puljiću, nadbiskupu metropolitu vrhbosanskom, kao i svim prisutnim biskupima. U uvodnom govoru provincijal je nazočnima u kratkim crtama predočio povijest Provincijalata, naglasivši kako je tijekom godina sjedište premještanost iz sarajevskog naselja Bistrik na Koševsko brdo, a u trenutnu rezidenciju, koja je bila porušena u proteklom ratu, franjevci su uselili 2008. godine nakon renoviranja.

Nakon što su okupljeni biskupi i franjevci u međusobnom druženju razmijenili nekoliko riječi, skupu se obratio predsjednik BK BiH, biskup Komarica, koji je poželio još vjeredostojniju i tiješniju suradnju svih ogranaka Crkve u Bosni i Hercegovini. "Nadam se da će dolaskom vašeg člana u naše redove, mons. fra Marka Semrena, naša suradnja biti još učinkovitija na slavu Božju, na procvat plodnijih i mirnijih dana za najslavniju i najstariju franjevačku provinciju s ove strane Jadrana", kazao je biskup.

Odgovarajući na pitanja novinara o biskupskom pohodu novog sjedišta Provincijalata kardinal Puljić je kazao kako je to prvenstveno bila prigoda da se braći franjevcima uputi podrška i zahvalnost za sve dobro koje su franjevci u Bosni i Hercegovini učinili tijekom povijesti, kao i za ono što čine i danas. Upitan da komentira pitanje novinara prema kojem "narod danas slabo sluša ono što mu

poručuju svećenici”, kardinal je rekao kako “narod sluša medije u kojima je malo naših stavova, načela i principa vjere i morala te bi stoga svi trebali umrežiti pozitivne snage za kojim vapije Bosna i Hercegovina”, poručio je na kraju kardinal Puljić.

Obraćajući se nazočnim novinarima provincijal fra Lovro je iskazao vidno zadovoljstvo povodom biskupskog pohoda. “Njihova odluka da upoznaju druge crkvene strukture i ustanove u BiH nama je osobita čast, tim više što su uz BK BiH prisutni i delegati drugih biskupskih konferencija“, istaknuo je provincijal. Komentirajući za tisak jubilej 50. redovnog zasjedanja BK BiH provincijal je rekao: “Za svoga djelovanja biskupi su se pedeset puta sastajali kako bi rješavali probleme Crkve u BiH, a svako rješenje jednog problema je uvijek korak naprijed, nekad duži, nekad kraći, ali uvijek se ide naprijed. Stoga je i ovo zasjedanje sigurno jedan od značajnih koraka naprijed u povijesti Bosne i Hercegovine”.

Nešto opširnije o novoj rezidenciji tijekom susreta govorio je vikar Provincije fra Marijan Karaula, koji je, među ostalim, kazao kako je izgradnja tog prostora u naselju Kovačići, u oskudici smještaja za svoje bogoslove, počela 1934. godine na mjestu gdje je nekoć bilo igralište nogometne momčadi Sašk-a. U školskoj godini 1944/45. u ovoj zgradi je prebivao Teološki fakultet hrvatskih franjevac, ali samo tijekom te zadnje ratne godine. Godine 1947. zgrada je oduzeta franjevcima da bi se potom dodijelila Poljoprivrednom, i nešto kasnije, Šumarskom fakultetu za čije je svrhe dograđivana. Govoreći dalje o periodu proteklog rata fra Marijan je kazao kako je sjedište Provincijalata već od četvrtog mjeseca 1992. godine bilo pod srpskom okupacijom, što je za posljedicu, među ostalim, imalo otuđivanje vrijednina, a osim pljačke, zgrada je, kao rezultat višegodišnjeg granatiranja pretrpjela ogromne materijalne štete. “Baš radi toga, neki će reći, što je zgrada iz rata izašla kao hrpa ruševina, zato što je trebalo puno raditi i ulagati, upravo mi smo i ušli u posjed”, rekao je vikar. Predstavljajući zgradu u sadašnjem izdanju naveo je kako ona, među ostalim, udomljava medijski centar “Svijetlo riječi”, pučku

kuhinju “Kruh sv. Ante”, te studentski dom sa 115 kreveta koji je u funkciji od 2005.

Tijekom pohoda franjevci su delegaciju proveli kroz sve značajnije prostorije među kojima je, osim navedenih, bilo i dječje kazalište, te nedovršena dvorana za molitvu i obrede.

Nakon završetka posjete biskupi su se zaputili u Gospino svetište u sarajevskom naselju Stup, kako bi molitvom i pjesmom zahvalili Blaženoj Djevici Mariji za njezin moćni zagovor i pomoć u teškim trenucima rata i poraća. U 11.30 sati biskupi planiraju razgledati ulaz u „Tunel spasa“ u sarajevskom naselju Donji Kotorac kroz koji su se u teškim ratnim godinama opskrbili opkoljeni građani glavnog grada Bosne i Hercegovine. Nakon toga će pogledati početak makadamskog puta preko planine Igman u sarajevskom naselju Hrasnica koji je bio, iako vrlo opasana i za mnoge smrtonosna, jedina veza opkoljenog grada s ostalim svijetom. (kta)

DAN FRANJEVAČKE TEOLOGIJE SARAJEVO

Sarajevo (FIA) –U ponedjeljak, 8 studenoga Franjevačka teologija Sarajevo proslavila je euharistijskim slavljem i svečanom akademijom svoj dan – blagdan bl. Ivana Duns Škota. Uz koncelebraciju profesora i odgojitelja, te sudjelovanje studentica i studenata Teologije, euharistijsko slavlje je predvodio provincijal Bosne Srebrene fra Lovro Gavran koji je održao i prigodnu propovijed.

Na akademiji je nakon uvodne skladbe Ave Maria, koju je pod ravnanjem fra Ante Kovačića izveo bogoslovski zbor Fraternitas, prof. fra Marko Karamatić održao predavanje na temu Četiri stoljeća Divkovićeve „Nauka krstjanskog“. Slijedila je dodjela diploma i nagrada studentima koji su postigli najbolji uspjeh u prošloj akademskoj godini koje je dodijelio provincijal Gavran. Ove godine promovirano je 12 diplomiranih teologa: Ilija Bošnjak, Gordana Davidović, Josip Filipović, Tomislav Galić, Vinko Grgić, Anto Ivanović,

Valentina Klepić, Ivo Kramar, Miran Križanac, Nikolina Mustapić, Dragan Rajić i Nikica Zlatunjić.

Na proslavi Dana teologije bili su i preč. Luka Tunjić, generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu dr. Pavo Jurišić i ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije u Visokom fra Zvonko Miličić.

OBIJEŽENA OBLJETNICA STRADANJA HRVATA FOJNICE

Fojnica - U petak i subotu, 12. i 13. studenog 2010. godine obilježena je Sedamnaesta obljetnica stradanja Hrvata općine Fojnica. Stradali su branitelji, najviše njih na Bašinom brdu; stradali su civili i fratri u samostanu (gvardijan fra Nikica Miličević i samostanski vikar fra Leon Migić). Ukupan broj ubijenih je 113 (104 naših župljana i 9 iz drugih župa). Za troje se još uvijek traga, ne zna se gdje su, i ako su ubijeni, gdje su pokopani?

Za sve je stradale zapaljeno jednako toliko svijeća pred samostanskom crkvom, u subotu na sam dan obilježavanja. Središnje misno slavlje, 13. studenog 2010. godine u 11.00 sati predvodio je fra Jure Aščić, koji živi i radi u samostanu i župi Jajce. U koncelecijaciji je bilo tridesetak fratara, a među njima i provincijal fra Lovro Gavran. Nakon misnog slavlja, ispred samostanske blagovaonice, na mjestu strijeljanja fratara, izmoljeno je opijelo za pokojne.

HRVATI U NIZOZEMSKOJ PROSLAVILI SVOG NEBESKOG ZAŠTITNIKA SV. NIKOLU TAVELIĆA

Rotterdam - Hrvatska katolička župa sv. Nikole Tavelića u Nizozemskoj, sa sjedištem u Rotterdamu svečano je proslavila blagdan svog nebeskog zaštitnika duhovnom obnovom

koju je s temom "Da vaša radost bude potpuna" od 12. do 14. studenoga u roterdamskoj katedrali sv. Lovre i sv. Elizabete vodio fra Zvezdan Linić, a glazbeno animirao Luka Balvan. Hrvati pristigli iz različitih dijelova Nizozemske tijekom tri dana ispunjavali su roterdamsku katedralu.

Prvoga dana, u petak 12. studenoga geslo je bilo "Vjera te tvoja spasila". Nakon večernje mise uslijedilo je klanjanje, meditacija, te molitve za vjeru i obraćenje. U ovoj prigodi, fra Zvezdan je s voditeljem HKŽ fra Ivicom Jurišićem pohodio hrvatske generale-haške uznike, te im održao duhovnu obnovu. U prigodnoj homiliji ih je ohrabrio, te molio za njih i njihove obitelji. Geslo drugoga dana obnove, u subotu 13. studenoga bilo je "Isus oslobođa", a vjernici su imali priliku za ispovijed i osobni razgovor s fra Zvezdanom, te nazočiti misi, klanjanju i molitvi oslobođenja. Duhovna obnova završila je na svetkovinu sv. Nikole Tavelića, u nedjelju 14. studenoga misom koja je započela svečanom procesijom u kojoj su sliku sv. Nikole Tavelića nosili mladi u narodnim nošnjama. Misu je predvodio fra Zvezdan Linić, a u koncelecijaciji su bili voditelj HKŽ fra Ivica Jurišić i kapelan roterdamske katedralne župe Jan van Duinhoven, OP.

Fra Zvezdan je pozvao vjernike da im ova duhovna obnova bude poticaj kako bi kroz sakramente živjeli svoju vjeru u svakodnevnom okruženju. Živite u liberarnoj državi gdje je sve dozvoljeno. Nemojte se dati zavezati zamkama svijeta, nego ostanite čvrsto vezani uz svoju hrvatsku župu, te živite svoju vjeru koja traži hrabre životne žrtve i predanja. Nekada su ljudi bili spremni krv proliti za Isusa, za Crkvu, kao sv. Nikola Tavelić, bl. Alojzije Stepinac. Danas sigurno nitko neće tražiti takvu žrtvu, ali smo pozvani junački se suprotstaviti mentalitetu ovoga svijeta, materijalizmu, hedonizmu, gotovo do krvi da ostanemo Isusovi učenici, rekao fra Zvezdan. Prinos darova i prigodnu molitvu vjernika izrekli su krizmanici, predvođeni svojom vjeronučiteljicom s. Editom Gelemanović, BSI iz samostana u Sittardu. Duhovnu obnovu pjevanjem je animirao kantautor Luka Balvan. Nakon misnog slavlja, vjernici su poslije podne

proveli sa svojim gostima uz blagdanski obiteljski stol, pjesmu i zahvalu Bogu za darove koji su primljeni u ovoj duhovnoj obnovi kojoj je ujedno započela bliža priprava za proslavu 40 godina djelovanja HKŽ.

Marija Belošević

SUSRET STUDENATA FIN-A I FTS-A

Sarajevo - U utorak, 23. studenog, studenti su Franjevačke teologije u Sarajevu posjetili Fakultet islamskih nauka (FIN), također smješten u Sarajevu. Već se treći put održava ovaj susret između studenata ovih dvaju fakulteta, a započeo je u jesen prošle godine, kad su studenti Teologije na Nedžarićima posjetili svoje kolege na FIN-u. Sudjelovalo je oko četrdeset studenata s obaju učilišta. U sklopu ovog susreta, koji je kao cilj imao bolje međusobno upoznavanje vjera i dakako međureligijski dijalog, dvojica su studenata pripremili izlaganje na temu žrtve u vlastitoj religiji. Kao organizatori među studentima istaknuli su se Amsal Memić, student II. godine i jedan od domaćina te fra Jurica Periša, student V. godine na Teologiji.

Fra Stjepan Pavličević, student IV. godine na Franjevačkoj teologiji, svoje je izlaganje naslovio *Smisao križa, žrtve Isusa Krista*. U njemu se, kroz kratki povijesni pregled žrtve u Starom Zavjetu, koncentrirao upravo na euharistijsku žrtvu u kršćanstvu. „Euharistija je spomen-čin i slavlje zahvale Bogu za cjelokupno djelo spasenja koje je Isus ostvario svojom mukom, smrću i uskrsnućem. To je upravo spomen na novo oslobođenje u osobi Isusa, koji nas je svojim predanjem oslobodio od grijeha. Isus je sebe označio kao vrhunac u kome su ispunjeni svi pokušaji žrtve Staroga Saveza, jer Bog nije želio žrtve životinja ni ljudi, jer im je darovao život. Bog je želio ljubav koja jedina preobražava čovjeka – stoga i mi trebamo biti pozorni i osjetljivi za ljubav.“

U drugom je izlaganju Mahir Kevrić, student završne, IV. godine na Fakultetu islamskih nauka, svoj referat naslovivši *Kurban – žrtva u našoj religiji*, istaknuo značaj

žrtvovanja kurbana u Islamu, također se osvrnuvši na zajedničku predaju u Starom zavjetu.

U nastavku je predavanja voditelj programa Amsal Memić ustupio riječ Orhanu Bajraktareviću, profesoru na katedri za filozofiju na Fakultetu islamskih nauka, koji je, rekavši nekoliko riječi podrške na ovakva okupljanja, svima zaželio uspješan nastavak rada na dijalogu između mladih katolika i muslimana u Sarajevu.

Na koncu je fra Jurica Periša kao predstavnik studenata s Franjevačke teologije zahvalio domaćinima na iskazanom gostoprimstvu. Ujedno im je, u ime studenata i profesora svoga fakulteta čestitao Bajram. Simboličan je dar, knjigu fra Luke Markešića, uručio Elvisu Hodžiću, predsjedniku udruženja studenata FIN-a. Druženje je nastavljeno u prostorijama spomenutog Fakulteta.

Fra Danijel Stanić

SVETA KATA, SNIJEG NA VRATA

Kreševu, 25. 11. 2010. - Na blagdan svete Katarine Aleksandrijske u Kreševu je obilježen patron tamošnjeg franjevačkoga samostana. Svetoj misi, koju je predvodio fra Drago Perković, župni vikar u Zenici, nazočio je velik broj vjernika. Naime, donedavno je i kreševska župa bila posvećena spomenutoj svetici. U koncelebraciji su bili mnogopoštovani otac provincijal fra Lovro Gavran, gvardijan kreševskoga samostana fra Ivan Pervan, gvardijani nekolicine bh. Franjevačkih samostana – fra Anđelko Barun iz Livna, fra Nikica Vujica iz Fojnice, fra Ilija Božić iz Kraljeve Sutjeske i drugi – te župnici i kapelani okolnih župa.

U svojoj propovijedi fra Drago je naglasio značaj žrtve uopće i onu Katarine Aleksandrijske, čiji se blagdan i slavio. Sveta Katarina nije klonula pred tlačiteljskom rukom, nego je hrabro i postojano, živeći svoju vjeru, obranila svoje djevičanstvo i zavrijedila mjesto među odabranim svetima.

Gvardijan fra Ivan na koncu se svete mise zahvalio prisutnima – najprije suslaviteljima

svete mise i svojoj subraći, zatim župnome zboru, koji je i ovo slavlje popratio skladnim glasovima, i na koncu, naravno i svemu puku okupljenu u ime svete Katarine u župnoj crkvi u Kreševu. I da se ne bi zaboravio narodni izričaj *Sveta Kata – snijeg na vrata*, pobrinulo se nebo, koje je gore oko samostana i kreševske varoši obijelilo prvim ovogodišnjim snijegom.

Fra Danijel Stanić

TRIDESETA OBLJETNICA SVEĆENIČKOG REĐENJA

Suho Polje/Kupres (FIA) – Tridesetu obljetnicu svoga svećeničkog ređenja proslavili su fra Slavko Petrušić, fra Marko Oršolić ml. i fra Kazimir Dolić u ponedjeljak 29. studenog 2010. skromnom svečanošću u župnoj crkvi Uznesenja BDM u Suhom Polju na Kupresu. Misno slavlje, u kojem je suslavilo još samo nekoliko njihove subraće-franjevaca, predvodio je pomoćni banjolučki biskup dr. fra Marko Semren.

Zahvaljujući spletu nekih izvanrednih okolnosti slavljenici su istog datuma prije trideset godina postali svećenici u Njemačkoj. Naime, sakrament svećeničkog reda u župnoj i samostanskoj crkvi sv. Ante Padovanskog u Dortmundu podijelio im je biskup mons. Pascasius Rettler. Sva trojica su se, vrlo brzo nakon ređenja, vratili u svoju provinciju Bosnu Srebrenu i godinama pastoralno djelovali na njezinim župama. Fra Slavko je trenutačno župnik župe sv. Ilije u Zenici, fra Marko vojni kapelan, a fra Kazimir župnik u Suhom Polju. Zajedno s njima bili su također za svećenike zaređeni i fra Luka Šarčević, sadašnji voditelj Hrvatske katoličke misije u Moersu, koji zbog pastoralnih poslova nije mogao doći na slavlje, i fra Ilija Bošnjak koji je kasnije napustio Franjevački red i svećeničko zvanje.

PROSLAVA PATRONA ŽUPE VIDOŠI

Vidoši - Svetkovina Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, u srijedu, 8. prosinca 2010. godine, posebno je proslavljena u župi Vidoši, gdje se slavi kao patron župe. Župljani i hodočasnici za ovu proslavu pripremali su se trodnevnicom u nedjelju, ponedjeljak i utorak na kojima su sv. mise predvodili i propovijedali vidoški župni vikar fra Božidar Blažević, meštar novaka s Gorice fra Marko Ešegović i župnik u Kočerinu fra Mladen Vukšić. Kočerinski župnik je bio predvoditelj i sv. misnih slavlja na sam dan, rane sv. mise u 8.30 i svečane pučke sv. mise u 10.30 sati. Suslavitelji na svečanoj pučkoj misi bili su pored mjesnog župnika i župnog vikara fra Pere Kuliša i fra Božidara, svećenici iz okolnih livanjskih župa. Svojim lijepim pjevanjem adventskih i pjesama u čast Gospi lijepom ozračju doprinio je zbor župe Vidoši, dok su novaci s Gorice čitali misna čitanja kao i molitvu vjernika.

Fra Mladen je propovijedao o Bogu Stvoritelju koji je iznad nas, a mi smo njegova stvorenja. Bog je sačuvao Blaženu Djevicu Mariju od grijeha i to od njezina začeca za njezino kasnije poslanje, a to je da će ona roditi sina Božjega, Isusa Krista. Blažena Djevica Marija stoji kao jedan putokaz, primjer da ono što Bog nudi čovjeku nije teško i nije nemoguće.

Na koncu misnog slavlja župnik fra Pero zahvalio je svima koji su sudjelovali u organizaciji proslave patrona župe, te pozvao časne sestre, fratre i novake na ručak i zajedničko druženje u dvoranu župnog ureda.

Fra Darijo Džigumović

OBLJETNICE – VIŠE OD SJEĆANJA

Uvodni govor fra Drage Bojića u povodu 100. godišnjice gradnje župne crkve i kuće župe sv. Ilije Proroka u Zenici

Naše bavljenje prošlošću, koje svaka obljetnica u sebi neizostavno uključuje, ne smije se zaustaviti samo na neobvezatnom sjećanju, još manje na nostalgичnom žalu za vremenima kojih više nema, već to „bavljenje prošlošću“, mora biti ozbiljno i objektivno sagledavanje prošlosti i prijednog puta. Ako se obljetnicama pristupi na takav način, onda su one više od pukog sjećanja, koje je ponekad u napasti da „potpadne pod kategoriju vjernosti samome sebi“, one zazivaju ozbiljan i objektivni odnos prema povijesti koja kao „kritička znanost teži za istinom namijenjenom svima“ (P. Nora). „Povijest ne može biti naš program“ (V. Havel), ali povijest se ne smije ni ignorirati, posebno ne prekrajati ili fabricirati, što nije rijedak slučaj u našoj zemlji i na ovim prostorima.

Ima nečeg iznimno lijepog u ideji *Tisuću i jedne noći*, kaže na jednom mjestu francuski filozof P. Bruckner, prema kojoj nas upravo priče štite od smrti: dokle god Šeharzada priča, njezino se smaknuće odgađa. Živi smo, dakle, dokle god svijet možemo pretočiti u priče, čak ako iznosimo i svoje najgore nesreće.“ I obljetnice su jedna vrsta priče o prošlosti i dok ih god slavimo i obilježavamo, ne samo da prošlost otimamo od zaborava, već u toj priči i mi trajemo.

Obilježavanje 100. obljetnice od gradnje župne crkve i župne kuće župe sv. Ilije u Zenici, jednog od najpoznatijih i najplodnijih bosansko-hercegovačkih arhitekata austro-ugarskog vremena Josipa pl. Vancaša, nije dakle, samo izdvojeno sjećanje na tu važnu epizodu u povijesti ove institucije i njezine zajednice, već pretpostavlja i određenu vrstu sagledavanja tog događaja u široj povijesti, i značenje tog trenutka za naše vrijeme. Ono doziva u sjećanje i daleku povijest ovih krajeva, koju ću ukratko pokušati skicirati.

Ta povijest, kad je riječ o katolicima na širem području Zenice, odvodi nas u ranokršćansko razdoblje u kojemu je između ostalih prema arheološkim nalazima u 6. stoljeću postojala rano-kršćanska bazilika u Bilimišću, koju je na desnoj obali rijeke Bosne koncem 19. stoljeća otkrio arheolog Ćiro Truhelka. Pretpostavlja se također, iako ne s potpunom sigurnošću, da je u to vrijeme na području Zenice bilo i središte rimskog municipija i jedne od tri biskupije toga vremena – takozvane bistuenske biskupije.

Nekoliko stoljeća poslije, u vrijeme Kulinove i srednjovjekovne Bosne, koja se prostirala na potezu između Sarajeva, Visokog i Zenice, od Vrhbosne do Vranduka, važnu ulogu u političkom, ekonomskom i kulturnom životu ima grad Vranduk, grad iz ilirskog vremena. Jedan od važnijih događaja srednjovjekovne bosanske povijesti jest i takozvani čin *abjuracije*: 1203. godine predstavnici bosanske vlastele na čelu s banom Kulinom javno su se odrekli krivovjerja, a to mjesto neki povjesničari smještaju u Zenicu. U kasnoj srednjovjekovnoj Bosni, nakon dolaska franjevaca u Bosnu, na ovim prostorima postoje i samostan sv. Marije u Vranduku-Varošištu, crkvu sv. Tome u Vranduku i crkvu sv. Jurja u Podbrežju.

Današnji toponim Zenica spominje se tek u 15. stoljeću, a više pozornosti zadobit će koncem 18. stoljeća kad će u plodnu dolinu Lašve i na prostore Travnika i Zenice doseliti mnoge dalmatinske obitelji, te će se Zenica ponekad nazivati i *Malom Dalmacijom*. S porastom broja katolika na ovim prostorima javit će se i potreba za sustavnijom pastorizacijom zeničkih katolika. Odvajanjem od Gučogorske župe najprije se osniva mjesna kapelanija (1836) sa sjedištem u Crkvicama, koja kasnije dobiva i status župe (1858) sa sjedištem u Gornjoj Zenici.

Za vrijeme otomanske Bosne, Zenica je bitno obilježena orijentalnom kulturom života. U tom vremenu, u kojem je zeničko stanovništvo najvećim dijelom muslimansko nastaju i vrijedne građevine, prije svega vjerski objekti: *Sultan Ahmedova džamija* poznata kao Čaršijska džamija, *Sejmenska*, *Jalijska* i druge. U 18. stoljeću, nakon razaračkog pohoda Eugena Savojskog, nastupa vrijeme stabilizacije, pa Zenica sve više poprima obilježja čaršije i čaršijske kulture, i njezina uloga u administrativnom i poslovnom smislu postaje sve izraženija.

U vrijeme austrougarske vladavine u Bosni i Hercegovini i Zenica će kao i ostatak zemlje proživjeti velike promjene na svim razinama. Ono što je upravo tipično i za područje Zenice jesu procesi modernizacije društva i industrijalizacije. Grade se kapitalni objekti šireg društveno-ekonomskog značenja, koji će bitno promijeniti i odrediti život ali i sudbinu grada Zenice. To su željeznička pruga od Zenice do Bosanskog Borda (1879), Rudnik ugljena (1880), Tvornica papira (1885), Željezara (1892) i mnogi drugi. Njima treba pridružiti i vjerske objekte: gradnju pravoslavne crkve *Rođenja Svete Bogorodice* (1885), koja je ove godine proslavila 125. godišnjicu postojanja, izgradnju sinagoge (1903) i gradnju katoličke crkve *sv. Ilije* (1910).

Velike promjene zahvatile su i kulturni život zemlje. U Bosni i Hercegovini u to vrijeme grade vrlo značajni arhitekti, a jedan od njih je i arhitekt Josip pl. Vancaš, koji je projektirao sarajevsku katedralu, zgradu Zemaljske vlade (Predsjedništva BiH), glavnu poštu, hotel Central u Sarajevu... Uz katedralu, Vancaš je projektirao i mnoge druge crkve po Bosni, među njima i zeničku crkvu i župnu kuću 1910. Bio je to i trenutak kad se ova župa preselila u središte grada.

Ova župa, najstarija od svih pet župa koje postoje u Zenici, brojčano se u posljednjih dvadeset godina prepolovila, što je uostalom i sudbina ovoga cijeloga kraja kad je riječ o katoličkom stanovništvu. Podatak da je njezin zaštitnik Ilija Prorok nije bez značenja, budući je isti prorok zaštitnik i svih katolika Bosne i Hercegovine.

Župa sv. Ilije u Zenici, ali i ukupna povijest katolika na ovim prostorima od srednjeg vijeka do danas, vezana je i uz sudbinu franjevačke provincije Bosne Srebrene. Ponovnom uspostavljanjem službene hijerarhije u Bosni i Hercegovini i razdiobom župa, u pastorizaciju ovoga kraja uključuju se i dijecezanski svećenici, koji uz župni pastoralni rad danas vode i *Katolički školski centar*, školsku ustanovu u kojoj se večeras nalazimo.

Grad Zenica, nekad simbol industrijskog napretka, socijalističkog i radničkog društva bivše države, nakon nove daytonske preraspodjele vlasti administrativno je središte zeničko-dobojskog kantona. Iako bi Zenica, u međuvremenu i sveučilišni grad, zasluživala i više pozornosti, ona je novom preraspodjelom političkih moći i etnonacionalnog fokusiranja na Sarajevo, odnosno Banja Luku i Mostar, zapostavljena i u političkom, i u kulturalnom i svakom drugom pogledu. Odgovornost za sadašnje stanje u Zenici snose i politička i kulturna elita ovoga grada, koja je velikim dijelom suodgovorna i za to da se Zenicu danas gotovo isključivo percipira kao muslimanski grad, kao što je to slučaj i s drugim gradovima naše zemlje – žrtve etnonacionalističkih i pseudoreligijskih ideologija.

Kad je riječ o zapostavljenosti, slično se može kazati i za manjinske narode u ovom kraju, pa i za položaj zeničkih katolika i Hrvata koje novija hrvatska politička garnitura svih dvadeset godina inzistiranjem na hercegobosanskoj političkoj, etnokracijskoj i teritorijalnoj matrici, odricanjem od Bosne i bosanskih Hrvata, svjesno ignorira i briše iz svojih političkih kombinacija.

Večerašnja akademija, koju župa sv. Ilije Proroka organizira u povodu 100. obljetnice izgradnje župne crkve i kuće, prilika je da se s jedne strane svrati pozornost na događaje koji su se u ovoj župi dogodili prije jednog stoljeća, ali da se istodobno barem dijelom dotakne i današnje stanje, ne samo zeničkih katolika i Hrvata, već i svih drugih građana ovoga kraja i grada Zenice. Zato su ovakve obljetnice više od pukog sjećanja na minule događaje. One su prilika za objektivno sagledavanje prošlosti s onu stranu mitologiziranja, selektivnih tumačenja i prekrajanja. One su još više prilika i obveza vrednovanja sadašnjeg stanja iz perspektivi budućnosti koja je pred nama.

IVAN DUNS ŠKOT - DAN TEOLOGIJE

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana

Poštovani profesori, dragi studenti, cijenjeni gosti!
Čestitam vam blagdan blaženog Ivana Duns Škota,
nebeskog zaštitnika naše Franjevačke teologije u Sarajevu!

Bl. Ivan Duns Škot, *doctor subtilis* – oštroumni učitelj, dao je velik doprinos razvoju teološke i filozofske misli, i to ne samo u svoje vrijeme, koje ga je jedva moglo shvatiti i slijediti, nego su njegove ideje jednako nedostižne i plodne i dan danas. On je svoje učenje temeljio **na Božjoj objavi**, koja se očituje kako u Svetom pismu, tako i u zdravom ljudskom razumu. ***Njegovi principi slobode i ljubavi vrijede zauvijek*** – jer princip svih principa jest Bog, a Bog je apsolutna sloboda i savršena ljubav.

Lijepo je to reći i to zvuči privlačno, jer čovjek je oduvijek, po samoj svojoj naravi, čeznuo i čezne za potpunom slobodom i za savršenom ljubavlju. Zato svaki govor o slobodi i ljubavi bljesne kao zvijezda u mrkloj noći – ali katkad i zabljesne čovjeka kao što nas zaslijepe jako podnevno sunce, ako naglo izlazimo iz tame na svjetlo.

Da su ljudi prečesto zaslijepljeni snovima o slobodi i ljubavi, pokazuje nam i naš svagdašnji život. Svatko bi htio raditi što hoće, u ime nekakve svoje slobode, ali mnogi ljudi nisu spremni odgovarati za svoje postupke – kao da slobodan čovjek smije raditi što god mu se prohtije, tj. kao da sloboda nema granica. A to ipak nije istina. Čovjek je u svemu ograničeno biće, pa tako i u slobodi. ***Sloboda drugoga čovjeka, granica je moje slobode.***

Slično je i s ljubavlju. Nijedan čovjek neće poželjeti da ga netko mrzi. Svatko bi htio biti ljubljen i poštovan. Pa kad štošta i pogriješi, u ime ljubavi očekuje da mu se oprost. Ali rijetko je tko spreman bezuvjetno ljubiti svakoga čovjeka i oprostiti svakome. A i kad nekoga ljubimo, naša je ljubav u velikoj mjeri pomiješana s egoizmom, sa simpatijom, s osobnim zadovoljstvom, s očekivanjem uzvrata ljubavi, a vrlo je čest i manjak vjernosti, ustrajnosti i odgovornosti u ljubavi. Tako je i naša ljubav, koja je u Bogu zaista beskrajna i neograničena, u nama vrlo ograničena i nesavršena.

Braćo i sestre – profesori i studenti, vi neki već jeste, a neki se spremate biti **učitelji naroda**. Uzvišena je to služba: poučavati ljude – kako će živjeti što ljudskije, u odgovornoj slobodi i u čistoj, besprijekornoj ljubavi. Međutim, vaša je učiteljska služba mnogo uzvišenija od obične učiteljske službe onih koji svoje učenje baziraju isključivo na ljudskom razumu. Naše učenje se zasniva na vjeri. To je pouka o vjeri i o odnosu čovjeka s Bogom i s braćom ljudima. U tome se mi bitno razlikujemo od svih drugih učitelja.

Ali *ne zaboravimo pri tom da je Isus imao najviše problema s pismoznancima i farizejima* – tj. s teozozima i s onima koji su se dičili savršenim opsluživanjem Mojsijeva Zakona. Pojednostavljeno bismo mogli reći: imao je najviše problema *sa svećenicima*, tj. s teozozima, *i sa redovnicima*, tj. s pripadnicima „staleža savršenstva“. I danas postoji ta opasnost: da upravo mi, koji bismo morali biti glavni navjestitelji i svjedoci Isusa Krista – da mu budemo najveća smetnja u širenju Kraljevstva Božjega.

Kako? Evo kako!

Pismoznanci, tj. teolozi, često puta misle da mogu samim svojim znanjem riješiti sve probleme, ne prakticirajući sami u svom životu ono što znaju i čemu poučavaju druge, a to se i nama često događa.

Farizeji, dvoličnjaci, misle da će se opravdati formalnim ispunjavanjem Božjeg Zakona, ne nastojeći ući u njegov duh i nadići zakon ljubavlju i dobrohotnošću.

I kod nas ima mnogo formalizma: ono što se od nas izričito traži i što nužno treba učiniti, to više-manje i činimo, a da se ne potrudimo uvijek to činiti na najbolji mogući način, a pogotovo ne da učinimo i nešto više i bolje nego što se od nas zahtijeva.

Svi mi znamo da to tako ne valja i svi *smo u tom smislu protiv formalizma*. I što se onda događa? Svi znamo, npr., da nema smisla samo *pro forma* ići na misu, pa umjesto da se potrudimo da slavimo Euharistiju što aktivnije i na što dostojniji način – događa se da je preskočimo ili da je posve zanemarimo.

Svi znamo da je **beskorisno** u Krunici nabrajati Zdravo Marije bez razmišljanja o tajnama Kristova utjelovljenja, života, muke, smrti i uskrsnuća – pa, umjesto da se potrudimo svaki put sabrano moliti Krunicu, meditirati je i duboko proživljavati ono o čemu meditiramo, često se puta dogodi da Krunicu omalovažimo i zanemarimo.

Svi mi znamo da je **ružno** pobožno govoriti, a bezbožno živjeti – pa, umjesto da nastojimo živjeti što svetije i što pobožnije, mi nastavljamo živjeti svjetovnim stilom, pa tome ispraznom nekršćanskom stilu prilagođavamo i svoj govor, čak i do banalnosti, katkad i ružnije nego neki laici, koji nemaju pojma ni o Evandjelju, ni o teologiji.

Dakle, umjesto da se oslobodimo formalizma, mi se odričemo tako uzvišenih vrednota, kao što su Euharistija, molitva i lijepo, dostojanstveno, kršćansko, vjerničko ponašanje.

Znamo da su **post, pokora, samosvladavanje, molitva i milostinja** najbolji pokazatelji žive, iskrene vjere i najočitije karakteristike istinskog vjernika, pa ipak sami znate koliko se zalažemo za te vrednote. – Očito premalo! To nije u modi u raskršćanjenom, sekulariziranom i ateiziranom društvu. Ali sve to se visoko cijeni u svim svjetskim religijama – prije svega u monoteističkim, pa čak i u poganskim. Svaki vjernik, koji zna vrijednost duhovnog života, zna cijeniti ove vrednote. Mi osobno moramo dati primjer ozbiljnog shvaćanja ovih Bogu ugodnih čina, koji služe i štovanju Boga, i dobru bližnjega, i osobnoj izgradnji, kako duhovnoj, tako i tjelesnoj.

Braćo i sestre, nisam danas došao kritizirati, nego čestitati vam patron – ali ujedno i potaknuti sve nas, starije i mlađe, da razvijajući um, razvijamo i srce i duh; da proširujući znanje, produbljujemo i vjeru; da postajući učitelji naroda, postajemo još više svjedoci Isusa Krista i svih evanđeoskih vrednota – kako ne bismo, umjesto bliskih Kristovih prijatelja, postali njegovi protivnici i praktično izdajice.

Bl. Ivan Duns Škot je odličan primjer kako se treba služiti slobodom za opće dobro i kako živjeti savršenu ljubav prema Bogu i bratu čovjeku. Nasljedujemo taj primjer i bit ćemo istinski ljudi, pravi Kristovi učenici i dostojni sljedbenici sv. Franje. Dao nam Gospodin svima tu milost! Amen.

SLUŽBA ĐAKONA

*Homilija mons. fra Marka Semrena
prigodom đakonskog ređenja u Osovi, 28.11.2010.*

Braćo i sestre, danas se radujemo i zahvaljujemo Bogu za đakonsko ređenje trojice kandidata provincije Bosne Srebrene. U našoj Crkvi koja je pozvana da bude sva u službi drugih, snagom svoga ređenja, đakon je posebni i živi izraz tog zajedničkog poziva, da bude poslužitelj ljubavi, svjedok i promicatelj osjećaja za zajednicu i obiteljskog duha Božjeg naroda (usp. *Pontificale Romanum*. it. str. 15).

Došašće je liturgijsko vrijeme i dimenzija čovjekova srca. Došašće želi u nama pobuditi nov polet za naše uvijek sve svjesnije i založenije suoblikovanje s Kristom. Kršćanin zna da se s Bogom uvijek može početi iznova.

Početak liturgijske godine ima za temu slike kraja: «na koncu dana»; «naše spasenje je vrlo blizu» (2); «kao što bijaše u dane Noe, tako će biti dolazak Sina čovječjeg» (3). Govoriti o *kraju* na početku došašća nije neobično kao što se može činiti na prvi pogled, jer je kraj prva stvar koju imamo na pameti, iako je zadnja koju trebamo ostvariti. Kraj je onaj koji nam daje *orijentaciju* u našem životu, *smisao* što trebamo činiti, *izbor* što odabrati, *posao* koji uraditi. Svaka osoba ima svoj smisao života: kvalitetu i plemenitost ovog cilja kvalificira ili diskvalificira čovjekov život. Sam cilj određuje i putove kako ga ostvariti. Današnja liturgija predstavlja nam kršćanski život slikom puta. Čovječanstvo je na putu prema Kristu. Božji plan spasenja se dubinski ucjepljuje u povijest čovječanstva i aktivira se progresivno preko različitih etapa.

Svako je ređenje ganutljiv trenutak za cijelu Crkvu. To je znak da Duh Sveti nastavlja dijeliti darove uskrsloga Krista, koji kroz vjekove živi, za život Božjega naroda koji putuje u vremenu. U konkretnim okolnostima današnjice po tim darovima pridružujemo se bezbrojnom mnoštvu koje dolazi od svakog jezika i puka.

1. Poziv. Svakom ređenju prethodili su *poziv i odgojni hod* naših đakona. Bog poziva na najrazličitiji način u životnim nepredvidivim situacijama. Svaki je poziv različit i pozvani je odgovorio na taj poziv. Pozvani je osjetio u sebi nešto jače od njega samoga, jače od njegovih dječjih i mladenačkih snova, planova i ideala. Najčešće je to jedva *primjetljiv šapat* kojega treba *dobro osluhnuti, napeti pozornost, ako ga se želi čuti*. Božji glas gotovo nije nikada neka naredba: to je poziv na radikalan izbor. Pozivom Bog jamči prisutnost kao prijateljsku snagu, podršku u iskušenjima, hrabrost da pozvani može dati svjedočanstvo o Njemu. Zato, ne treba se bojati odgovoriti velikodušno na poziv što ga Bog upravlja. Svaki je poziv zalaganje za velikodušno i radosno služenje. *Đakon* znači sluga, poslužitelj, naravno u kršćanskom smislu. Za Krista: služiti znači kraljevati. Za naše đakone to je povlastica, plemenita titula koja im se daje. Oni će biti to veći što bude veća njihova plemenitost. Đakon će pomagati biskupu i njegovu prezbiteriju u službi riječi, oltara i ljubavi.

2. Đakon pomaže u službi Božje riječi. Đakon je u kršćanskoj zajednici pozvan naviještati evanđelje i tako odgajati savjesti, stvarati “mentalitet vjere”, izgrađivati nepokolebive kršćanske ličnosti. Naviještati evanđelje, a ne neku ideologiju kojom bismo procjenjivali evanđelje; naviještati evanđelje, a ne “ljudske predaje” (Mk 7, 8), kao što su činili farizeji; naviještati evanđelje, a ne neku politiku koja je obično kratkoga daha, duha i trajanja... *Đakon je pozvan naviještati evanđelje u njegovoj cjelini*, ništa ne dokidajući, ništa ne prešućujući u njegovoj iskrenosti i izvornosti...

Polje na koje je đakon pozvan naviještati evanđelje široko je koliko cijeli svijet. To je evangelizacija odraslih, braka i obitelji, mladih, starijih i bolesnika, kulture, vjerski rubnih i posebnih skupina, evangelizacija udruga i pokreta, sredstava društvenog priopćavanja, u župnoj katehezi i u školskom vjeronauku. *Evangelizacija koja izvire iz srca postaje pjesma Božanskoj ljubavi*, kao što veli psalam: “O ljubavi tvojoj, Gospodine, pjevat ću do vijeka”.

3. Đakon je u službi Euharistije. Đakon pomaže biskupu u službi oltara, tj. slavljenju sakramenata i Euharistijske žrtve. Đakon je u službi Euharistije koja je u središtu bića i aktivnosti Crkve, svih sakramenata i svakog djelovanja milosrđa, ljubavi i pravde što ih Crkva i svaki kršćanin izvršavaju na svijetu.

Kao što Euharistija naviješta kako je Bog vjeran načelu utjelovljenja i otkupljenja, tako đakon u crkvenoj zajednici mora očitovati, po Euharistiji slavljenju i življenju, isto zalaganje solidarnosti i otkupljenja prema ljudima, povijesti i svakom stvorenju. Đakon mora svaki dan, zajedno s Crkvom po mjeri euharistije iskreno živjeti u samom sebi otajstvo kojemu posluhuje i koje slavi, i rasti u ljubavi i istini. Svaku službu i služenje u Crkvi kršćani crpe iz Euharistije. Nema obnove osobnog, obiteljskog, socijalnog i političkog ili ekonomskog života što ih kršćani mogu dosljedno živjeti s Evanđeljem, koja ne dolazi iz Euharistije. Napose nema snažnog svjedočanstva, sve do herojske ljubavi i do davanja vlastitog života u mučeništvu, koje ne izvire iz Euharistije, hrane jakih i kruhu sigurne nade na zemaljskom hodočašću. Ovo je potvrdio svojim životom i sin ove župe mučenik u Ruandi, fra Vjeko Ćurić.

4. Đakon je u službi ljubavi. To što propovijedamo i slavimo, pretače se u djela ljubavi, napose prema siromašnima, odbačenima, zadnjima. Ne samo na materijalnom području. Tako možemo lako shvatiti zašto je Euharistija u središtu bića i aktivnosti Crkve, svih sakramenata i svakog djelovanja milosrđa, ljubavi i pravde što ih Crkva i svaki kršćanin izvršavaju na svijetu. Ta je služba u naše vrijeme napose zahtjevna, jer je čovjek u mnogočemu oštećen: od djetinjstva do starosti.

5. Đakonu su potrebni vjernici. Možemo sada u nekom propovjedničkom zanosu govoriti o potpunom predanju đakona ili o njegovoj nepodijeljenoj ljubavi prema Gospodinu, ali on ipak ostaje samo čovjek sa svim svojim ograničenjima. Vjerujem da svaki đakon u svom mladenačkom zanosu velikodušno izriče svoj “Evo me, Gospodine!”, no nakon ređenja, nastupa svakidašnjica. A u tim časovima potrebni smo mu vjernici. Da, đakon je potreban Crkvi, ali i đakonu i kasnijem svećeniku potrebna je Crkva, a to su svjesni, savjesni, angažirani vjernici.

Vi vjernici imate pravo mnogo zahtijevati od svojih crkvenih službenika. No, morate znati da je poziv i služba zahtjevna. Tko se darovao u punoj velikodušnosti svoje mladosti, on ipak ostaje čovjek, i svaki dan taj čovjek u njemu traži da uzme nazad ono što je dao. Trajna je borba uvijek ostati potpuno raspoloživ i Kristu i drugima.

Crkvenim službenicima nisu potrebni komplimenti: potrebno im je da kršćani o kojima na različite načine vode brigu, dokažu i pokažu da nisu uzalud darovali svoj život.

U ovoj Euharistiji, žrtvi hvale i zahvale, iznesimo Gospodinu svoju molitvu za ovu našu braću i sve koji u Crkvi Božjoj “podnose teret dana i žegu” (Mt 20,12) svoga pastirskog djelovanja, koji su “stavili ruku na plug da se ne okreću” (Lk 9,62).

Molimo da osjete radost svoga poziva i da svaki dan ponovno otkrivaju dar primljen od samoga Krista u sakramentu sv. reda. Molimo da se ne osjete osamljeni, bez pomoći, bez podrške već sada u početnim koracima.

Fra Marko Semren, biskup

I. BOG – ŠTO SE POD TIM MISLI?

Piše: **Hans Kessler**

1. Neki niječu postojanje Boga, jer imaju naivnu predodžbu o Bogu: Oni razumijevaju pod pojmom Boga npr. jedno ogromno biće koje stoluje nad svijetom, koje je nekoć kao neki obrtnik načinilo svijet i onda odozgor gleda što mi radimo da bi to jednom nagradilo ili kaznilo. To ima vrlo malo zajedničkog s Bogom. Prostorne slike („Slava Bogu na visini“, „Oče naš na nebesima“, itd.) nisu prostorno zamišljene. Neki Bog koji bi samo gore u onostranosti bio, odijeljen od svijeta, i ne bi se u njemu nalazio, bio bi svijetom ograničen, ne bi uopće bio beskonačan, ne bi uopće bio Bog, nego naša projekcija ograničenog idola.
 2. Pod pojmom Boga misli se nešto drugo: apsolutni pratemelj po kojemu sve što jest egzistira, koji sve što jest nosi i svemu je blizu, sveprisutan. Drugim riječima: jedna totalno druga dimenzija, koja ne počinje istom tamo gdje nama poznate dimenzije (četiri ili jedanaest) završavaju nego njih i sve prožima i svemu služi kao temelj. Kozmičko nebo tamo gore (engleski *sky*) je samo simbol za religiozno nebo (engleski *heaven*). Religiozno nebo: To je sasvim druga dimenzija Božja, koja je svugdje tu, također i sad ovdje. Jedan indijski prijatelj reče mi: Ako u Njemačkoj djecu pitam: „Gdje je Bog“?, onda ona pokazuju prema gore, ako u Indiji djecu to isto pitam, ona pokazuju na svoja prsa, na svoju unutrašnjost. Oboje je ispravno, ali oboje je u najbolju ruku samo polovina. Jer ako se stvarno hoće misliti na neshvatljivu stvarnost Boga, moramo najmanje imati pred očima tri aspekta:
 - a) Sve je u Bogu (u Bogu i od Boga utemeljeno): Kao pratemelj, Bog transcendirira i obuhvaća sve, on je još veći nego silni svemir. „U njemu živimo, mičemo se i jesmo“ (Dap 17, 28) kaže Biblija. Sve se događa već oduvijek u beskonačno rasprostranjenoj daljini Božjoj. Ne postoji uopće nikakvo **izvan** Boga.
 - b) Ali nije sve samo u Bogu, Bog je također u svemu (On je imanentan). On je unutar svoga stvorenja, „u svemu je sasvim duboko skriven“ (usporedi GL 298,4). On je dublje u meni od moje dubine (Augustin). Biblija to kaže ovako: Sve je ispunjeno njegovom prisutnošću, njegovim dahom (Iz 6,3; Jer 23, 24 i sl.): „Duh Gospodnji ispunja svemir“ (Mudr 1,7; 12, 1).
 - c) I ako je Bog pratemelj svijeta, dakle također pratemelj nas personalnih ljudi, onda on mora imati kvalitetu personalnog u sebi. Bog ne može dakle biti ispod-personalan (samo energija), prije može biti nad-personalan: odnosno sposoban za odnose i ljubav, kao jedno veliko Ti, koje je stalno s nama: „Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim, jer si Ti sa mnom“ (Ps 23, 4). Smijem se u njega pouzdati bez straha.
- Ukratko: Svemir nije sve. Tu je još netko: jedan „Ja sam tu“ (Izl 3, 14), jedan Bog – oko nas, s nama i u nama.
3. Jednom su Kršćani i Židovi razmišljali o tome, kako treba razumjeti to, da je Bog nazočan u svemu. Je li On onda u svemu jednako nazočan, bez razlike? Jedna rabinska priča govori kako oni (i Kršćani i Židovi) sjede zajedno i rabin pita: da li bi mu mogli reći gdje Bog stanuje. Konačno pak jedan od njih primijeti da Vječni u Jer 23, 24 kaže: „Zar ja nisam onaj koji nebo i zemlju ispunja“? Dakle Bog stanuje svugdje. „Da, tako je“ – odgovori rabin. „Ustvari, on

stanuje tamo gdje ga se pusti.“ – To je ono: Bog hoće da ga se pusti, s njegovom dobrotom, koja vrijedi za sve (usp. Ps 36, 6; Sir 18, 13). Također i kršćanska predaja razlikuje razne stupnjeve, Božje prisutnosti u svijetu, kako djeluje i govori:

- a) On je u svim bićima kao onaj koji im poklanja „bitak, snagu i vlastitu aktivnost“ (Toma Akvinski). Ako oni s tim loše rade, ne oduzima im bitak, nego ih podnosi i trpi. Tako dakako Bog ne dolazi do izražaja sa svojim ciljevima, sa svojom dobrom voljom za sve. Mnogo toga u prirodi i u životu ljudi nije djelovanje Božje.
 - b) Ali ako ljudi **puste** Boga u svoj život s njegovom dobrotom koja vrijedi svima, onda Bog može još sasvim drugačije biti prisutan: Onda on može u njima **stanovati**, može u njima i kroz njih djelovati, može u svijetu dobiti prostora i doći do izražaja sa svojom dobrotom.
 - c) Osobito u Isusu Kristu, koji je sasvim otvoren bio za Boga, od Boga je živio i iz Boga je bezgranično ljubio. S njim je došlo novo u svijet. U njemu je Bog mogao neprijetvorno stanovati, učiniti se sa svojim istinskim bićem prisutnim, govoriti, djelovati: kao dobrota i ljubav, koja je bezrezervno svima darovana. Stoga kršćani vide Boga kroz Isusa Krista koji im je sasvim transparentan s obzirom na Boga. Stoga ga nazivaju Sinom Božjim, utjelovljenom Riječju Božjom (Iv 1, 14), „Bogom s nama“ (Mt 1, 23). Veliki neshvatljivi Bog u jednom malom čovječjem djetetu – „nepomiješan i neodijeljen“ (veli Kalcedonski koncil) – kod nas je tu: vidljiv, opipljiv i čujan (1 Iv 1, 1-3). „Pogledajte ljubav koja se konačno kao ljubav pokazuje. ... Bog u tijelu – tko može ovu tajnu shvatiti?“ (usp. GL 144, 3+4).
4. Rani kršćani mogli su iskustvo s Isusom ovako sažeti: „Bog je ljubav“ (1 Iv,4, 8.16). Ne samo netko tko ljubi, koji bi trebao kao mi ograničeni ljudi, imati nekoga drugog, da bi mogao ljubiti, nego je On sam u sebi bogat relacijama, On je beskonačno događanje odnosa ljubavi u kojem ima mjesta za sve. Ruth Pfau, liječnica i redovnica koja radi u Pakistanu i Afganistanu kod gubavaca, objašnjavala je to jednom prijateljenom pakistanskom ministru, jednom sufi – muslimanu ovako: Ako Bog ne samo da **ima** ljubav, nego **jest** ljubav i ako ljubav nije upućena samo na sebe, nego je dijaloška, onda mora postojati dijalog u Bogu. To je ono što mi mucajući kao nauku o Trojstvu pokušavamo izraziti!“ Na to sufi – musliman: „Reci to još jednom!“ (*Lude se ne može živjeti*, Freiburg 1995, 163). Na pitanje: Zašto je Bog stvorio (utemeljio) svijet, veliki srednjovjekovni teolog Ivan Dun Scott je odgovorio: „Jer je druge htio imati kao one koji ljube.“ K tomu teži Bog, tome ide cijeli svjetski poduhvat: prema onima koji ljube, prema zajednici u obostranom poštovanju, prihvaćanju i solidarnosti. Tko ne ljubi, propušta najvažnije i promašuje smisao svog života. Bog čija naklonost vrijedi svima nama, vrbuje za našu ljubav.

II. BOG – U NOVOM ZAVJETU

Piše: **Josef Hainz**

Profesore Novog zavjeta bije loš glas da se premalo bave temom „Bog“ – jer Krist stoji tako često u centru svih novozavjetnih spisa. S druge strane Bog, kojega Krist naviješta, nije nikakav drugi Bog nego Bog Izraelov, Bog „Abrahamov, Izakov, i Jakovljevi“ (Mt 22, 32), Bog židovstva i Bog Starog zavjeta.

Krive su suprotnosti, kao da bi Stari zavjet i židovstvo poznavali samo Boga osвете i suda, a da istom Novi zavjet i kršćanstvo govore o Bogu ljubavi i milosrđa. Istina, i danas se ponekad može čuti govor o tim suprotnostima, ali su one još odavno trebale biti prevladane. „Sve dolazi od Boga“

priznaje Pavao u 2 Kor 5, 18. A to vrijedi također i o Isusu, Kristu: On je od Boga „poslan“ (Mt 11, 40), on je njegov „glasnik“ (Mt 11, 10) i „tumač“ (Iv 1, 18). On naviješta „Evangelje“ Božje, dakle ne svoje vlastito, nego „Veselu vijest od Boga“ (Mk 1, 14). I ovo sažima prvi evanđelist Marko u jednu jedinu rečenicu: „Ispunilo se vrijeme i blizu je kraljevstvo Božje, promijenite mišljenje i vjerujte Evandjelju“ (usp. Mk 1, 15).

Već dvije tisuće godina Crkva pokušava ovaj „sažetak kršćanstva“ interpretirati i u životu ostvariti. Ključ za njezino razumijevanje je riječ „kairos“ za „vrijeme“; jer pod tim se misli za razliku od „chronos“ – ne „mjerljivo, protežno vrijeme“, nego vrijeme kao šansa, kao „povoljna prilika“. Misli se dakle na „sada“, na „danas“, na „trenutak“, na „situaciju“, koji nas izazivaju na djelovanje. Njih treba budnim osjetilima primijetiti; jer samo tako dolazimo do pouzdanog suda i prikladnog djelovanja. Ono što Isus uči moglo bi se nazvati „situacijskom etikom“. A razlog za to je „blizu nadošlo kraljevstvo Božje“. To je ono što trenutak čini tako dragocjenim, daje da se tako „ispunjen“ pojavi: Božja vladavina mogla bi izbiti u svako vrijeme i uvijek iznova, gdje se ljudi ovoj vladavini otvore, gdje dopuštaju da Bog bude Gospodin.

Ono što nas ljude – pa i Kristove učenike – smeta, jesu slabosti našeg opažanja. Pripovijesti o čudesima Novog zavjeta otkrivaju da se misli na nas, kad je govor o onima koji su slijepi, gluhi, nijemi, sakati, „koji su više mrtvi nego živi“. Moraju se dakle na nama dogoditi prava čudesa, ako bismo željeli izliječiti ove nedostatke u opažanju. Ali oni moraju biti izliječeni, da bismo mi mogli konkretno djelovati. Ovo „novo postojeće stanje“ koje je nastupilo s Isusovom Veselom viješću o kraljevstvu Božjem, zahtijeva od njegovih učenika „promjenu“ i vjeru u Evandjelje“, novo mišljenje dakle i potpuno povjerenje i stupanje na „Isusov put“ u njegovu „nasljedovanju“. Ova centralna vijest Isusova poseže s jedne strane za starozavjetnim mislima (usp. Ps 97, 1-2), s druge strane donosi utoliko novo kad „Božju vladavinu“ ne misli više kao nešto buduće, nego to tumači kao sadašnjost kao onu koja „nadire“, kao onu koja „predstoji“. Ona stoji „pred vratima“; mi joj moramo samo dati prostora u našem životu i djelovanju.

Isus stalno nastoji objasniti ovaj „nadolazak kraljevstva Božjeg“, a ponajvećma u mnogim svojim pripovijestima. U njima on pojašnjava da njegovo naviještanje o kraljevskoj Božjoj vladavini ne pada svagdje na plodno tlo i da ne donosi ploda (Mk 4, 9) da ono ponekad sasvim neprimjetno počne, ali stremlje prema impozantnom koncu (Mk 4, 3-4), da za čovjeka nema ništa dragocjenije, tako da bi ih on slično dragocjenom biseru ili blagu u polju trebao pod svaku cijenu nastojati steći (Mt 13, 45-46). Ova Isusova Vesela vijest dostiže svoj vrhunac u zahtjevu ljubavi prema Bogu i bližnjemu. One pripadaju skupa, ali ipak nisu identične. I ovdje Isus poseže unazad za centralnom uputom Starog zavjeta: „Ljubi Boga svim srcem... a bližnjega kao sebe samoga“ (Pnz 6, 5; Lev 19, 18). I još ispred „Propovijedi na gori“, u kojoj Matej genijalno sažima Isusovu propovijed, stoji kao opomena: „Ne mislite da sam došao dokinuti Zakon i proroke (dakle Stari zavjet); ja dođoh ... da ih ispunim“ (Mt 5, 17). Ne postoji dakle rascjep između Starog i Novog zavjeta. Isusova religija je židovska, makar ju je on s velikim suverenitetom i tumačio, što će ga na koncu dovesti do smrti na križu.

U njegovo novo tumačenje spada sigurno i njegov govor o Bogu, kao „Ocu“. Ne da bi ova predodžba bila židovstvu potpuno strana; ali kod Isusa ona stvara takvu blizinu prema Bogu, takvu prisnost, takvu povjerljivost, da nastaje jedan novi odnos prema Bogu: djetinjstvo, da „sinovstvo“. Svoj najgušći izraz nalazi ovaj odnos u „Oče-našu“, kako je Isus učio svoje učenike. Upravo ova molitva razjašnjava, da samo Bog sam može svoju vladavinu uspostaviti (usp. Mk 4, 26-29): „Dođi kraljevstvo tvoje“ (Mt 6, 10). Ali, ako Matej dodaje (drugačije nego Luka): „Budi volja tvoja...“ – on traži također i naše vlastito djelovanje. Ova molitva „Oče naš“ vrijedi također i za samog Isusa. Njegova borba s predstojećom smrću biva u Getsemanskoj sceni (Mk 14, 32-42) opširno opisana. Isusu nije lakše nego nama ispuniti Božju volju. Također je i on „od onoga što je prepatio, naučio poslušnost“, kako se kaže u Hebr 5, 8. Da, ni Isus nije pošteđen od iskustva Boga, čija nas volja straši. On se obraća svome Bogu. Doduše ne zna se da li je Isus molio cijeli psalam 22 ili samo njegov

početak: „Bože moj, Bože moj zašto si me ostavio?“ (usp. Mk 15, 34), ali sve govori u prilog tome da je Isus imao povjerenje u Božje postojanje također i na Golgoti.

Na temelju ovog cijelog nalaza može se shvatiti, kako su neki teolozi mislili, da ne Isus, nego samo Otac, kojeg On tumači, pripada u kršćanski Credo. U najmanju ruku moralo bi se staviti u pozadinu entuzijazam u pogledu „kristologije“, a Oca ponovo otkriti. Ali ako Pavao (u 2 Kor 5, 19) kaže: „Bog je bio onaj koji je u Kristu svijet sa sobom pomirio“, onda on pokazuje također da Isus itekako spada u Credo. „Bog je bio u Kristu“, to za Pavla znači: u događanju križa i uskrsnuća Isusova bio je Bog ustvari onaj koji je djelovao. On čini spasenje, otkupljenje, opravdanje, oslobođenje, izmirenje itd. „po Isusu Kristu“. Odatle se razumije također, zašto kasnije Matej tumači Isusa kao „Emanuela“ (Mt 1, 23) kao „Boga s nama“. U njemu nam je daleki Bog došao blizu. U njemu se on pokazao „objavljen“, djelotvoran. Ili kako Günther Bornkamm kaže: „Uprisutjenje stvarnosti Božje je ustvari Isusova tajna“.

I tako je u Isusu Božja eskatološka budućnost postala sadašnjost. „Mi smo po njemu oslobođeni za slobodu“ (usp. Gal 5, 1). Ako je povijest čovječanstva odavno bila povijest zloupotrebe slobode (usp. Post 3-11), onda nam je u Kristu poklonjena sloboda, koja ne samo da nas čini slobodnim od svih religioznih propisa, od svih zakonskih reguliranja, nego nas neposredno izlaže Božjem zahtjevu. Sad ne postoji više sakrivanje iza Zakona, čudoređa i običaja, iza kulturnih pravila i rituala. Dietrich Bonhoeffer je s pravom govorio o „bez-religioznom“ kršćanstvu. „Vezanje za Boga“ pokazuje se nadalje u svagdašnjici kršćanskog življenja života, ako kraljevstvo Božje smije doći iznenada, ako dopustimo da on bude „Gospodin“.

III.

PITANJA O BOGU DANAS – IZ PRAKTIČNO-TEOLOŠKE PERSPEKTIVE

Piše: **Thomas Schreijaeck**

Kako je bilo jednostavno kad se na pitanje zašto smo na zemlji s takozvanim Zelenim katekizmom moglo odgovoriti. Kako je bilo također relativno jednostavno u katehetskim i religiozno-nastavnim sklopovima „religiju“ možda čak „vjeru“ učiti i podučavati. I relativno jednostavno bilo je također, u katoličkim sredinama pedesetih i šezdesetih godina, ljude pridobiti za različite službe u Crkvi.

To ne znači nikako, da su ljudi tada pitanje o Bogu olako shvaćali, nego samo prvo da su kršćanska religioznost i identifikacija s Crkvom bile same po sebi razumljivije, drugo da su religiozni odgoj i izobrazba počinjali prvenstveno kod stvari, manje kod osobe, drugačije rečeno: prije kod objave, manje kod iskustva. – Bogu hvala, tako bi se iz današnje perspektive moglo reći, da su se katehetika i religiozna pedagogija u međuvremenu od takvih jednostavnih shema – pitanje-odgovor distancirali i uzimaju djecu, omladinu i odrasle jednako kao subjekte njihovog vlastitog života i vjere. U pogledu pitanja, sumnji i kritike smiju se i trebaju izjasniti. Mnogostrukost unutar vjerske zajednice u odnosu na življenu vjeru i na prihvaćanje religije koja se naučava u različitoj mjeri isto kao i pripadnost jednoj drugoj konfesiji ili čak nikakvoj religiji nailaze kod katolika u pravilu na široko i samo po sebi razumljivo prihvaćanje – i mi se u najmanju ruku trudimo s obzirom na međukulturalni i međureligijski dijalog, mada u praksi kako na lokalnoj razini tako i svjetskoj razini treba još mnogo na tome poraditi.

Globalizacija i pluralizam postmoderne – mnogo štrapaćirani pojmovi našeg vremena – čine mnogostrukost kultura, religija, normi, vrijednosti i životnih planova na mnogostrukim putovima medijalne komunikacije primjetljivim, tako da u pozitivnom smislu možemo govoriti o

obogaćenju i o proširenju horizonata. Sloboda u izboru, koja iz toga za svakog čovjeka proizlazi, nosi ipak onu ambivalenciju u sebi, koja nam daje povoda da govorimo o prisili u izboru, o nevolji individualizacije i o opasnostima relativizacije i dezorijentacije. I o tome još nije dosta: Današnje ispitivanje identiteta polazi od toga da naše stvaranje identiteta ne postiže svoj završetak i da ne možemo izbjeći, a da ne radimo svakodnevno na svom identitetu (H. Keupp), kako bismo mogli izaći na kraj s brzinom i nestabilnošću našega svijeta.

Područje religioznog, razumije se, nije izuzeto od ove izvjesne neobvezivosti i nesigurnosti. Empirijska istraživanja kao npr. Schell- Jugendstudie iz godine 2006. pokazuju da se i mladim ljudima sad kao i prije postavlja pitanje o smislu, a također i o Bogu, da se čak oko polovice upitane mladeži u Njemačkoj pouzdaje u personalnog Boga ili u neku višu moć, ali i da preko četvrtine ne prihvaća ni jedno ni drugo – i to nije samo posljedica striktno sekularnog odgoja u Istočnoj Njemačkoj. Znakovito je za naše vrijeme ipak, da gotovo jedna četvrtina ispitanika izjavljuje: „Ne znam zapravo, što bih trebao vjerovati”. Ova izjava zrcali s jedne strane poteškoću osobne odluke i vlastitu neizvjesnost u ovom religioznom pitanju, a s druge strane upućuje sasvim sigurno na to, da je znanje, spoznaja o religiji u lošem stanju i da nema religioznih iskustava niti ih se kao takve može tumačiti.

S tim su spomenute kateheze i religiozna spoznaja: Što ostaje od govora o Bogu u ovim odnosima? Što je životno važno? Što je ostalo od želje što ju je formulirao zaključak Vircburške sinode 1974. da mlade ljude treba osposobiti za zrelost u religioznim stvarima? To da studenti teologije hoće posjedovati Zeleni katekizam, da bi konačno dobili jasne odgovore na temeljna pitanja vjere, može se sa smiješkom prihvatiti. Možda je i to jedan alarmantni znak našeg vremena. I da neznanje i nedostatna sposobnost za razmišljanje, upravo ne čuvaju baš od religiozno-fundamentalističkih tendencija, to se sigurno ne da nijekati.

U svakom slučaju ne možemo poći od toga, da je naviještanje u različitim crkvenim odnosima kroz metodičku promjenu, omogućivanje izmjene mišljenja i stavljanje u pozadinu ili „zapakiranje“ pitanja o Bogu u ne-biblijske osjetne pripovijesti, pop-šlagere i ugodne meditacije kao i njihovo pregovaranje na razini ohrabrenja, a ne na razini zahtjeva, „uspješnije“, nego prije 50 i više godina. A ipak ne može nitko ozbiljno htjeti vratiti se naviještanju i liturgiji, koji dopuštaju da ljudi, osobito laici, postanu nedorasli slušatelji i gledatelji, ili jednom dušobrižništvu koje je samo pridržano svećeniku i koje polaže veću vrijednost na kultno zbrinjavanje nego na razgovor. Neizostavna je orijentacija prema subjektu u praktično-teološkoj, religiozno-pedagoškoj znanosti kao i u crkvenom djelovanju.

Istodobno ostaje zadaća, ljude u tome poticati i pratiti, da mogu postati ovim subjektima – subjektima, koji u području religioznog mogu biti sposobni prosuđivati. U to spada neupitno, upoznavanje vlastite religije, odnosno konfesije i u tome se po mogućnosti stječu iskustva Boga, tako da njihova važnost može biti određena za vlastiti život. I postajanje subjektom misli također, uzdići se iznad samog sebe, postati subjektom u zajednici i preuzeti odgovornost.

Ima velik broj početaka u katehetskim i religiozno-pedagoškim sklopovima, koji su manje ili više uvjerljivi, i koji u ostvarenju manje ili više dobro uspijevaju. Svaki novi pokušaj počinje kod ustanovljenog deficita prethodnog nacrt, odnosno kod promijenjenih uvjeta u društvu i Crkvi, i utoliko i nastavlja slijediti svoju opravdanu želju. Usprkos mnogim diskusijama ne zastarijevaju ni korelacijska ni simbolička didaktika. Međukulturnom i međureligijskom učenju u školi i zajednici mora se bez sumnje pokloniti velika pažnja. Biblijska i etička težišta moraju se u istoj mjeri postaviti, a ni estetske ponude ne proturječe ni na koji način mistagogijskim ponudama izobrazbe.

Govor o Bogu ne može Boga nikako obuhvatiti. Gdje su ipak samo mnoga uvijek nova zbližavanja, i nijedan pojedini didaktički ili metodički pristup s obzirom na pitanju o Bogu ne može sve subjekte dostići, bez obzira na to, da oni nisu nikada dorasli stvari. Kao i u drugim odnosima izobrazbe, to vrijedi također i za katehezu i religijsku poduku, omogućiti multiperspektivističko učenje i učiniti uvijek iznova nove ponude za govor o Bogu i s Bogom – i na koncu za šutnju.

Vrijeme katoličkih miljea u Njemačkoj je definitivno prošlo, vrijeme jednoznačnih odgovora u religioznim pitanjima isto tako, bar što se tiče osobnih religioznih uvjerenja. Rezultati Sinnus-Milieustudie ukazuju na „sužavanje crkvenog miljea“ (M. Ebertz). Prema tome u Njemačkoj su od deset idealno-tipičnih predstavljenih socijalnih miljea samo još tri: konzervativni, tradicionalno ukorijenjeni i dijelom građanska sredina, udomaćena u Katoličkoj Crkvi – to su grupe koje će budućnost našeg društva možda stabilizirati, ali ne i oblikovati. Slična slika nastaje kod Sinus-Studie U 27 o katoličkoj mladeži, pa ipak oni ne odbacuju glatko ni vjeru u Boga ni Crkvu. Često puta opravdava se distanca mnogo više sa strahom od zaokupljanja i sa osobnom neslobodom i oblicima u kojima konkretna Crkva nastupa u javnosti.

Mjesto da podučava i u tom smislu misionarski djeluje, da bi se oni udaljeni doveli „kući“, pristajalo bi kršćanskom naviještanju i pastoralu utoliko dobro, da se obratno počne kod vlastitog učenja: Što imaju udaljeni reći Crkvi o Bogu? Što oni očekuju, što oni žele od Crkve i njezinih zastupnika, njihovih kontaktnih osoba s obzirom na religiju? „Hodočasnici“ neće možda postati „obraćenici“ (D. Hervieu-Leger) a mogu ipak tome pridonijeti, da narod Božji, kako II. Vatikanski koncil razumijeva Crkvu, ostane „na putu“.

Jednosmjerne ceste vode uvijek u slijepu ulicu, bez obzira radi li se o govoru o Bogu, o pitanju smisla i oblikovanju života ili o religioznoj praksi. Također i vjerska komunikacija i učenje i poučavanje trebaju dijalog između subjekata, čak ako se radi i o karitativnoj skrbi, o bolesnicima i potrebnima; i u samoj molitvi, u razgovoru s Bogom, čovjek ostaje subjekt – osoba, također i kad se on tražeći pomoć, moleći ili u hvali i u zahvalnosti uvijek obraća na Većega.

Nikako se stoga ne udovoljava želji za orijentacijom iz današnje praktično-teološke i religiozno-pedagoške perspektive tim, da se dadu jednostavni odgovori, još k tomu na pitanja, koja se ne postavljaju, ili da odgovori čine nijemim i da zbunjuju, jer su isključivo sastavljeni na onom tradicionalnom jeziku, koji je postao nepouzdan i nerazumljiv. Ipak također ni zaobilazanje govora o Bogu ne uzima dovoljno ozbiljno one koji traže orijentaciju, bez obzira na to što se lakomisleno preskače govor onih koji su nekoć svoje iskustvo Boga doveli do izražaja, i koji mnogima do danas kroz to daje orijentaciju. Jezik tradicije traži razjašnjenje; religiozna izobrazba podrazumijeva također da se uči shvaćati o čemu Biblija i Crkva govore.

Orijentacija subjekta znači, unijeti Boga u razgovor, držati ga otvorenim, čuvati njegovu tajnu i ne definirati ga pokusno, nego iskustvu ove tajne dati jednu šansu, bolje: višestruke šanse. Ne treba pojednostavljenja, nego paradoksnu upravo višestrukost, tj. upoznavanja s različitim načinima kako se jedna istina Božja može primijetiti u različitim kontekstima i kako je u životu mnogih ljudi bila živa i jest. Vrijedi dakle učini egzemplarno, kako se vjera vjerovala, slavila i priopćavala i kako će biti. Govor o Bogu života u mnogim ljudskim životima i u mnogim istočnim crkvama i širom svijeta može biti važan prilog tome da govor o Bogu postane životno važnim, a da ga se pojmovno ne ograniči, i niti da podlegne prijevari, kao da postoji samo jedna prikladna i univerzalno vrijedna duhovnost i samo jedan religiozni govor i praksa.

Zadaća onih koji su djelatni u naviještanju i pastoralu, osobito onih koji mlade ljude na njihovom životnom putu kao također i na njihovom religioznom putu prate, sastoji se u tome, da moment slobode u govoru o Bogu učine iskustvenim – i tako ga ne učine lakim ni sebi ni onima koji su im povjereni. Ne može se dati samo jedan odgovor na pitanje zašto smo na svijetu, ali ipak na taj odgovor spada i slijedeći aspekt: „da bismo spoznali, da Božja ljubav dodjeljuje dostojanstvo i slobodu svakom čovjeku i drži ga sposobnim za to.“

Tekstove s njemačkog preveo **fra Živko Petričević**

FRA FRANJO FILIPOVIĆ
(1948 - 2010)

**Oproštajni govor gvardijana fra Miroslava Ikića na sprovodu
+ fra Franje Filipovića**

Poštovana rodbino pok. fra Franje, braćo Filipe i Martine, sestre Janjo, Ljubo i Kajo, te ostala rodbino, iskreno izražavam svoju kršćansku sućut u ime našeg bratstva i samostanske zajednice Dubrave, Vama te svima koji su rastuženi zbog smrti našega subrata fra Franje. Svakako da je fra Franjo najdublji trag kao svećenik i pastoralac ostavio upravo u ovoj župi, gdje je proveo većinu svog svećeničkog poslanja, točnije 21 godinu, što je trećina njegova života. No obišao je on našu Provinciju počevši od Tolise, preko Jajca, srednje Bosne do Rame gdje je pastoralno služio kao fratar.

Bio je među dubravskim pukom omiljen zbog svog posebnog smisla za humor a posebno, jer je s vjernicima ove župe podijelio najteže trenutke rata i stradavanja. Relativno je kao mlad već počeo gubiti zdravlje ali posljednih godina izgledalo je kao da je prebrodio i nadvladao svoje bolesti. Ubrzo nakon smrti fra Franje Stjepanovića, tek tjedan dana nakon pretraga u Brčkom, posve hladno mi je rekao da boluje od raka pluća, na što sam u trenutku pomislio da se šali, što je često činio. No novi pregledi

u Zagrebu doista su potvrdili da ga je zahvatila teška bolest – rak pluća. Sve se dogodilo u velikoj brzini i naš subrat je blago u Gospodinu preminuo 9. listopada 2010. u jutarnjim satima, u bolnici Jordanovac (Zagreb). Ovom prigodom želim iskazati duboku zahvalnost u ime naše samostanske zajednice, gvardijanu u Podsusedu fra Tomi Anđiću, te drugoj braći koja su nesebično skrbila i pomagala fra Franji u posljednjim mjesecima njegova života, te medicinskom osoblju bolnice na Jordanovcu.

Sada želim u kratkim crtama podsjetiti sve nas na životni put našega subrata.

Fra Franjo Filipović, sin Ante i Sare r. Stjepanović, rođen je u Donjim Laništima, župa Ulice, 8. 3. 1948. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Franjevački habit je obukao u Kraljevoj Sutjesci 14. 7. 1967. a tu je položio i svoje prve zavjete – 15. 7. 1968. Teologiju je studirao na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Svečane zavjete položio je 14. 10. 1974. Za đakona je zaređen 8. 12. 1974. a za svećenika 2. 2. 1975. u Sarajevu.

Vršio je službu župskog vikara u Novoj Biloj (1976 - 1977), zatim u Rumbocima (1977 - 1978), kasnije u Tolisi (1978 - 1979), u Jajcu (1979 - 1982), te ponovno u Tolisi (1982-1985).

Bio je samostanski i župni vikar u Dubravama (1985-1988).

Službu župnika obavljao je u Špionici (1988-1991).

Bio je župni vikar i u Tišini (1991), u Ulicama (1992), te neko vrijeme boravi u Nizozemskoj, odakle dolazi u župu Dubrave koncem 1992.

U Dubravama obnaša službu gvardijana i župnika (1994 – 2000)

Od 2000. pa do smrti – župni je vikar u Dubravama.

Fra Franjo je drugi naš subrat koji je, uz Fra Franju Stjepanovića, osiromašio i smanjio naše samostansko bratstvo za trećinu. Nakon njihovih odlazaka doista se osjeća velika praznina u našoj kući kao i u našim srcima. Više ni blagdan sv. Franje kada smo slavili dvostruki imendan, neće biti kao prijašnjih godina. Fra Franjo je uložio svoj život u našu zajednicu, trudio se biti i dobar svećenik i fratar a prvenstveno dobar čovjek. Bog u čije milosrđe vjerujemo, neka mu udijeli nagradu za sve plemenito i dobro što je kroz život učinio a oprost i sve ljudske manjkavosti i slabosti.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Franje Filipovića

Draga braćo i sestre, svi vi koje je pogodila smrt našeg subrata fra Franje Filipovića – počevši od samostanskog i provincijskog bratstva, od bliže i dalje rodbine, pa sve do posljednjeg fra Franjina prijatelja i poznanika – neka vam uskrslu Gospodin Isus Krist bude nada i zalog vječnog sretnog zajedništva s našim pokojnim bratom!

Nije prošao ni tjedan dana od svetkovine sv. Franje Asiškog, čije je ime baštiniio i čijim se idealom vodio naš fra Franjo – i Bog ga pozva k sebi, u društvo njegova uzora i duhovnog oca, svetog Franje.

Znamo dobro kako je bolovao i kako je umirao sv. Franjo. Bez teške bolesti mlad čovjek ne umire, a Sv. Franjo je umro mlad, u 44-toj godini života. No, Franjo je bio smiren, strpljiv, predan u volju Božju. Umjesto da njega tješe, on je tješio svoju braću i poticao ih da skupa s njim pjevaju *Pjesmu stvorenja*, u kojoj, uz ostalo, pjeva o **oprašanju, bolesti, nevoljama**, pa i o samoj **smrti**.

Franjo veli ovako:

„Hvaljen budi, Gospodine moj,
po onima koji iz tvoje ljubavi praštaju,
i podnose bolest i nevolje.

*Blaženi oni, koji ih budu u miru podnosili,
jer ćeš ih vječnom okruniti krunom!“*

Nema čovjeka koji ne trpi, koji nema bolesti i nevolja, koji nema za što moliti oprostjenje i koji nema što oprostiti. Pitanje je samo kako trpimo, kako podnosimo, molimo li oprostjenje i od Boga i od brata čovjeka i opraštamo li mi jedni drugima, prihvaćamo li volju Božju i onda kad nam je neshvatljiva.

Pokojni fra Franjo je, hvala Bogu, svoju bolest podnosio strpljivo – toliko strpljivo, da mu je prekasno i otkrivena. A kad je otkrivena, smireno se suočio s njom i hrabro gledao smrti u oči.

A o smrti sveti Franjo Asiški pjeva:

„Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri nam tjelesnoj smrti,
kojoj nijedan čovjek umaći neće.

Ja o onima koji umiru
u smrtnim grijesima!

*Blaženi oni koje će ona naći
u tvojoj presvetoj volji,
jer im druga smrt neće nauditi.“*

Nema lagane smrti, ali kad se umire s nadom, kad smo u miru i prijateljstvu s Bogom, kad smo okajali svoje grijeha i primili od Boga oprostjenje po sakramentu sv. ispovijedi i okrepu za put na drugi svijet po sakramentu sv. pričesti – onda je i smrt blažena i blagoslovljena, ***jer se ona onda ne doživljava kao kraj života, nego upravo suprotno: kao prestanak muka i nevolja i kao ulazak u sretni, vječni život.*** Koliko god da je umiranje teško, ono je za čovjeka vjernika prelazak iz smrti u život.

Tko god se rodio, on mora i umrijeti. Mi cijeli svoj život sasvim ispravno možemo promatrati kao **polagano umiranje** – odnosno, vjerničkim rječnikom rečeno: ***kao prelaženje iz smrti u život***, u vječni život u Kraljevstvu Božjem.

Ja o onima koji život promatraju drukčije, koji žive samo do tjelesne smrti – jer takvima prijeti i duhovna smrt, a tek to bi bilo tragično. A dokle god nas ovo naše polagano umiranje u sjeni križa Kristova malo po malo uvodi u puninu života, sve dotle ***„sve patnje sadašnjega vremena nisu ništa prema budućoj slavi koja se ima očitovati u nama“*** – kako to lijepo kaže sv. Pavao apostol u poslanici Rimljanima (Rim 8, 18).

Nema toga socijalnog, zdravstvenog, mirovinskog ili životnog osiguranja, koje bi nam moglo osigurati dug i sretan život na ovom svijetu. Dug nam je život besplatno, bez ikakve naše zasluge, osigurao sam Bog, naš Stvoritelj. Taj život je ne samo dug, nego upravo vječan. Nikad i nigdje nema kraja.

A hoće li on biti sretan ili nesretan – to ovisi jedino o nama. Bog nam nudi sreću, iako se u nju ulazi samo čestitim, poštenim vjerničkim životom, kroz brojne nevolje, kroz trpljenje, muku i smrt. Ako ne prihvatimo taj put, onda smo u opasnosti da nam taj dugi, predugi vječni život bude – ne daj Bože, nesretan!

Mi smo danas ovdje da molimo Boga da ovaj vječni život za našega fra Franju bude od samoga početka sretan i blažen, među svecima Božjim.

Znamo mi da smo grešni ljudi i da tu sreću ne zaslužujemo. Ali se upravo zato utječemo Božjem milosrđu i prikazujemo Gospodinu svoje molitve i žrtve, uključene u najsvetiju molitvu i jedinu novozavjetnu žrtvu – svetu misu, nekrvnu žrtvu Isusa Krista, spomen-čin njegove muke i smrti na križu.

Moleći za našeg pokojnog fra Franju, molimo ujedno i za sve ostale naše pokojne i za sve duše u čistilištu, a posebno za one kojima je naša molitva najpotrebnija.

Uz to, neka svako naše sudjelovanje na sprovodima naših milih i dragih bude i priprema za našu osobnu smrt i za naš sprovod. Stari je mudrac rekao: „*Kad si se rodio, svi su se oko tebe radovali, a ti si plakao. Živi tako da na dan tvoje smrti svi oko tebe plaču, a ti da se raduješ!*“ Samo takav život ima smisla: ako se možemo radovati na dan svoje smrti zbog prelaska u dom svog nebeskog Oca, gdje „*smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli*“ (Otk 21, 4). Tu sreću molimo od Gospodina za našeg pokojnog fra Franju.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

Dopis uzoritog kardinala Vinka Puljića

Mnogopoštovani oče Provincijale!

Primio sam tužnu vijest, da je umro fra Franjo Filipović u Zagrebu, a da će sprovod biti 12. listopada u Dubravama.

Kako taj dan imam zakazane sjednice te ne mogu osobno uzeti učešća u sprovodnoj sv. Misi i ispraćaju, zato sam zamolio dekana preč. Veselka Župarića da me zastupa na toj sv. Misi i obredima sprovoda.

Ovim Vama, o. Provincijale, kao i cijelom bratstvu u provinciji, posebno braći franjevcima u Dubravama, te bližoj i daljnjoj rodbini pokojnog fra Franje izražavam najiskrenije izraze kršćanske sućuti. Dušu pokojnog fra Franje preporučam milosrdnom Bogu da ga primi u zagrljaj svoje vječne Božanske ljubavi. Pokojni fra Frano je svoje čistilište imao na zemlju trpeći svoju bolest, te se nadam da će ga Isus Krist primiti u zajedništvo kraljevstva Božjega u nebu.

Ne mogu zaboraviti njegovo hrabro i vjerno držanje u ratu služeći narodu u tom kraju, čega sam osobno svjedok dok sam obilazio njega i mons. Miju Perića u Bijeloj za vrijeme nemilih ratnih i poratnih događanja.

Pridružujem se molitvi za dušu brata misnika i fratra fra Franje i s dužnim poštovanjem ispraćaju zemnih ostataka do mjesta gdje će čekati uskrsnuće mrtvih. Neka mu Gospodin udijeli vječni mir i svjetlost vječnu.

Dok Vam upućujem izraze kršćanske sućuti, također sve Vas pozdravljam i na sve sudionike zazivam obilje Božjeg blagoslova!

FRA ANDREJ MATOC (1965 - 2010)

Oproštajni govor gvardijana fra Ilije Božića na sprovodu + fra Andreja Matoca

Dragi Josipe, oče pokojnog fra Andreja, dragi fra Andrejev brate Željko, draga rodbino, braćo i sestre!

Kao gvardijan ovog samostana kojemu je po našim tradicijskim običajima fra Andrej pripadao želim se od njega oprostiti u ime braće samostana i samostanskog područja kao i u ime svih Vas koji ste fra Andreja voljeli i poštovali. Fra Andrej je rođen 26. listopada 1965. u Varešu u obitelji Josipa Matoca i majke Zlate r. Šimić. Na krštenju je dobio ime Andrija i krstio ga je 28. studenog 1965. fra Ruđer Radoš u vareškoj crkvi sv. Mihovila.

Prva vijest o iznenadnoj i teškoj fra Andrejevoj bolesti, izljev krvi u mozak, koja se dogodila 23. veljače ove godine, iznenadila je i zabrinula kako fra Andrejeve najbliže tako i nas franjevce. U tom času fra Andreju najbliži naš subrat i dugogodišnji dušobrižnik u Australiji fra Drago Prgomet izvijestio nas je o hitnom prebacivanju fra Andreja iz Wollongonga u Sidney. Tu je izvršen osmosatni operativni zahvat koji je imao dobar ishod i fra Andrej se počeo brzo oporavljati. Za nekoliko dana smo mogli s njim razgovarati putem telefona. I kasnije komplikacije oko zarastanja postoperativne rane uspješno su uklonjene. Nade i očekivanja fra Andrejeva vraćanja svojim dušobrižničkim poslovima postajali su sve realniji. No, fra Andreja je pogodilo ponovno izlivanje krvi u mozak 14. listopada od kojega je istoga dana i preminuo.

U ispovijedi kršćanske vjere ispovijedamo i vjeru u uskrsnuće mrtvih, a u misnom hvalospjevu slušamo da se „naš život mijenja, a ne oduzima.“ I kad se spustimo u dubine vjere i čujemo ove riječi u punoj otvorenosti srca, naša ljudska narav ne prestaje s pitanjima. Ne iz očajja, već iz vjere smijemo pitati: Bože, zar ga nisi prerano pozvao? Fra Andrej je bio na početku svog svećeničkog djelovanja. Kao svećenik je služio nepunih osam godina. No tajna smrti i tajna Božjeg nedokučivog nauma izmiče našim prosudbama, željama i htijenjima.

Samo fra Andreju znani razgovor s Bogom iznenada je u zreloj dobi promijenio njegov životni put. U tridesetoj godini poslije završenog dijela ekonomskog fakulteta, koji je zbog rata morao prekinuti, fra Andrej se odlučio za svećenički život u našoj zajednici Bosni Srebrenoj. Njegova odluka nije bila, kako se to zna često dogoditi, izraz površnog zanosa ili bijega od grube realnosti života u svijetu. Bio je to odgovor na Božji poziv u čiju se iskrenost i odlučnost nije bilo teško uvjeriti po njegovu odnosu prema obvezama i odgovornosti u procesu odgoja i izobrazbe. Tijekom studija fra Andrej se svrstao među najuspješnije studente. Jednaku odgovornost i predanost svjedočio je i u svom pastoralnom djelovanju kao samostanski vikar i ekonom ovdje u ovom samostanu te kao župni vikar u Busovači, a potom kao dušobrižnik na Hrvatskoj katoličkoj misiji u

Austrliji, u gradu Wollongongu. Fra Andrejeva zainteresiranost za ovaj samostan nije izostala ni u dalekoj Australiji. Znao je animirati kako naše iseljene župljane u Australiji, tako i druge vjernike da pomognu samostanske projekte, osobito projekt sanacije naše crkve.

Svatko ima svoj doživljaj nekog čovjeka i zapaža određena svojstva koja drugi ne primjećuju. Međutim postoji kod ljudi i nešto što je opće primjetno. Kod fra Andreja je to bila jedna posebna vrsta smirenosti i pomirljivosti. Konflikt je njemu bio posve stran, veoma često na vlastitu štetu. Kod drugih je uvijek uočavao dobru stranu. Takvim svojstvima je privlačio mnoge ljude, ali nije bilo malo onih koji su ih zlorabili. Toga je fra Andrej bio svjestan, ali je to doživljavao kao ljudsku slabost, a ne kao zloću.

Navedena plemenita svojstva fra Andrej je ponio iz svoje obitelji i njima se posve prirodno uklopio u franjevačku zajednicu i franjevački stil života koji je započeo postulaturom u samostanu u Rami 1994. Do tada je uglavnom boravio u rodnom Varešu. Tu je završio osnovnu i srednju školu, a potom upisao ekonomski fakultet u Sarajevu. U Rami je obukao franjevački habit 2. listopada 1995. godine i time stupio u novicijat koji je završio u Italiji u samostanu Bellmonte. Prve zavjete je položio u Zoviku 4. listopada 1996., a svečane na Plehanu 14. rujna 2001. godine. Za đakona je zaređen 1. svibnja 2002. u Olovu, a za svećenika 1. studenoga 2002. u Sarajevu. Studij teologije je završio na Franjevačkoj teologiji od 1996. - 2002. Od 2003. - 2006. bio je u ovoj župi i samostanu župni i samostanski vikar te ekonom samostana. Od godine 2006. - 2007. služio je kao žuni vikar u župi sv. Ante u Busovači, a od 22. listopada 2007. do svoje prerane smrti služio je na Hrvatskoj katoličkoj misiji u Wollongongu, u Australiji.

Dragi subrate fra Andreju, Bog koji nas ne mjeri po dužini životnog vijeka i po količini učinjenih djela, već po unutarnjoj odanosti i vjeri, neka nagradi svojim očinskim milosrđem i ljubavlju Tvoje odano služenje u njegovu Vinogradu na ovom svijetu. Počivaj u svojoj bosanskoj zemlji koju si, to znamo, iskreno volio.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Andreja Matoca

Bože moj, nemoj me uzeti u sredini dana mojih! (Ps 102, 25)

Draga braćo svećenici,
cijenjene časne sestre,
poštovana ožalošćena fra Andrejeva rodbino,
dragi vjernici, prijatelji našeg pokojnog fra Andreja Matoca! –

Gospodin udijelio vječni pokoj fra Andrejevoj duši, a svima vama dao utjehu vjere, utemeljene na čvrstoj nadi uskrsnuća i vječnog života s Uskrslim Kristom!

Starozavjetni molitelj u Ps 102. moli ovako: „**Bože moj, nemoj me uzeti u sredini dana mojih!**“ (Ps 102, 25). Ova nam je molitva jako bliska, osobito danas, kad sahranjujemo mladog čovjeka, kojega je Gospodin uzeo upravo u sredini prosječnog ljudskog vijeka.

No, moramo priznati da psalmist ne moli da ga Bog ne uzme u sredini prosječnog ljudskog života, nego: „**Nemoj me uzeti u sredini dana mojih!**“ ...

Gdje je ta sredina dana mojih? Tko to zna? – Nitko, osim jedinoga Boga!

Čak ni oni dani što ih imamo, nisu naši, nego su Božji dar nama. Hoće li taj dar biti veći ili manji, hoće li nam život biti duži ili kraći – to ovisi o Bogu Darovatelju, koji nam nije dužan dati ni jedan jedini dan, a pogotovo ne dugi niz godina. Koliko god nam je života Bog darovao, moramo mu za to biti zahvalni.

Očito, **mi „doista ne znamo što da molimo kako valja, ali se sam Duh za nas zauzima neizrecivim uzdasima“**, kaže sv. Pavao u Poslanici Rimljanima (8, 16).

Kako nam to pomaže Duh Božji? Duh Božji nam pomaže reći: „**Oče, ... budi volja tvoja**“ – onako kako nas je Isus naučio moliti u molitvi Očenaša (usp. Mt 6, 9-10). A slično je molio i sam Isus u Getsemanskom vrtu: „**Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoide ova čaša. Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti**“ (Mt 26, 39). Tako je Isus molio u Duhu Očevu. To je molitva koja se sviđa nebeskom Ocu.

Je li naš fra Andrej smogao snage da u odlučujućem trenutku uputi Bogu takvu molitvu? – Nadamo se da jest. A i ako nije, neka mu naše molitve budu na pomoć.

A što reći ožalošćenom ocu, bratu i ostaloj fra Andrejevoj rodbini i prijateljima? ... Teško je tu bilo što reći, osim opet ponoviti onu Isusovu molitvu: „**Oče, ... budi volja tvoja!**“

U ovom kontekstu pada mi na pamet jedan slučaj, koji se dogodio prije nekih petnaestak godina u Đakovici, na Kosovu. Neki je mladi vozač u brzini izgubio kontrolu nad autom, naletio je na trotoar i pregazio dvoje djece, brata i sestru – jedno od 10, a drugo od 12 godina. Djeca su na mjestu ostala mrtva. Zamislite kako je stravično ta nesreća morala pogoditi njihove roditelje, koji nisu imali više djece, osim tih dvoje!? ...

Vozač je odmah, posve opravdano, odveden u zatvor; a njegovi roditelji – s jedne strane iz duboke boli i sućuti zbog te teške tragedije, a s druge strane i iz straha za svoju obitelj, zbog opasnosti od krvne osvete, koju bi mogla prouzročiti takva tragedija – odmah su poslali posrednike ocu te djece i zamolili ga da im dadne „*besu*“ (*tj. časnu riječ da im se kroz određeno vrijeme neće osvetiti, kako bi se mogli slobodno kretati*), a ujedno i da im dopusti da dođu na sahranu njegovoj djeci.

Na njihovo veliko iznenađenje otac poginule djece ih je jako lijepo primio. Pred svim okupljenim narodom rekao je ne samo da im daje časnu riječ da se neko vrijeme mogu slobodno kretati, nego potpuno oprašta krv svoje djece ne samo njihovoj obitelji, nego i nesretnom vozaču. Obrazložio je to ovako:

„Ja i moja žena više godina nismo mogli imati djece, a silno smo ih željeli. Molili smo Boga da nam dadne barem jedno dijete. A eto, hvala Bogu, On nam ih je darovao dvoje – dva prekrasna anđelčića: sinčića i kćerkicu! Bili su zdravi, lijepi, pametni, sposobni, veseli, razigrani... Oni su našu kuću ispunili srećom i radošću. Dvanaest godina smo uživali u tom neizrecivom Božjem daru. Bili smo presretni s njima.

Sad ih je Bog opet uzeo k sebi. Njegovi su bili i On ih je k sebi uzeo! Mi smo mu zahvalni što nam ih je dao. Zahvalni smo mu što smo ih imali i što smo smjeli uživati u njihovu društvu punih 12 godina. Nek vam je halal! Oprošteno vam je. Mi sad imamo dva predivna anđela u nebu...“

To su riječi dobrog oca, koji je ostao bez ijednog djeteta. Riječi vjernika, koji je i u najbolnijem trenutku svoga života znao zahvaliti Bogu za njegov neprocjenjivi dar i znao se u potpunosti podložiti volji Božjoj. Dao Bog da i mi znademo uvijek tako radosno i zahvalno prihvaćati volju Božju!

Braćo i sestre, naš je fra Andrej umro u najboljim godinama života. Žao nam je i teško nam se pomiriti s tom činjenicom. Ali tko nama može garantirati da i mi nećemo iznenada umrijeti?

Računajmo uvijek s time da nam je ostalo još samo malo vremena. Iskoristimo to malo vremena na dobro: da učinimo što više dobra – na slavu Božju i na dobrobit naših bližnjih.

Na poseban način molimo i žrtvujemo se za duše u čistilištu, osobito za one za koje nitko više ne moli i kojima je naša molitva najpotrebnija.

A ovu sv. misu i sveti obred sahrane mi prikazujemo Bogu za dušu pokojnog fra Andreja – da mu Bog oprostí sve njegove grijehé i propuste (*jer nema čovjeka bez grijeha*), i da ga po svom neizmjernom milosrđu pridruži svojim svetima. Amen.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine! ...

Dopis uzoritog kardinala Vinka Puljića

Mnogopoštovani oče Provincijale!

Primio sam tužnu vijest o smrti mladog svećenika i fratra fra Andreja Matoca, kojeg sam redio za svećenika 2002. godine.

Vama osobno, kao i cijelom franjevačkom bratstvu provincije Bosne Srebrene, te posebno samostanu u Kraljevoj Sutjesci, kao i ožalošćenij bližoj i daljnjoj rodbini, upućujem najiskrenije izraze kršćanske sućuti. S Vama se ujedinijem u molitvi za dušu pokojnog fra Andreja, da ga Gospodin primi u svoje kraljevstvo vječnog svjetla i ljubavi.

Svima ožalošćenima želim jakost vjere utemeljenu na Uskrsnuću Kristovu, jer u toj nadi živimo i umiremo.

Uz izraze sućuti iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Ispraćaj posmrtnih ostataka fra Andreja Matoca u Wollongongu

U Australiji je iznenada preminuo mladi hrvatski svećenik fra Andrej Matoc, član Franjevačke provincije Bosne Srebrene, voditelj Hrvatskog katoličkog centra u Wollongongu. Upravo na dan njegova 45. rođendana, 26. listopada okupili su se u hrvatskoj crkvi u Wollongongu brojni australski Hrvati sa svojim svećenicima i časnim sestrama. Pridružili su im se i australski svećenici zajedno s generalnim vikarom wollongonške biskupije, msgr. Bryanom Jonesom, i tajnikom Australske franjevačke provincije sv. Križa, Phillipom Miscambleom. Među ostalima na ispraćaju je bio i hrvatski veleposlanik iz Camberre Vincencije Biuk te hrvatska konzulica iz Sydneya Mirjana Piskulić.

Euharistijsko slavlje predvodio je požeški biskup Antun Škvorčević u zajedništvu s biskupom Gerardom Žardinom iz Perua. Sve nazočne pozdravio je fra Drago Prgomet, suradnik preminulog fra Andreja Matoca u Wollongongu.

U uvodnoj riječi biskup Škvorčević je pozvao sudionike slavlja da Isusovoj ljubavi i žrtvi na oltaru povjere život i smrt preminulog svećenika fra Andreja. U homiliji biskup je istaknuo kako je čovjek biće trajnih oprostaja, da se stalno s nekim rastajemo i ne znamo kamo konačno odlazimo i da je tu tjeskobu apostol Toma sročio Isusu u pitanje: „Gospodine, ne znamo kamo odlaziš, kako onda možemo put znati?“ U Isusovu odgovoru: „Ja sam Put, Istina i Život“ biskup je protumačio svećenički životni put fra Andreja i zaključio nadom da ga je uskrsli Gospodin primio u puninu svoje proslave.

Zahvalio je fra Andreju za sve dobro koje je tijekom svoga zemaljskog svećeničkog služenja učinio, osobito u Wollongongu. Izrazio je kršćansko suosjećanje fra Andrejevoj redovničkoj subraći, hrvatskim vjernicima Wollongonga i svima drugima koji za njim tuguju.

Nakon popričesne molitve s fra Andrejem su se oprostili prigodnim riječima msgr. Bryan Jones, generalni vikar, Fr. Phillip Miscamble, tajnik Australske franjevačke provincije, vlč. Mato Križanač, voditelj Hrvatskog katoličkog centra Clifton Hill u Melbourneu, fra Drago Prgomet, Marjan Šušnja iz zajednice vjernika Wollongonga i fra Nikica Zlatunić, voditelj Hrvatskog katoličkog centra u Brisbaneu.

Tijelo preminulog fra Andreja sudionici slavlja ispratili su do izlaza iz crkvenog dvorišta. Biskup Škvorčević poželio mu je sretan put u domovinu Bosnu i Hercegovinu, gdje će u Kraljevoj Sutjesci 2. studenog biti položeno u grob, a dušu mu povjerio Bogu Stvoritelju da u njemu nađe svoj vječni mir.

Fra Andej Matoc (Vareš 1965 – Wollongong 2010)

Fra Andrej Matoc, svećenik Franjevačke provincije Bosne Srebrene, porijeklom iz Vareša, koji je kao voditelj Hrvatske katoličke misije u australskom Wollongongu, od posljedica moždanog udara naglo preminuo 14. listopada 2010. u kući tamošnje misije, rođen je 26. listopada 1965. u obitelji Josipa Matoca i majke Zlate r. Šimić. Na krštenju je dobio ime ANDRIJA. Krstio ga je 28. studenog 1965. fra Ruđer Radoš, duhovni pomoćnik u župi, kasniji gvardijan u Sutjesci i vareški župnik koji je smrtno stradao u prometu 1990.

Fra Andrejev otac Josip Matoc porijeklom je iz Ludbrega u Hrvatskoj pa to objašnjava porijeklo ovog u Varešu jedinstvenog prezimena Matoc. Kao mladi radnik Josip je postao stipendista vareške željezare. Tako se po završetku školovanja zaposlio u Varešu. Tu se oženio Vareškom Zlatom Šimić stekavši s njom obitelj. Ovdje je proveo cijeli radni vijek, a ovdje i danas živi.

Osim Andreja, Josip i Zlata rodili su i kćer Vlastu koja je 1961. umrla u bolnici mjesec dana poslije rođenja. Nakon nje rodio im se sin Željko koji danas ima svoju obitelj i živi u Sarajevu.

Majka Zlata je umrla 9. kolovoza 1994. u Varešu od moždanog udara kada joj je bilo 60 godina. Andrej je tada kao već 29-godišnjak, bio u postrojbama Hrvatskog vijeća obrane.

Osnovnu i srednju školu završio je u Varešu. Bio je odličan učenik kojega nikada nije trebalo tjerati da piše zadaću.

- Andrej je bio jako živahno dijete, nije ga bilo ravnog, veli za njega otac mu Josip. -Kad se djeca igraju, pripovijeda on, svaki roditelj djecu bi traži po zemlji, ja sam njega tražio po drveću. To je bila slika njegovog karaktera, živahan. Bio je pravo dijete i nikada nije dao na sebe, prisjeća se njegov otac

O njegovoj dječjoj pa potom mladalačkoj živahnosti svjedoči njegovo zanimanje za sport. Skijanje mu je bio sport broj 1. Vareš je na 800 metara nadmorske visine, okružen planinama i u to vrijeme brojnim skijaškim stazama. Dječak Andrej volio je planinarenje i boravak u prirodi. Bio je izviđač, štoviše načelnik izviđačkog štaba u Varešu. Kao ministar služio je svećenicima kod oltara sve do polaska u srednju školu.

Kako su oboje roditelja bili zaposleni, o njemu i bratu preko dana se brinula baka Katarina koja je umrla 1991. godine napunivši 90 godina. Ona je ponajviše zaslužna za Andrejev vjerski odgoj i tu je on, u njevoj školi, dobio temelje duhovnog zvanja, svjedoči otac Josip.

Kada je 1992. došao rat u BiH, Andrej je bio na samom kraju studija Ekonomije u Sarajevu. Prekinuvši studij u travnju 1992., vratio se u Vareš gdje se uključio u lokalne postrojbe Hrvatskog vijeća obrane. Slijedio je pad grada u studenom 1993. i zbjeg hrvatskog pučanstva koje je otišlo prema Kiseljaku i dalje prema Hercegovini i Hrvatskoj. Vojnik Andrej ostao je s preostalim hrvatskim postrojbama na crti obrane vareških sela Pržića i Daštanskog sve do 1994. mjeseca rujna kada je od vojnih vlasti dobio dopuštenje da se razvojači i nastavi prekinuti studij Ekonomije.

Na takvu Andrejevu odluku vjerojatno je snažno utjecala i smrt majke Zlate tih dana. Andrej je ta smrt jako potresla i s njom se, prema očevu kazivanju, Andrej promijenio.

Kako bi nastavio zbog rata prekinuti studij Ekonomije, Andrej je 1995. otišao u Zagreb pa u Ludbreg. Tamo je bio nekoliko mjeseci i tu se u samo njemu i Bogu znanim okolnostima, predomislio odlučivši se neočekivano za duhovni poziv. Bio je u kontaktu sa svećenikom porijekom iz Vareša, bosanskim franjevcem, sada također pokojnim, fra Pavom Obrdaljem te je upravo njemu izrazio želju da postane franjevac. Pokojni fra Pavo mu je u tome najviše i pomogao dogovorivši mu uskoro s upravom Provincije boravak u samostanu u Rami.

U tom samostanu Andrej je godinu dana kasnije prvi puta obukao franjevački habit. Bilo je to 2. listopada 1996. na blagdan Anđela čuvara, (točno šest godina nakon pogibije svećenika koji ga je krstio). Habit je obukao pred 68 franjevaca koji su tog dana pristigli u Ramu na tradicionalni franjevački sastanak rogožine. Već 31-godišnji fra Andrej nije imao nikakvog straha pred takvim auditorijem i to će biti odlika svih njegovih franjevačkih i svećeničkih godina: zrelost, odlučnost, odriješitost i žurnost u radu, životu, kontaktima, odlukama, činjenju dobra.

Fra Andrej je zbog takvog svog temperamenta ali i od Boga darovanih sposobnosti, ekspresno i sigurno prošao kroz svoje franjevačko-bogoslovske formacijske godine. Godinu novicijatske kušnje završio je u Italiji kamo je Novicijat bosanskih franjevaca bio u izbjeglištvu od 1992. Teološki studij započeo je 1997. u izbjeglištvu u Samoboru gdje je od 1992. bila smještena sarajevska Franjevačka teologija. Nastavio ga je u Sarajevu kamo se uskoro Franjevačka teologija povratila.

Doživotne zavjete kao 36-godišnjak, fra Andrej je položio na temeljima crkve sv. Marka na Plehanu kod Dervente, 2001. godine, sada pred stotinjak svećenika, ponovno na sastanku zvanom rogožine. Za đakona je zaređen sljedeće godine, 1. svibnja 2002. u Svetištu Gospe Olovske. Zaredio ga je nadbiskup kardinal Vinko Puljić pred velikim brojem svećenika i više od tisuću hodočasnika koji se svakog 1. svibnja okupljaju u ovom svetištu, na početku Gospinog mjeseca svibnja.

Đakonsku praksu fra Andrej je obavljao u župi i samostanu sv. Ive Krstitelja u Kraljevoj Sutjesci. Kada je taj period od pola godine završio, a fra Andrej diplomirao teologiju, iz toga je samostana pošao na svoje ređenje za svećenika. Bilo je to 1. prosinca 2002. Zaredio ga je u sarajevskoj katedrali nadbiskup kardinal Vinko Puljić.

Nakon ređenja za svećenika, u župi i samostanu u Kraljevoj Sutjesci ostao je i kao kapelan. Mladu misu slavio je u Varešu, 6. srpnja 2003. U istom mjesecu te 2003. kod redovitih promjena osoblja na župama gdje su franjevci, fra Andrej je odlukom Uprave određen za župnog i samostanskog vikara te ekonomu samostana. Osim redovitih svećeničkih dužnosti, fra Andrej je kao mladi misnik bio zamjenik gvardijana te osoba odgovorna za materijalnu brigu oko samostana i njegovo financijsko poslovanje.

Fra Andrej je sve to obavljao u duhu svoga karaktera, samostalno, brzo i suvereno, učeći se u hodu a koristeći se obilno svojim raskošnim intelektualnim i komunikacijskim talentima, širokim iskustvom iz života kao i znanjima stečenim na studiju ekonomije. Zbog toga se iako je bio mladi svećenik, odlično snašao na tom svom prvom radnom mjestu u Kraljevoj Sutjesci. Treba uzeti u obzir da je samostan Kraljeva Sutjeska jedno od najzahtjevnijih mjesta za svakog svećenika, posebno mladoga. Ovaj franjevački samostana jedan je od tri stožerna samostana bosanske franjevačke provincije. Može se s pravom reći da je on kultno mjesto za franjevce i katoličku vjeru u BiH, višestoljetna franjevačka, katolička i hrvatska kolijevka. Raditi i živjeti u njemu je i za fra Andreja bilo nešto prestižno no istodobno je to bila i veoma izazovna, zahtjevana zadaća

u svakom pogledu, kako svećeničkom tako i onom upravljačkom i organizacijskom. Samostan i crkva su nacionalni spomenici BiH, odredišta hodočasnika, gostiju, medija, kulturne i znanstvene javnosti. U fra Andrejevo vrijeme u njemu je živjelo 12 osoba što svećenika, što časnih sestara i vanjskih osoba. Događivalo se muzejsko krilo samostana, počela je obnova crkve, radilo se intenzivno na povratku prognanih i izbjeglih, kontaktima s njima i s iseljenicima te se istodobno činilo što se moglo na duhovnoj i materijalnoj obnovi župe koja je 1993. teško stradala ostavši bez deset tisuća svojih vjernika.

Sve su to bili veoma zahtjevni poslovi. Kako je fra Andrej bio neumoran i nije se štedio, nesebično se davao župi, samostanu i ljudima. Polje rada bilo je široko a on je tome pridodavao svoj mladalački, činilo se neiscrpni žar. Ni ovdje ga nije trebalo tjerati da radi svoje zadaće.

Neka mu Bog nagradi sav taj njegov trud i ljubav za tu župu, samostan i vjernički i hrvatski puk kojemu je nesebično služio.

Sličnim žarom fra Andrej je nastavio i u župi Busovača kamo je, opet u redovitim promjenama 2006. premješten za župnog vikara. Dio njegove životne i svećeničke dinamike, prerano prekinute, doživjeli su zasigurno i vjernici kojima je služio u Australiji.

Može se reći da je fra Andrej živio jako brzo. Sav se unosio u svoje djelovanje, sav se tome predavao i u tome sagorijevao. Nažalost, brže nego što je sam bio svjestan i znatno brže nego što bi mu itko poželio. U našim se očima njegov život prerano ugasio, u Božjim pak – točno na vrijeme. I to je ono što i ovoj smrti daje smisao. Mi smo izgubili, a Bog je nadamo se, želimo to vjerovati, s njim pročišćenim naporom, trudom, patnjom – dobio, dušu prikladnu da, po beskrajnoj milosti Božjoj i Kristu Spasitelju, uđe u veselje Gospodara svoga.

Nadamo se i molimo da se ovom svojom ranom smrću rodio za vječnost. Da se u njegovom životu i smrti dogodilo upravo ono kako stoji u Knjizi Mudrosti: „A pravednik ako i umre prijevremeno, naći će mir.(...) I jer je ugađao Bogu, On ga je zavolio, i jer je živio među grešnicima, On ga je uzeo k sebi. Uzdignut je da zloća ne bi izopačila njegov razbor, ili da mu himba ne zavede dušu“ (Mudrost 4, 7.10-11). Nadamo se i Boga molimo da je njegovu ljudsku i svećeničku žrtvu primio, posebno njegovo svećeničko i ljudsko nošenje s posljedicama moždanog udara u zadnjoj godini njegova zemaljskog života. Po ovom križu Bog ga je pohodio, spasonosno suobličio Kristu patniku i Velikom svećeniku. Stoga, molimo danas da dušu fra Andrejevu Bog primi u svoj vječni mir. Fra Andrej, hvala ti i po milosti Božjoj, do viđenja u vječnoj domovini!

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

Fra Vjeko E. Tomić
fra Andrejev kolega iz Kraljeve Sutjeske 2002-2006

Posljednje pismo pok. fra Andreja Matoca mnp. ocu provincijalu fra Lovri Gavranu

Wollongong, 3. 10. 2010.

Bona festa!

Mnogopoštovani oče provincijale, fra Lovro!

Samo da vam javim da sam se prije nekoliko dana posve vratio u Centar i da sam ponovno potpuno preuzeo njegovo vodstvo. Par dana prije toga konzultirao sam se s mojim glavnim liječnikom specijalistom koji je rekao da su svi moji nalazi već nekoliko mjeseci uredni i da je moje zdravstveno stanje sada dobro. Za vjerojatno dva do tri mjeseca, ovisno od duljine liste čekanja na kojoj se i ja nalazim, bit će potrebno napraviti još jednu manju kiruršku estetsko-sigurnosnu intervenciju koja će trajati jedan do dva sata i nakon koje ću trebati ostati u bolnici dva do tri dana i ako sve to prođe s pomoću Božjom kako treba, time će, hvala dragom Bogu i Gospi, u cijelosti biti završeno moje liječenje.

U međuvremenu sam i aktivan na različitim područjima života i rada u zajednici gdje smo, osim obavljanja redovitih pastoralnih aktivnosti, tijekom nekoliko zadnjih tjedana postavili i novi pod u crkvi a sutra u povodu svetkovine našeg Utemeljitelja svetog Franje Asiškog bit ću na prigodnom susretu i bratskom ručku s braćom franjevcima Zagrebačke franjevačke provincije svetih Ćirila i Metoda kod australskog provincijala fra Paula Smitha. To je ujedno prigoda i da koordiniramo naše zajedničke aktivnosti. U slijedeću nedjelju ugostit ćemo biskupa Gerarda koji je hrvatskog podrijetla a trenutno je na službi u državi Peru u Južnoj Americi. Nakon svetog misnog slavlja koje će on predvoditi, organizirat ćemo humanitarni ručak u našem centru s ciljem prikupljanja financijske potpore za potrebe njegove biskupije.

Od osamnaestog do dvadeset i drugog listopada ove godine imat ćemo u Melbourneu duhovne vježbe za hrvatske svećenike u Australiji koje će voditi biskup Antun Škvorčević, na kojima ću i ja sudjelovati, a iza toga trideset i prvog listopada ove godine imat ćemo svetu krizmu u našem centru, koju će podijeliti isti biskup Škvorčević.

Do konca godine planiramo završiti još postavljanje prigodnog brončanog spomenika koji je već izliven i uređenje parka na Hrvatskom groblju Wollongong, a sudjelovat ćemo ako Bog da i u prigodnim proslavama dvadeset i pete obljetnice sydneyjskih Hrvatskih katoličkih centara u St. John's Parku i Blacktownu. Organizirat ćemo potom svečanu liturgijsku proslavu Božića u našem centru, a po završetku božićnog blagoslova obitelji očekujemo i vaš ranije najavljeni dolazak u Australiju sredinom mjeseca veljače slijedeće godine. Kad budemo imali sve detalje i točne termine vašeg boravka ovdje, organizirat ćemo prigodne susrete s australskim provincijalom i mjesnim biskupima.

U povodu sutrašnje svetkovine našeg utemeljitelja svetog Franje Asiškog, vama i braći naše Provincije, bona festa!

Mir i Dobro!

Fra Andrej Matoc

FRA FRANJO GREBENAR (1951 - 2010)

Oproštajni govor gvardijana fra Zorana Livančića na sprovodu + fra Franje Filipovića

Fra Franjo se rodio u Malom Mošunju u župi Vitez 12. studenog 1951. Roditelji su mu Jozo Grebenar i Slavka r. Gudelj. Osnovnu školu završio je u Vitezu, franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom. Obukao je franjevački habit u Visokom 14. srpnja 1970. Novicijat je proveo u Kraljevoj Sutjesci gdje je položio i prve zavjete 13. srpnja 1971.

Nakon završenog novicijata, nastavio je studij na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu 25. kolovoza 1971. Završivši dva semestra teologije u Sarajevu (1971-1972), pozvan je na odsluženje vojnog roka, a potom nastavlja studij teologije i završava osam semestara (1974-1978). Svečane zavjete položio je u Sarajevu 19. listopada 1977. Zbog tada aktualnih okolnosti uprava Provincije ga šalje na studij u Njemačku u Münster gdje završava studije teologije tj. završne dvije godine (1978-1980). Zaredio ga je u Münsteru biskup fra Hadriano Hypolito za đakona 7. svibnja 1979, za svećenika 12. svibnja 1979.

Obavljao je sljedeće pastoralne službe: župni vikar u Tolisi (1979-1980), župni vikar u Podhumu kod Livna (1980-1982), župni vikar u Breškama (1982-1984), župni vikar u Podmilačju (1984-1985), župnik u Drijenči (1985-1988), župnik u Novoj Biloj (1988-1994), župni vikar u Novoj Biloj (1994-2000), župni vikar u Brajkovićima (2000-2004), župni vikar u Ovčarevu (2004-2006), župni vikar u Novoj Biloj (2006-2010.).

Fra Franjo je umro jučer tj. 1. prosinca 2010. u Novoj Biloj od raka pluća. Opremljen je svetim sakramentima.

Iz ovakvog kratkog kronološkog reda valja posebno izdvojiti i naglasiti fra Franjinu zauzetost oko osnivanja i oko ukupnog rada bolnice u Novoj Biloj, posebno u ratnom periodu od 1992. pa do 1994. godine. Želim danas istaknuti upravo njegovu odlučnost, usprkos svim teškim ratnim okolnostima, u organiziranju Franjevačke bolnice dr. fra Mato Nikolić koja je tijekom rata spasila tolike živote i koja je u kolovozu 1994. godine prerasla u današnju Hrvatsku bolnicu dr. fra Mato Nikolić.

Fra Franjo je često isticao misao da mi učinimo nešto dobro, a Bog onda od toga napravi još bolje. Volio je Isusovu poruku, a ja bih rekao da se trudio i živjeti je: *Što god ste učinili jednom od ove moje najmanje braće meni ste učinili.*

Fra Franjo je od Boga dobio život kakav se rijetko susreće. I kao fratar, mnogima je bio zagonetka. Kao da je to i sam želio. Susretao se s ljudima na samo njemu svojstven način, opušteno i šaljivo, a pogled mu je izražavao ljepotu duše. Ona mu se mogla vidjeti u očima. Bila je to izvorno kršćanska duša kakvu je Bog planirao. Znao je da mu život nije njegov nego da pripada drugima,

što je pokazao vatreno se zauzimajući za gradnju bolnice u Novoj Biloj. Ni bolest nije uzimao ozbiljno jer je slutio da Bog za njega ima najbolje rješenje. Do zadnjeg dana nije ga napuštao njegov smisao za humor, čak i onda kada je vidio da mu nestaje daha. Malo pred smrt izvadio je iz sebe ono malo snage što mu je bilo još preostalo da bi zovnuo svećenika koji mu je svojom pomoću i blagoslovom poravnao put k Bogu.

Poštovani prijatelji i rodbino pokojnog fra Franje Grebenara, sestre Ivka, Mande i Kate i braćo Ivane, Anto i Petre, kao i ostala rodbino. Danas vam izražavam iskrenu sućut u ime naše samostanske zajednice, samostana Guča Gora. Za ono najbolje što čovjek ostavi u nama često nema dovoljno jasne riječi kako bi se i zapisalo, to zapravo ostaje u našoj nutrini. Zbog toga ćemo taj dio svatko čuvati u sebi, a za pokojnog fra Franju moliti da ga njegov imenjaka i utemeljitelja Franjo Asiški povede Isusovim putovima vječnoga mira i dobra.

Danas izražavam iskrenu zahvalnost svima koji su na bilo koji način pomogli pokojnom fra Franji tijekom njegovog liječenja: časnoj sestri Mirjam, fra Danijelu Nikoliću i fra Dominku Batiću, njegovom imenjaku i rođaku Franji Grebenaru Brcku, Predragu Križanoviću Gangi i župnoj domaćici u Novoj Biloj gospođi Željki.

Zahvaljujem svim liječnicima, medicinskim sestrama i osoblju bolnice u Novoj Biloj kao i u bolnicama za plućne bolesti u Travniku, Sarajevu u Podhrastovima, bolnici na Jordanovcu u Zagrebu, kao i prijateljima u Slavonskom Brodu, gospodinu Marku Rukavini, doktorici Lindi Zanki i gospođi Jasni Ćurić iz Zagreba. Zahvaljujem svima koji su svojim molitvama pratili pokojnog fra Franju Grebenara.

Na koncu zahvaljujem i svima koji su na bilo koji način pomogli u organizaciji ovog ispraćaja (časnim sestrama, fratrima, framašima i ostalima).

Neka pokojnom fra Franji svemogući Bog daruje svijetlu stranu svoje vječnosti.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine

Homilija mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + fra Franje Grebenara

Draga braćo franjevci Guče Gore, Nove Bile, Viteza i cijeloga distrikta,
draga braćo svećenici, redovnici i redovnice,
poštovana ožalošćena rodbino,
dragi vjernici, prijatelji pokojnog fra Franje –
Bog, Otac Milosrđa, udijelio vam svoj mir, a našem pokojnom fra Franji vječno blaženstvo!

Nema lake i poželjne smrti. Nitko, dokle god ima snage za život, ne želi umrijeti. Smrt je teška pogotovo onda kad je čovjek još mlad, silno željan života, a svjestan da umire. A to je bio slučaj i s našim fra Franjom. Toliko je želio živjeti, da je svoju razigranu, veselu narav tako disciplinirao, mogli bismo reći: upravo ukrotio, da je do u tančine slušao savjete liječnikâ u svemu što je moglo koliko-toliko koristiti njegovu zdravlju i barem malo mu produžiti život. Ali – smrt je neumoljiva!

Doduše, **velika je Božja milost ne umrijeti iznenada**, nego biti svjestan blizine smrti – upravo zato što su to *privilegirani trenuci*, koje nam Bog u svojoj dobroti daruje, da se što bolje pripremimo za suočenje s Božjom pravdom.

Istina je da je Bog beskrajna Dobrota i Milosrđe, ali On je također i savršena Istina i Pravda. Bilo bi strašno riskantno računati s Božjom dobrotom i milosrđem, a zanemariti Njegovu istinoljubivost i pravednost. Jer, neutemeljeno uzdanje u Božje milosrđe, tj. očekivanje spasenja bez ikakve zasluge i dobrih djela, neoprostiv je grijeh protiv Duha Svetoga – isto kao što je neoprostiv grijeh protiv Duha Svetoga i očaj zbog nedostatka pouzdanja u Božje milosrđe, tj. beznađe da je ikako moguće spasiti se. Doista, kaže Isus: „*Ljudima je nemoguće*“ (Mk 10, 27), ali Bogu je sve moguće. Ljudi se zaista ne mogu spasiti svojom snagom i svojim zaslugama, ali zato je Isus umro za nas i svi se mi spašavamo njegovom zaslugom – ali moramo imati povjerenje i pouzdanje u njega i njegovo milosrđe. To povjerenje i pouzdanje Bog nam uračunava u zaslugu. Naša dobra djela – utemeljena na toj vjeri, nadi i ljubavi – stječu veliku vrijednost pred Bogom, iako su sama po sebi beznačajna za naše vječno spasenje.

Upravo zato i kažem da je velika Božja milost da čovjek ne umre iznenada, nego da je svjestan da mu se smrt polako ali sigurno primiče, kako bi se mogao što više osloniti na Božje milosrđe i ujedno što iskrenije se pokajati za svoje grijehe, moliti od Boga oprostjenje i činiti dostojnu pokoru. Fra Franji je, kao što nam je svima poznato, Bog u velikoj mjeri dao tu milost. On se odavno borio sa svojom teškom bolešću i dugo se pripremao za konačni susret s nebeskim Ocem. Zato smo uvjereni da se on već sada nalazi u krilu Očevu.

Svi oni koji su ga poznavali znaju da je bio po naravi društven, komunikativan, pun humora, vedra i široka duha. Rado se šalio, i to najradije na svoj račun. I nikad se nije prepuštao crnim mislima, razočaranju ili depresiji – kao što se to često zna dogoditi s ljudima slabije vjere. **Ako se vjera može mjeriti životnim optimizmom i vedrinom, onda je fra Franjo bio uistinu čovjek duboke vjere.**

Da je zaista bio čovjek duboke vjere, pokazuje njegov život i njegovo djelo, a pogotovo ono u najkritičnijim trenucima. Naime, krizna vremena najbolje pokazuju kakav je tko – kao što to lijepo kaže narodna mudrost: „*Na muci se poznaju junaci*“. Lako je glumiti dobra čovjeka u vrijeme mira i blagostanja. Ali tko se pokaže čovjekom u kritičnim trenucima, on je uistinu čovjek, uistinu velik. A fra Franjo se pokazao takvim upravo u sudbonosnim trenucima u vrijeme rata, kad je ne promišljajući mnogo – odgovarajući čisto kršćanski i franjevački na poticaj Božjeg Duha – improvizirao bolnicu za ranjenike u vjeronaučnoj sali, a zatim je proširio i na župnu crkvu, nazvavši je: ***Franjevačka bolnica „Dr. fra Mato Nikolić***“, kroz koju je prošlo 11.500 što ranjenika, što drugih pacijenata. Nitko nije znao u tom trenutku koliko će ta bolnica biti smislena i korisna, ali vjera u Boga i odgovorna ljubav prema konkretnom bratu čovjeku u njegovoj nevolji, koja ne može čekati duge procedure i administrativna rješenja, pomogle su fra Franji da donese presudnu odluku u pravom trenutku, koja je imala blagoslovljene plodove.

Još je teža bila odluka kad je došlo naređenje da se iseli i bolnica i sav narod ovih krajeva, kad je fra Franjo, nadahnut opet onim istim Duhom Božjim, rekao: „*Ne!*“ – i preuzeo na se odgovornost za teške posljedice koje bi ta odluka mogla uzrokovati. Ali Bog nije dopustio da zlo nadvlada, nego je dao na osnovu te odluke da naš narod ostane u svojim domovima i opstane u svom zavijaču. Na temelju toga životnog iskustva pokojni fra Franjo svjedoči da „*fratri uvijek žele dobro svome narodu, a Bog učini još bolje*“.

Pokojni fra Franjo je u vrijeme rata i poraća, pomažući ljudima i suočavajući se s nebrojenim nevoljama, dozrijevaao kao čovjek i kao redovnik. Potom ga je napala teška bolest i suočila ga s pitanjem smisla samoga života i smrti. Ta duga neizlječiva bolest bila je za njega pravo čistište ovdje na zemlji.

Kamo sreće da svatko od nas svoje čistilište prođe ovdje, na zemlji. Ono je često puta teško i preteško, ali je daleko lakše, kraće i podnošljivije od čistilišta nakon smrti. Nadamo se da je fra Franjino ovozemno čistilište bilo dostatno ne samo za očišćenje od mana, propusta i grijeha, nego i za usavršenje i posvećenje njegove duše, te da mu drugo čistilište i ne treba i da ga je Bog već pridružio svojim svetima.

A ukoliko mu je ipak potrebna i pomoć naših molitava i molitava cijele Crkve – tu smo! I upravo s tom nakanom i prikazujemo Gospodinu ovu sv. Misu – da Kristova savršena žrtva neizmjerne vrijednosti nadoknadi ono što naše nesavršene ljudske žrtve ne mogu postići.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine! ...

Oproštajni govor generalnog vikara Vrhbosanske nadbiskupije mons. Luke Tunjića

Mnogopoštovani oče Provincijale, kolege svećenici, časne sestre, draga rodbino i prijatelji pokojnog fra Franje, dragi vjernici!

Jučer je u kancelariju Vrhbosanske nadbiskupije stigla obavijest da je u Novoj Bili nakon teške bolesti, blago u Gospodinu, preminuo svećenik redovnik član Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Franjo Grebenar u 31. godini svećeništva, 33. godini redovništva i 59. godini života. Gledajući njegove službe župnog vikara i župnika može se reći da je u relativno kratkom vremenu pastoralno djelovao u većem dijelu naše Nadbiskupije. Svećenički i redovnički život pokojnog fra Franje neopterećen ambicijama isijavao je, na njemu prepoznatljiv način, iz dubine njegove pjesničke duše ljubav prema „malom“ čovjeku, ljubav prema svojoj Franjevačkoj zajednici, Vrhbosanskoj nadbiskupiji, cijeloj Bosni a posebno Lašvanskoj Dolini i Travničkom kraju. Na poseban način su to osjetili vjernici i bolesnici u ratnoj bolnici fra Mato Nikolić, smještenoj u župnoj crkvi za vrijeme rata. Svi ti ratni događaji, stradanja i poraće su nagrivali njegovo zdravlje koje je polako dogorijevalo i prolazilo svoje ovozemaljsko čistilište. Kad je vječni Sudac odredio vrijeme njegova života i smrti pozvao ga je Sebi u vječnu radost. Čvrsto se nadamo i molimo da mu dobri Gospodin sve ljudske slabosti i grijeha oprost i svaku žrtvu i ljubav nagradi.

U toj nađi, u ime odsutnog uzoritog gospodina Vinka kardinala Puljića, nadbiskupa vrhbosanskog, izražavam, u Vašoj osobi mnogopoštovani oče Provincijale, cijeloj Franjevačkoj zajednici iskrenu sućut i suosjećanje zbog ovozemaljskog gubitka još jednog subrata. Izražavam također iskrenu sućut i rodbini i prijateljima pokojnog fra Franje. Neka nas sve zajedno tješi vjera u ovom adventskom vremenu u drugi Kristov dolazak u kojem ćemo svi zajedno doživjeti potpuno sjedinjenje s uskrslim Gospodinom.

I na kraju čini mi se da se možemo složiti svi koji smo poznavali fra Franju da je ljudskom življenju davao posebnu onu dimenziju, koja u suštini nije oskvrnjivala ono božansko u nama, nego naprotiv njegov je život propovijedao Božju originalnost u svakom od nas i bio je duboko svjestan ljubavi Božje prema svakom svom stvorenju. To uvjerenje mu je život činilo prihvatljivim kao dar usmjeren prema čovjeku i svome Bogu. I sam je mnogo puta bio milosrdni samaritanac, neka ga sada milosrdni samaritanac Isus primi u svoje nebesko Kraljevstvo.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna svijetlila mu! Počivao u miru Božjem.

Luka Tunjić, generalni vikar

Oproštajne riječi, između ostalih, uputili su:

Dragi kolega!

Daleke 1966 g. došli smo kao dječaci u Franjevačko sjemenište Visoko. Svatko je od nas sa sobom donio i dio svoga djetinjstva iz različitih krajeva BiH. Gledali smo se, upoznavali. Svatko je od nas na svoj način bio ono što jest i kakav jest. Od nas 51 koji smo došli u prvi razred gimnazije, nije bilo neke posebne razlike. Ali kako su godine prolazile našega zajedničkog života, ti si na svoj način bio originalniji i posebniji od svih nas. Tvoja originalnost bila je naše bogatstvo. Znao si nas sve razveseliti svojim jedinstvenim načinom mladenačkog života. Rado smo slušali zabavnu glazbu kao i svi mladi ljudi ali, dok su neki od nas znali po koji strani bend, ti si za nas tada bio prava enciklopedija u poznavanju strane zabavne glazbe. Na teologiji si nam donosio longplay ploče a mi presnimavali kako bi mogli kasnije slušati. Sebi si sam dao ime Hermenegildo, kako smo te mi od radosti zvali. Kao što si od početka bio poseban, originalan i drag, takav si ostao i do kraja svoga života.

Naša Franjevačka zajednica, mi tvoje kolege kao i svi ljudi koji su te upoznali, ostali smo bez čovjeka, kršćanina, svećenika i bosanskog fratra, koji je znao doista nesebično i bezrezervno voljeti. Svojom vedrinom i smislom za humor znao si nas razveseljavati, svojom domišljatošću nadahnjivati i svojom prirodnom inteligencijom obogaćivati. Otvoreno i iskreno si pristupao svakom čovjeku, bez kompleksa i lažne skromnosti i ostavljao na ljude dojam izuzetno zanimljivog, nesvakidašnjeg čovjeka a posebno svećenika i fratra. Znao si istinski voljeti i dao se bez napora voljeti.

Tvoj nam život govori: Ako danas sretnete radosna čovjeka, nemojte misliti da mu sve dobro ide u životu, da nema patnje, nevolja i križeva. Razlog radosti nije odsutnost, kako mi kršćani kažemo, križeva tj. patnje, boli i životnih poteškoća već njihovo prihvaćanje bez straha, s ljubavlju u povjerenju Gospodinova obećanja, da smo Njegova djeca.

Jer ljudska sudbina nije samo zemaljska nego i nebeska, nije samo povijesna nego i metafizička, nije samo ljudska nego je i božanska sudbina, nije samo ljudska drama nego i božanska drama.

Prošlost mora završiti, ali ne da bi pala u zaborav, nego da bi našla svoje mjesto u povijesti.

Dragi kolega, tvoja prošlost ostavlja trajni pečat radosnog, dobrog i skromnog čovjeka i fratra na sve nas koji smo te imali sreću upoznati i dio svoga zemaljskog života proživjeti s tobom.

Hvala ti, a ti sada radosno u miru i ljubavi živi u punini vječni život, kojeg si ovdje na zemlji živio i naviještao.

Fra Vinko Ćuro, u ime kolega pokojnog fra Franje Grebenar

Franjevačkoj zajednici, rodbini, prijateljima i poštovateljima fra Franje Grebenara.

Sretni smo što smo ga poznavali. Bio je svjetlo iz ferala u mračnim danima rata. Bio je Bijeli put u doba prekinutih putova. Bio je ptica koja je prelijetala granice noseći životne mrvice gladnima. Bio je duhovnik, borac za život i pravdu, humanitarac, brat i prijatelj, nadasve čovjek. Mirno spavaj u njedrima svoje Lašvanske doline, dragi naš prijatelju fra Franjo Grebenaru. Tebi na spomen šaljemo buket bijelog cvijeća i naše molitve.

Sjećanje na tebe i tvoja ljudska djela pamtit će:

prof.dr.sc. Goran Dodig,
prof.dr.sc. Mihovil Biočić
med. sestra Marija Županović
Klinički bolnički centar Split

Pismo oprostaja i zahvale našem prijatelju i bratu fra Franji Grebenaru

Ovu smrt smo čekali strašeći se jer je naš Greba bio obilježen bolešću o kojoj se sve zna. Smrt smo čekali a Boga molili da mu život produži. Što je on od Boga molio?

Poznavajući mu narav i srce, iz vremena bez nade i bez izlaza iz nemilosrdne patnje, i tada smo gledali u njega i pitali se što se on s Bogom dogovara. Vođen Božjom providnošću osebnim je načinom po krivim crtama pisao pravo. Kad god smo dolazili u bolnicu u Novoj Biloj, dolazili smo kao u svoju kuću, k ocu i materi, jer je Greba napravio sve da tako bude. Sjećanje na dobrotu cijelog ovog naroda, od čovjeka do čovjeka koji je na bilo koji način bio pri ruci i nama i bolesnima, to nas uvjerava u snagu zajedništva. Na vrhu svih sjećanja uvijek je ostao Greba.

Fratar, fra Franjo Grebenar, čovjek od dugoročnih istina svjedočio je svojim životom i kad je jedan rat prestao a drugi njegov oblik počeo. Osmislio je postojanje već izbrisanih stranica o dobroti i žrtvovanju.

Mladim ljudima, Grebinoj braći po sakramentu, svima koji nisu upamtili ono što pamtili treba, njima se ne smiju umanjivati zla vremena ni uljepšavati istina, jer je sve to dio ratne rane. Zahvalni smo hrvatskom narodu Lašvanske doline, zahvalni smo Jozi i Slavki, roditeljima našeg Grebenara, što su nam ga dali. A uzet nam ga ionako nitko ne može. Što je u srcu riješeno – riješeno je .

Nakon teške bolesti, polegnuti križ je dočekaio svoje uspravljanje.

Hvala dragom Bogu što nam je otvorio oči pa od križa nije napravio smrt nego život. Dragi Greba, počivao u miru Božjem!

Liječnici Kliničkog bolničkog centra Split

Poštovani oče Provincijale,

redovnicima i časnim sestrama franjevkama, obitelji i rodbini pokojnog fra Franje Grebenara i svima koji su mu bili prijatelji, izražavam iskrenu sućut.

Poznat mi je njegov doprinos u izgradnji nove bolnice u Novoj Biloj i njegov nemjerljivi doprinos radu ratne bolnice u Novoj Biloj u nevjerovatno teškim uvjetima tijekom rata.

Predsjednik Odbora
Dr. Ivan Bagarić

Povodom smrti fra Franje Grebenara u ime zastupnika HDZ-a u hrvatskom Saboru (osobito nas liječnika), upućujem izraze najiskrenije sućuti svim članovima franjevačke provincije Bosne Srebrene, fra Franjinoj rodbini te puku Lašvanske doline.

Fra Franjo je bio veliki čovjek franjevac, koji je u najteže ratno vrijeme kao župnik crkve Sv. Duha u Novoj Biloj sa ostalom braćom svećenicima i kolegama liječnicima u crkvi organizirao ratnu bolnicu. Bio je čovjek otvoren za ljude – bez obzira na vjeru i naciju. Kao takav u ulozu direktora bolnice u izgradnji, doprinio je izgradnji nove hrvatske bolnice „Dr. fra Mato Nikolić“ koja će trajno svjedočiti herojstvo, čovjekoljublje i domoljublje – na dobro svim ljudima u potrebi.

Prof. dr. Andrija Hebrang, predsjednik kluba zastupnika HDZ-a

Poštovani Oče Provincijale,

Sa iskrenim žaljenjem i tugom sam primila vijest o smrti fra Franje Grebenara.

Ova tužna vijest je potresla sve katolike u BiH i šire a i sve ljude dobre volje koji su imali prigodu upoznati ovog istinskog Božjeg sljedbenika i nadasve plemenitog čovjeka.

Svi smo se uvjerali u njegove duhovne i ljudske vrednote i veličinu njegove svećeničke misije.

Iako ga nema više među nama, vjerovanja sam da će duh pokojnog fra Franje naći svoj spokoj kod Svevišnjeg i da će biti trajno prisutan u našim molitvama.

U tim mislima, u svoje osobno ime i u ime djelatnika mog ureda, upućujem iskrenu sućut Vama osobno, svećenicima i svom kršćanskom puku Franjevačke provincije Bosne Srebrene, rodbini, prijateljima i svima onima koji su u boli zbog smrti fra Franje Grebenara.

Uz izraze moga osobitog poštovanja,

Borjana Krišto, predsjednica F/BiH

Posljednji pozdrav Grebi.

Zauvijek se opraštati od prijatelja, suradnika, čovjeka kakav je bio naš Greba, je iznimno težak i nezahvalan trenutak.

Što reći, kako sažeti u nekoliko rečenica ono o čemu bi se mogla knjiga napisati. Jer, naš fra Franjo Grebenar je iza sebe ostavio duboke, neizbrisive tragove u najtežem povijesnom i tragičnom vremenu Hrvatskog naroda Lašvanske doline, pa i šire regije.

Vidjeti što drugi ne vide, ne predavati se kada se čini da pomoći nema, od ništa praviti i stvarati nešto... To može samo čovjek duboke vjere, velike hrabrosti, čovjek koji u sebi ima Bogom danog vizionarstva.

A takav je bio naš Greba, i to baš u vremenu kada se bez duboke vjere, hrabrosti i vizionarstva nije moglo ostati i opstati.

No iako i svi vi znate, ipak ću ukazati, podsjetiti na nemjerljivu ulogu fra Franje Grebenara u osnivanju Franjevačke bolnice u Novoj Biljoj, bolnice na čijem je temelju izgrađena današnja Hrvatska bolnica Dr.fra Mato Nikolić. Pokazalo se da je upravo Franjevačka bolnica, crkva-bolnica, temeljac opstanka Hrvata u teškom ratnom vremenu, a kasnije i temeljac našeg ostanka u našoj, lijepoj Lašvanskoj dolini.

Ali našeg dragog i poštovanog Grebu svesti samo na nemjerljivu ulogu u osnivanju Franjevačke bolnice u crkvenom zdanju, bilo bi tek dio važnih i nepobitnih činjenica. Jer, fra Franjo je bio i ravnatelj te bolnice, član odbora za izgradnju nove bolnice, član Upravnog vijeća bolnice, arhivar, kroničar, ekonom u doslovnom smislu riječi kad je za to trebala diplomatska a još više mađioničarska sposobnost. Bio je dobar duh bolnice- snaga i ohrabrenje medicinskom osoblju, pacijentima, narodu.

Njegovi istupi u teškim ratnim vremenima na televiziji i na drugim medijima, bili su upečatljivi, ostavljali su ljude bez daha, otvarali su i željezna vrata. Drugim riječima ili pojednostavljeno rečeno, bio je „sve i sva“ kako se to u našem narodu kaže.

I simbolike li, najupečatljiviji dio svog životnog puta, tamo početkom devedesetih, fra Franjo je počeo u Novoj Biljoj, u crkvi Svetog Duha, u crkvi-bolnici, gdje je i okončao svoj ovozemaljski put. A opraštajući se od našeg ujaka Grebe u ovoj kulturnoj samostanskoj crkvi sv.Franje, u Gučoj Gori, gdje će fra Franjo biti i vječno počivati, još ću reći:

Dragi fra Franjo, opraštam se od Tebe u ime medicinskog osoblja naše bolnice, s dubokim poštovanjem i ispraćam te u povijest, u legendu. Hvala Ti za sve što si činio i učinio za svoj vjerni

katolički puk Lašvanske doline, za sve ljude dobre volje. U najtežim trenucima bolesti i patnje, kada mnogi pokleknu i utonu u malodušje, ostao si dosljedan svoga življenja. Iako smo te molili da pomoć tražimo u drugim centrima rekao si „nigdje mi neće biti bolje, ovdje sam sa svojim ljudima u svojoj bolnici. Vjerujem vam.“

Ti si nas učio da zaborav, a ne starost i bolest, donosi smrt. Ja i djelatnici naše bolnice nećemo i ne možemo zaboraviti tebe i tvoja djela. Bio si i ostat češ legenda, a takvi ne umiru, takvi se ne zaboravljaju.

Počivaj u miru Božjem.

Prim. dr. Velimir Valjan

Dragi moj brate, brate sv. Franje i brate svih nas!

Kako je malo trenutaka u životu kad je čovjek ujedno i sretan i tužan. A danas smo mi u tom trenutku. Tužni što si otišao od nas, a da se čestito nisi ni od koga oprostio, nisi navratio u birtiju kod Gange i Zlaje, u centar svijeta, gdje se raspravljalo o suštini života, o smislu smrti, možda više nego na nekom kongresu biskupa, ili slično. Tužni, što si napustio ovu Bosnu koju si uvijek volio, a najviše kad je bila najjadnija i koju ne bi dao ni za sto Amerika. Tužni, što si napustio ljude kojima si uvijek znao podijeliti širok osmijeh i kojima si na ispovijedi znao dati oprost prije nego što stanu preda te. Tužni, što si često bio neshvaćen, ponekad neprihvaćen, pa čak i onda kad si govorio istinu (ili baš zbog toga). Sretni smo jer si od jučer u krilu našeg Dobrog Oca odakle pogled puca k'o sa Paklarevskih stijena. Sretni smo što si se riješio mnogih problema ovoga svijeta kojima smo i nadalje podložni. Sretni smo zbog tebe što sad lakše dišeš, a i sam znaš kako si se patio zadnjih pola godine. Sretni smo jer će tvoja molitva za nas biti puno djelotvornija, a i mi ćemo moliti za tebe - obećavam. Nemoj nam ništa uzeti za zlo, ni mi tebi nismo, i pozdravi nam naše najmilije!

Doviđenja brate!

Petar Grebenar

Iskrena sućut svim članovima župe Nova Bila i lašvanske doline za legendarnog fra Franju Grebenara koji je rečenicom da se u lašvanskoj dolini od dolaska konvoja Bijeli put počinje brojati novi kalendar, izrekao naljepšu misao o tom humanitarnom konvoju!

Obitelj Hermana Vukušića

Poštovani

Primite iskrenu sućut zbog gubitka vašega člana franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Franje Grebenara od prof. dr. Ante Kvesića i njegovih suradnika!

KB Mostar

+ ALOJZ PERIĆ (1928 - 2010)

Alojz Perić, sin Ive i Ane r. Bilić, drugo od devetoro djece obitelji Perić, rođen je u Čubrenu, župa Lepenica. Četiri razreda Osnovne škole završava u Lepenici. U II. svjetskom ratu biva odveden u Njemačku na obuku kako bi bio poslan na Ruski front i tu ga je zatekao kraj rata. Po povratku u domovinu, prolazi „križni put“, ali je oslobođen u Slavonskom Brodu zbog svoje maloljetnosti. Godine 1955. sklapa brak sa Danicom r. Čelan s kojom je imao osmoro djece, a najstariji sin je umro još kao dijete. Njegov sin Ivica je bosanski franjevac i misionar je u Ruwandi u Africi.

Alojz je uvijek bio na raspolaganju za pomoć drugima, zalagao se za napredak u svome selu, gdje je najviše njegovom zaslugom dovedena voda, struja i telefon. Također je dugo godina bio prakaratur.

Pokopan je 12. 11. 2010. na homoljskom groblju. Sprovodu su nazočili provincijal fra Lovro Gavran, veliki broj fratara, rodbine i župljana.

Govor mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + Alojza Perića

Dragi naš brate, fra Ivice,
draga braćo svećenici, redovnici i redovnice,
poštovana ožalošćena rodbino,
cijenjeni prijatelji našeg pokojnog Alojza Perića –
svima vam izražavam najiskreniju sućut
u ime sve braće Franjevačke provincije Bosne Srebrene.

Na sahrane naših milih i dragih, osim s tugom, mi uglavnom dolazimo i s određenim strahopoštovanjem prema pokojniku, s kojim smo do jučer mogli drugovati, a već danas je svaka komunikacija s njima prekinuta, izuzev one nadnaravne – u Bogu i po Bogu.

Pokatkad čovjek na sahranu dođe i s nekim ponosom što smo imali među sobom takva čovjeka – i sa zahvalnošću Bogu što nam ga je dao. S takvim osjećajem smo i mi danas ovdje: ponosni što smo imali u svojoj sredini tako čestita, pobožna, poštena, pouzdana i sveta muža i zahvalni Bogu što nam je u njemu dao primjer dobra kršćanina, pobožna katolika, iskrena vjernika – odana Bogu i Crkvi, uvijek na raspolaganju ne samo svećeniku, nego svakome kome bi zatrebala njegova pomoć.

Zahvalni smo Bogu i zato što je njega i njegovu vjernu ženu Danicu obilno blagoslovio i obdario brojnim potomstvom. Sedmero djece zaista je lijep broj. A kad se uzme u obzir da je među njima i jedan svećenik franjevac, k tomu još i misionar u Africi, u Ruandi, koji dostojno nastavlja djelo našeg misionara mučenika, pokojnog fra Vjeke Ćurića – tek onda se može donekle shvatiti kako je uzvišen bio taj Božji blagoslov i kolika je Božja ljubav prema pokojnom Alojzu i njegovoj obitelji.

Pa ipak, sve bi to bilo nedovoljno za naš ponos da naš pokojni „Lojzo“ nije okrunio svoj životni boj konačnom pobjedom – da nije tako strpljivo podnosio svoju starost i svoje slabosti i bolesti i da se nije uzorno pripremio za smrt i za konačni susret sa svojim Bogom Stvoriteljem, Spasiteljem i Posvetiteljem. Pokojni Alojz je i u tom najvažnijem, presudnom dijelu života bio uzoran vjernik, predan u ruke Božje i u Njegovu svetu volju, tako da se skoro s potpunom sigurnošću možemo nadati da je on već sada u Kraljevstvu nebeskom.

Ali, budući da smo svi mi ipak koliko-toliko grešni ljudi, neka i naše ponizne molitve doprinesu što skorijem očišćenju Alojzove duše od svake ljage grijeha i od svake krivnje – a on će sigurno svojim molitvama isposlovati od Gospodina mnogo više milosti za nas, nego mi za njega.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine! ...

+ ANĐA KOVAČEVIĆ (1929 - 2010)

U četvrtak, 9. prosinca preminula je blago u Gospodinu Anđa Kovačević, majka našega subrata fra Ilije. Sprovodne obrede predvodio je u plehanskoj crkvi u subotu 11. prosinca gvardijan plehanskog samostana i župnik fra Mirko Filipović, uz suslavlje dvadeset svećenika franjevac, među kojima je bio i provincijal fra Lovro, dugogodišnji fra Ilijin suradnik i suukućanin u samostanu u Đakovici, odakle su skupa u vrijeme godišnjih odmora navraćali u posjet i fra Ilijinim roditeljima.

Anđa je rođena 1929. godine u obitelji Stipe i Marije Matković u selu Modranu, u brojnoj obitelji od šest kćeri i jednoga sina, među kojima je ona bila najstarija. Udala se godine 1952. u susjedno selo Kovačevci za Antu Kovačevića, najmlađega sina Ilije i Jele Kovačević i tu provela samozatajan život supruge, majke, domaćice, marljive radnice i čuvarice kućnog ognjišta i obiteljskih veza. Rodila je četvero djece, među kojima i Iliju, sina jedinca, koji je nakon završene osnovne škole izrazio želju da bude franjevac i to ostvario, ali djelujući daleko od rodnoga kraja i navraćajući samo onda kada je to bilo moguće ili nužno. Zato je poželio da se na zadnjim provincijskim premještajima zastalno nastani u samostanu na Plehanu, odakle je svakodnevno mogao odšetati do kuće, obići svoje ostarjele roditelje i tetke, koji su se vratili iz izbjeglištva u obnovljenu kuću u Kovačevcima, popričati s njima, donijeti im ono što je potrebno i pomoći u onome u čemu može.

Anđa je već dugo болоvala, ponajviše od reume, koju je pokupila kao djevojka na „dobrovoljnim“ radnim akcijama na koje se moralo ići, ali je njezino tijelo ipak izdržalo preko osamdeset godina, jer je imala ne samo veliko nego i jako srce. Na posljednje počivalište u plehanskom groblju ispratili su je njezin suprug Anto, kćeri Jela, Marica i Ana, sin fra Ilija, mnogobrojna rodbina te prijatelji i susjedi, koji su se često i rado okupljali u njezinoj kući, dočekivani i ispraćani brižnošću i povjerenjem ove velike male žene.

Počivala u miru Božjem!

MF

Govor mnp. oca provincijala fra Lovre Gavrana na sprovodu + Anđe Kovačević

Dragi brate fra Ilija,
poštovana ožalošćena rodbino –
u ime cijele Franjevačke provincije Bosne Srebrene izražavam vam bratsku sućut povodom smrti pokojne Anđe.

Pokojna Anđa Kovačević, r. Matković (1929-2010), doživjela je lijepu starost, tako da možemo biti samo zahvalni Bogu što joj je dao tako lijep broj godina. Ali, te godine nisu bile lake. Nema života bez križa. I hvala Bogu što ga nema – jer križ je sredstvo spasenja i posvećenja za svakoga tko ga dobrovoljno s vjerom prihvaća, pouzdajući se u križ Kristov i u njegovo uskrsnuće.

Anđa je imala mnoštvo križeva i strpljivo ih je nosila. Kad uopće ne bismo govorili o siromaštvu i tešku životu u djetinjstvu, o strahotama II. svjetskog rata, proživljenog u ranoj mladosti i o onima proživljenim u izbjeglištvu, nakon zlokobnog posljednjeg rata – bilo ih je također mnogo i u njezinu svakodnevnom obiteljskom životu. Prije svega godinama je rado i strpljivo služila svoju pokojnu svekrvu i pokojnog djevera Peju. Zatim, kao i svaka druga majka, rađala je i odgajala djecu – njih četvero. Ali jedan njezin veliki križ bilo je i to što joj je Bog dao samo jednog

sina, fra Iliju, a i taj ode u fratre. Potom prihvati službu daleko od kuće, u Đakovici, kroz punih 26 godina. Jedino ga je imala blizu kroz proteklu godinu dana, u svojoj teškoj bolesti, koju je također strpljivo podnosila kao križ i volju Božju.

Što reći na grobu svećenikove majke?

Papa Pio X. reče: „Svaki svećenički poziv izvire iz Božjeg srca, ali prolazi kroz srce majke!“ Sigurno je i zvanje našega fra Ilije Kovačevića prošlo kroz srce pokojne Anđe i sigurno su mu njezine molitve i žrtve mnogo pomogle ne samo da postane svećenik, nego i da ustraje u svojoj službi i da radi tako da je vrlo omiljen u svakoj zajednici gdje djeluje. On je svojoj majci sigurno bio ujedno i velika žrtva i velika nagrada. A slično je i s ostalom djecom. Svako je dijete svojim roditeljima i križ, ali i kraljevska kruna, i ovdje na zemlji, a pogotovo u vječnosti – ukoliko su svoju djecu dobro odgojili i dali im dobar primjer čestita kršćanskog života.

Pokojna majka Anđa preselila se u bolji svijet! Gospodin joj udijelio svoj mir i vječni pokoj! Uživala radosti svetih anđela i svih nebesnika. Neka i nas prati odozgor svojom molitvom, a posebno one s kojima je u ovozemnom životu bila najtješnje povezana.

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine!